

muusika

Nr 2
Veebruar
2009
hind 35.-

Selvadore Rähni

Bullfrog Brown
– blues Emajõe
deltast

Raimond Valgre
armastuse lugu
kirjades

TALLINK esitleb:

Inuiti laulja **TANYA TAGAQ**
/Kanada/

20.02 kell 20 Pärimusmuusika Ait, Viljandi

21.02 kell 19 KUMU, Tallinn

2005. aasta Kanada parim pärimusmuusik
Ürgne kurgulaulmine ühendatud indie-rockiga

MICHAEL RED elektroonilised helid

KENTON LOEWEN trummid

Kontserti toetab:

Kanada Suursaadkond

Canada

Kontserdi korraldavad:

Tallinna Filharmoonia

Eesti Pärimusmuusika Keskus

Piletid Viljandi kontserdile:

eelmüügist 100/150 kr

kontserdipäeval 125/175 kr

Piletid Piletilevi müügikohtades, www.piletilevi.ee

Piletid Tallinna kontserdile:

eelmüügist 100/150 kr

kohapealt 130/180 kr

Piletid Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades

www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com

Tallinna Filharmoonia Tel 6699940

www.filharmoonia.ee | www.birgitta.ee

Eesti Pärimusmuusika Keskus

Tel 4342050 | www.folk.ee

IV RAHVUSVAHELINE KLAVERI TALVEUNI VERSITEET

Prof Dr h.c Arbo Valdma klaverikool 9.-15. veebruaril 2009 Pärnus

AVATUD TUNNID, LOENGUD ja STUUDIOKONTSERDID
Pämu Raekojas

LOENGUD

E, 9.02 ja T, 10.02 kl 12.30-13.15

STUUDIOKONTSERDID

N, 12.02 kl 19 **Kursuslaste esimene tuleproov**

R, 13.02 kl 19 **Haydn & Co**

Kavas Joseph Haydni Klaverikontserdid G-duur ja D-duur
Kaastegev Pämu Linnaorkestri keelpillikvartett

P, 15.02 kl 19 **TALVEUNI lõppkontsert**

www.parnukontsert.ee

27. veebruar – 1. märts

II noorte muusikute kammermuusika konkurss-festival “In corpore”

Osalevad Tallinna Muusikakeskkooli,
Vilniuse Čiurlionise nimelise Kunstide Kooli,
Helsingi Konservatooriumi,
Riia Emil Darziņši nimelise Muusikakooli ja
Peterburi Muusikakeskkooli noored muusikud.

Parimad valitakse esinema lõppkontserdile

27. veebruar EMTA kammersaal

kell 17.00 Tallinna Muusikakeskkooli kontsert

kell 19.00 Vilniuse Čiurlionise nimelise Kunstide
Kooli kontsert

28. veebruar EMTA kammersaal

kell 15.00 Helsingi Konservatooriumi kontsert

kell 17.00 Riia Emil Darziņši nimelise Muusika-
kooli kontsert

kell 19.00 Peterburi Muusikakeskkooli kontsert

1. märts EMTA kammersaal

kell 12.00 lõppkontsert

Intro 2/2009

Veebruarikuu ajakiri sisaldab nii mitmeidki erinevaid vaateid muusikaelule väljaspool Eestit. Hulk aastaid Jaapanis töötanud Selvadore Rähni kõneleb töötegemisest ja muusikasse suhtumisest nii siin kui sealpool maakera. Eesti isikupärane bluusibänd Bullfrog Brown vahendab oma kogetut, mainides muuhulgas, et “meie põhjanaabrid on juba ammu ära jaganud, et muusika on suurepärase eksporditartikkel ning see-tõttu tuleb noorte huvi pillimängu ja ürituste korraldamise vastu igati soodustada ja toetada”. Richmondi elektroonilise muusika festivali korraldaja helilooja Benjamin Broening aga ütleb, et nii Eesti muusikaelu kui ka helilooming on väga rikkalik ning palju mitmekisem kui oskakski oodata.

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Körver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Rävälä pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon **66 757 88**
Kodulehekülj: **muusika.kul.ee**
Trükitud **Tallinna Raamatutrükikojas**
Laki 26, 12915 Tallinn
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679

Otsekorraldus **21** krooni number
Aastatellimus **295** krooni

Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimuse soodushind 215 krooni. Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee, herje@ema.edu.ee,
6675 788, 55 56 18 94

Selvadore Rähni
FOTO AALO JÄRVING

muusika

KAVA

SOOLO

2 Tamara Unanova. Rännuteed Aasiast Euroopasse. Intervjuu Selvadore Rähniaga

BAGATELLID

10 Nele-Eva Steinfeld. Uudiseid maailmast

EKSPRESSIOON

12 Joosep Sang. Bullfrog Brown – bluus Emajõe deltast

MODULATSIOON

15 Talvi Nurgamaa. “Wien Modern 2008”: Stockhausen, Poppe, muusika ja aju
18 Ia Rimmel. Eesti elektrooniline muusika: muljeid väljastpoolt. Richmondi elektroakustilise muusika festivalist

HOMMAGE

19 Alo Põldmäe. Ühe armastuse lugu kirjades. Raimond Valgre kirjavahetusest Niina Vassiljevaga II

UVERTÜÜR

22 Triin Kukk. Stiilipuhtad Tsihibärbläseq

AKTSENT

24 Kristina Körver. Uhiuus orkester Tallinn Sinfonietta

LIBER

26 Virve Normet. Klassikud kaante vahel. Raamatutest “Ester Mägi. Elu ja helid” ja “Helilooja Jaan Rääts”

IMPRESSIOONID

28 Ia Rimmel. Ajajülene Olivier Messiaen. Peep Lassmanni ja Toomas Trassi kontserdist “Olivier Messiaen 100”
30 Heili Vaus-Tamm. Kas ooperiköök rahuldab gurmaani? Rossini ooperi “Wilhelm Tell” kontsert-ettekandest Rahvuskooper Estonias
31 Tiiu Levald. “Johannes Damaskusest” ja noorus
32 Virve Normet. Kullaprooviga laulud. Helen Lokuta ja Oliver Kuusik kontserdisarjas “Eesti muusika kullafond”

BAGATELLID

33 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

35 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

38 Valik veebruari muusikasündmusi

SOOLO

Rännuteed Aasiast Euroopasse

Intervjuu Selvadore Rähniga

TAMARA UNANOVA
muusikaajakirjanik

Nimi Selvadore on Eestimaal küllaltki erandlik. Omamoodi on kulgenud ka Selvadore Rähni elukäik. Esimeseks hüppelauaks tema professionaalses muusikuelus ei saanud mitte kodulinn Tartu, Tallinn või Karlsruhe, kus ta õppis, vaid kauge Jaapani linn Kyoto. Kaheksa aastat, 1997–2005 oli Selvadore Rähni Kyoto sümfooniaorkestri klarnetirühma kontsertmeister.

Kohtusime eelmisel aastal festivalil “Klaaspärlimäng” ning Selvadore Rähni kõneles oma Jaapani orkestri- ja elukogemusest, õpingutest Saksamaal ja Prantsusmaal, sellest, kuidas leidis oma pilli, ning lõpuks, miks otsustas abikaasa ja kahe lapsega Islandile minna. Selvadore pole mitte ainult suurepärane muusik, vaid ka äärmiselt sümpaatne, heatahtlik ning avatud inimene. Ta rõõmustas väga võimaluse üle mängida kodus Eestis. Siin on Selvadore küll üsna harv, kuid oodatud külaline. Seekord esines ta trioga Pärnus Oistrahhi festivalil ning festivalil “Klaaspärlimäng” Tartus ja Tallinnas. Tema partneriteks olid Rostropoviitši õpilane, leedu päritolu tšellist David Geringas ning tuntud jaapani pianist Michie Koyama.

Kuidas tekkis teie rahvusvaheline ansambel? Kas olete ka varem koos mänginud?

David Geringasega oli meie koostöö esmakordne, aga Michie Koyamaga olen ka varem Jaapanis koos mänginud. Tutvusin temaga Kyoto sümfooniaorkestri kontserdil, kus ta oli solist. Michiele meeldis väga minu mäng ja ta tegi ettepaneku anda oma kammerkontsertide sarjas üks kontsert minu ja tšellist Tsuyoshi Tsutsumiga. 2005. aastal mängisimegi Brahmsi triot ning kuna meil õnnestus see väga hästi, soovis ta jätkata ning esineda ka minu kodumaal. Sel suvel avanes võimalus tulla David Oistrachhi festivalile ja “Klaaspärlimängule” ja me otsustasime tuua oma trio ka Eestisse. Kuna Tsutsumi oli kahjuks sel ajal hõivatud kontsertidega Jaapanis, kutsusime mängima David Geringase, kes oli 2005. aastast külalisdirigent Kyushu sümfooniaorkestri juures. Nii et koostöö Geringasega oli esmakordne, kuid kavas on esineda koos ka edaspidi, lähemal ajal Hispaanias. Aga meid kõiki ühendas Jaapan.

Paljud muusikud, nende hulgas ka eestlased, näiteks Neeme Järvi ja Peeter Vähi, räägivad Jaapanist varjamatu vaimustusega, hindavad kõrgelt selle maa muusikaelu taset ning tänuhanku ja hästikasvatatud publikut. Teie olete sellel maal palju aastaid elanud – milline arvamus teil on?

See on tõsi. Jaapanis on ligi 28 sümfooniaorkestrit. Osakas näiteks on neli orkestrit, Kyotos üks, Tokyos aga üheksa. Võrdluseks: Pariisis ja New Yorgis on neid kaks-kolm. Jaapani pealinnas on väga rikas muusikaelu, võimalik, et kõige huvitavam maailmas. Tokyos toimub iga päev mitu sümfooniakontserti, peale Jaapani orkestrite esinevad siin regulaarselt maailma parimad orkestrid, nagu New Yorgi ja Viini Filharmoonikud, Philadelphia, Clevelandi ja Chicago sümfooniaorkester, Helsingi Filharmooniaorkester... Mõni Tokyo sümfooniaorkester annab ühes kuus 20–26 kontserti, peaaegu iga päev on neil esinemine. Tokyo-Yokohama maa-alal on umbes 150 kontserdisaali ja aastas toimub ligi 4000 kontserti, rohkem kui 25 kontserti päevas. Beethoveni Üheksandat sümfooniast esitasid Tokyo orkestrid detsembris 77 korda!

Kui palju kontserte oli Kyoto sümfooniaorkestril?

Meil oli viis-kuus kontserti kuus. Peale selle andsime kord aastas jaanuaris-veebruaris mitme nädala jooksul kaks korda päevas kontserte koolilastele. Kõige hämmastavam oli sealjuures see, et lapsi täis saalis polnud kuulda isegi mitte sosinat: kõik kuulasid tähelepanelikult. Arvan, et mõnel teisel maal, nagu näiteks Itaalias, oleks see vaevalt võimalik.

Millised olid teie jaoks kõige huvitavamad ja olulisemad esinemised Jaapanis?

Tähtsamad esinemised olid mul Osakas, kuulsas Symphony Hallis, kus mängisin Mozarti Klarinetikontserti A-duur, ja Kyoto kontserdisaalis, kus esitasin Debussy Rapsoodiat.

Mida eelistab kuulata jaapani publik, milline on jaapani publiku muusikaline maitse?

Eelistatakse vene muusikat, eriti Tšaikovskit, ja saksa muusikat. Prantsuse muusikat mängitakse mõnevõrra vähem. Jaapanis armastatakse klassikalise muusika pärle. Schnittke või isegi Skrjabin olid vist Kyoto publiku jaoks juba liiga “nüüdisaegne” muusika, mida esitasime harva. Orkestri repertuaar oli küllaltki

lai, kuid uuem muusika oli seal üsna vähe esindatud. Messiaeni “Turangalila”-sümfooniast me siiski ühe korra kaheksa aasta jooksul mängisime. Tokyos muidugi on olukord veidi teistsugune. Kuna seal on üheksa orkestrit, siis kõlab nüüdismuusika seal ilmselt küllaltki sageli.

Kuidas sattusite Jaapanisse ja miks valisite Kyoto sümfooniaorkestri?

Pärast Eesti Muusikaakadeemia lõpetamist läksin Karlsruhe, et jätkata õpinguid sealses muusikakõrgkoolis. Võtsin tunde ka Pariisis Alain Damiens’i juures, kes on tuntud nüüdismuusikamängija, ansambli Ensemble Intercontemporain liige. Olen alati tahtnud heas orkestris mängida, aga Saksamaal on Öhleri süsteemi klaretid, Prantsusmaal on aga Böhmi süsteem. Kuna mina mängin nn prantsuse klaretit, siis polnud mul võimalust Saksa suures A-orkestris mängida ja tööd saada.

Tollal Saksamaal pidasin plaani, kuhu tööle asuda. Ja siis ühel õhtul helises telefon: “Kas sooviksite töötada Kyoto sümfooniaorkestris? Meil on klarinetirühma kontsertmeisteri koht vaba.” Vastasin, et tahan küll, ning seepeale kutsuti mind Londonisse konkursile.

Helistajaks oli jaapani dirigent Michiyoshi Inoue, kellel oli minu poole soovitanud pöörduda saksa professor Thomas Indermühle. Tegin konkursi läbi ja dirigent jäi minu mänguga rahule. Jäi veel teha katse Jaapanis orkestri ees. Tekkis aga probleem: Prahas varastati mu pass, nii et ma ei saanud Kyotosse sõita ja pidin sinna saatma salvestuse oma Mozarti ja Weberi klarinetikontserdi esitustega ning raskemate soolodega orkestri partiidest.

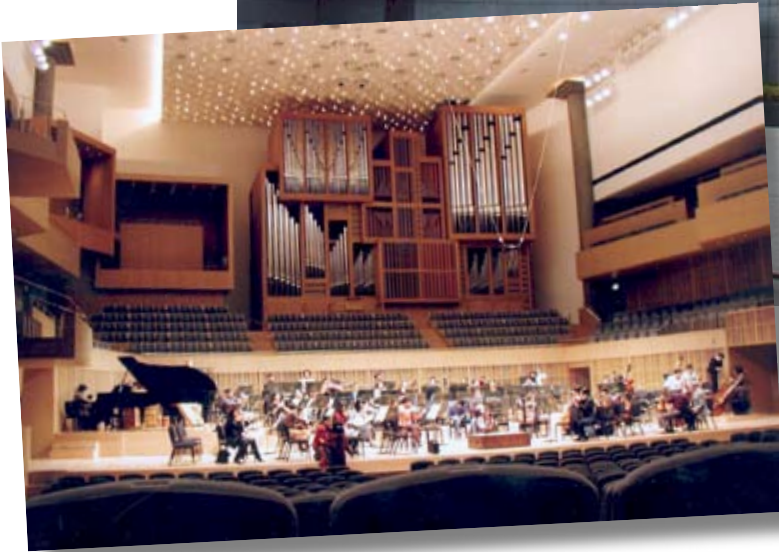
Selvadore Rähni on sündinud 1968. aastal Tartus. Klarinetiõpinguid alustas ta üheksa-aastaselt. Rähni õppis 1983–1986 Georg Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis Aleksander Rjabovi ja Hillar Aigro klarinetiklassis ning 1986–1991 Tallinna Riiklikus Konservatooriumis Rein Karini ja Vahur Vurmi juures.

1991. aastal jätkusid klarinetiõpingud professor Wolfgang Meyeri juhendamisel Karlsruhe Muusikakõrgkooli magistrantuuris ning seejärel doktorantuuris, mille lõpetas 2001. aastal kiitusega.

1996. aastal tegutses Rähni professor Meyeri assistendina. Lisaks täiendas ta aastatel 1993–1997 end Pariisis professor Alain Damiens’i juures ning osales Michel Arrignoni, Sabine Meyeri ja Rainer Wehle meistrikursustel.

1997–2005 oli Selvadore Rähni Kyoto sümfooniaorkestri klarinetirühma kontsertmeister. 2005. aastast elab perekonnaga Islandil, töötab Laugari muusikakooli direktorina ning tegutseb erinevates maades nii solisti kui kammermuusikuna.

Hinnatud orkestrandina on ta mänginud esimest klaretit külalisena mitmetes orkestrites, sh Pforzheimi ja Württembergi kammerorkester, Poola Kammerfilharmoonikud, Tšehhi kammerorkester ning osalenud 2002. ja 2004. aastal jaapani tippmuusikutest koosneva festivaliorkestri klarinetirühma kontsertmeistrina Yamanami rahvusvahelisel muusikafestivalil. Erinevate orkestrite koosseisus on Rähni esinenud üle terve Euroopa, Jaapanis ja Venemaal. Solistina on ta andnud kontserte koos Berliini Sümfooniakutega, Poola Kammerfilharmoonikutega ja Kyoto sümfooniaorkestriga ning osalenud kammermuusikuna mitmetel festivalidel (sh festival “Klaaspärlimäng” ja David Oistrachhi Festival Pärnus).

Kyoto kontserdimaja sise- ja välisvaade.

Selvadore Rähni on eesti klarnetimängija, kes on saavutanud laialdase tunnustuse ja edu. Tal on ulatuslik repertuaar ning ta on Kyoto sümfooniaorkestri hinnatud liige, esitades ka orkestriga soolokontserte.

Tal on suurepärase oskus suhelda teiste muusikutega kire ja vaimustusega ning ta võidab sellega alati kuulajate südame. Muusikuna on ta äärmiselt professionaalne ja terviklik.

Naoto Otomo

Kyoto sümfooniaorkestri peadirigent

Õppisin Selvadore Rähnit tundma 2008. aasta suvel, kui mängisin temaga festivalil “Klaaspärlimäng” ja David Oistrahhi festivali kolmel kontserdil. Ta oli neil kolmel kontserdil täielikult maailma tipptasemel. Tema musikaalsus ja mänguoskused on erakordsed, ta on tõeline kunstnik! Selvadore Rähni on saanud põhjaliku ja mitmekesise hariduse erinevates maades ning tal on pikk kogemus Kyoto sümfooniaorkestri sooloklarnetistina.

David Geringas

tšellist, Berliini Hanns Eisleri Muusikakõrgkooli professor

Seejärel kutsuti mind proovikontserdile Kyotosse ning võeti siis Jaapani orkestrisse prooviajale. Pärast prooviaja edukat läbimist sain orkestriga eluaegse lepingu.

Mille poolest erineb prantsuse koolkond saksa omast? Kas on õige, et prantsuse klarnetikoolkonda peetakse parimaks maailmas?

Mitte just päris. Näiteks itaallased arvavad, et neil on parim klarnetimängu koolkond, Inglismaal ollakse veendunud, et neil on parim. Pariisis loomulikult arvatakse, et prantsuse koolkond on kõige parem, aga Ameerikas ollakse kindlad oma paremuses. Kui erinevustest rääkida, siis minu arvates pööratakse Saksamaal rohkem tähelepanu kõla kvaliteedile, artikulatsioonile, prantsuse koolkond paneb aga rõhku rohkem tehnikale ja teksti volavusele. Ameerikas hinnatakse nii kõla kui ka tehnikat, aga erilisel intonatsiooni puhtust. Ka pillid on mingil määral erinevad, huulid ja trostid on erinevad. Prantsusmaal öeldi mulle ühes klarnetiga seotud vabrikus, et meil osaleb konkurssidel ligi sada mängijat ja me peame kahjuks omi eelistama juhtivatele kohtadele orkestris. Kui soovid Prantsuse orkestris tööd saada, pead siin pikka aega elama ja õppima ning “prantslaseks muutuma”.

Õpetaja Wolfgang Meyeriga klarneteid proovimas.

Kas teil pole tulnud mõtet Eestisse tagasi tulla?

Muidugi tahaksin ma Eestisse tagasi tulla ja olen sellest mõelnud, aga teatud rahaline kate peab siin olema, et ma saaksin olla see, kes olen. Et olla tiptasemel mängija, peavad olema väga head instrumendid ja huulikud, need on aga väga kallid. Peale selle tuleb aga muretseda troste, proovida aeg-ajalt uusi pille, pirne ja huulikuid. Olen proovinud 700 huuliku ringis, millest 70 olen ostnud, ja 200 klarnetit. Olen mänginud pikemat või lühemat aega kõikide Buffet' klarnetimudelite peal ja aastaid ka Selmer Recitalil. Tokyo Buffet Crampon saatis mulle Kyotosse 72 klarnetit, et ma sealt endale ühe välja valiksin. Nii suurt hulka pole ka Jaapanis kellelegi varem saadetud. Kui klarnetist läheb vabrikusse pille proovima, siis tavaliselt saab ta proovimiseks kuus klarnetit, parimal juhul 10–15 pilli. Mulle meeldib proovida ja eksperimenteerida, et leida üha paremini kõlavaid instrumente, see aga nõuab raha. Ma loodan, et tulevikus Eestis muusikute palgad kõvasti paranevad ja nad ei pea enam välismaal elama selleks, et olla oma erialal rahvusvaheliselt arvestataval tasemel.

Miks on oluline proovida erinevaid instrumente?

Klarneti see osa, mis on kõla jaoks tähtis, koosneb huulikust, trostist, ligatuurist, ülemisest ja alumisest osast, lehrstist, klappidest ja patjadest. Kõik need komponendid muudavad vähemal või suuremal määral klarneti kõla ja mulle on kõla otsingud alati väga tähtsad olnud. Georg Otsa Muusikakooli sisseastumiseksamil öeldi, et mul oli sisseastujatest kõige ilusam klarnetitoon. Sealt edasi käis see vastavalt trostile üles- ja allamäge. Tollal veel pille eriti valida polnud, sai proovida sõprade ja kolleegide omi, aga tuli mängida sellega, mis oli, ja parata polnud midagi.

Korraliku isikliku pilli puudumine ja viletsad trostid põhjustasid ka selle, et 1990. aastal vabariiklikul puhkpillimängijate kon-

kohtasin Salvadore Rähni esmakordselt 1998. aastal, kui ta oli Kyoto sümfooniaorkestri klarnetirühma kontsertmeister ja mina olin orkestri peadirigent ja muusikaline nõustaja.

Tema musikaalsus lähtub sügavast tundlikkusest – see on omadus, mis on äärmiselt vajalik klassikalisele klarnetimängijale. Rähni oli kindlasti selle orkestri kõige väljapaistvam solist ja ma võisin imetleda tema mängu ka, kui dirigeerisin Mozarti klarnetikonserdi tema soleerimisel.

Tema fraseerimine on alati loomulik ja graatsiline, millele lisandub tooni ilu ning kõlavõimaluste rohkus. Need on omadused, mis on väga hinnatud nii kõigi tema kolleegide, kui ka dirigentide poolt, kes on temaga mänginud ja keda ma tunnen. Vestlustes temaga kogesin, et tal on laialdased teadmised muusikast, klarnetimängu peenimatest nüanssidest ning erinevatest klarnetikoolidest.

Uwe Mund

dirigent

Korraldan festivali 1991. aastast, kuid harva õnnestub kohata sellist mängijat nagu Salvadore Rähni. Erinevalt mõnedest tuntud muusikutest, kes nõuavad erilisi majutustingimusi, helistas Salvadore mulle natuke aega enne festivali algust ja küsis, milline on saali akustika ja temperatuur ning mitu sekundit kestab järelkaja. Ta valib klarnetile erilise hoolikusega huulikut, tal on neid arvatavasti oma seitsekümmend. Salvadore Rähni on muusik, kellel on kõrge esituskultuur, püüd saavutada ideaalset, ta on perfektsionist selle sõna parimas mõttes.

Peeter Vähi

helilooja, festivali "Klaaspärlimäng" kunstiline juht

kursil pidin finaalis katkestama, mille tõttu jäin ilma tõenäolisest esikohast. Finaali pääsesin puupuhkpillidest parimate punktidega.

Aga lohutus oli, kui Jaan Õun, kes oli žüriis, tuli ja ütles: "Poiss, sa oleksid võinud lõpuni vilistada, me oleksime sulle saanud esimese preemia kätte anda. Aga kuna sa katkestasid, siis esimest preemiat me välja ei anna, sest see oleks pidanud kuuluma sulle."

Hiljem Saksamaal hakkas suur pilliotsing peale ja proovisin Pariisis nii Selmeri kui ka Buffet' vabrikus päevade viisi pille. Siis tulid huulikud, pirnid, padjad, trostid ja lehtrid juurde. Mida ma siis otsisin? Eks ikka kõlavärve, millega kaasneksid ka kõik muud mulle sobivad omadused! Igal pillil on oma kõlavärvid ja sinna juurde tehnilised, dünaamikad ja intonatsiooni puudutavad omadused. Pillidel on ka erineva diameetriga puurauk, mis ka kõike muudab, samuti on oluline materjal, millest pill on valmistatud. Näiteks kokoboolo ja roosipuu kõlavad teisiti kui grenadilla.

Loomulikult ei ole need kõlavärvid, mida ma otsin, absoluutsed, vaid sõltuvuses ruumi suurusel ja akustikast. Mängisin Jaapanis kontserdisaalides, mis mahutasid 2000–4000 kuulajat, vahel isegi 10 000. Harjutamisruumid on aga väikesed ja täiesti teistsuguse akustikaga. Kuna olen soovinud leida igas ruumis nauditavat kõla, on selleks loomulikult vaja väga erinevaid vahendeid.

Algul tundus, et see on kõik vaid minu kirg ja huvi, aga kui Karlsruhe Muusikakõrgkool saatis mind Mozarti klarinetikontserdiga Berliini Karlsruhe puhkpilliosakonda esindama, siis olin saavutanud kõla, mille kohta öeldi, et see on imeilus ja täpselt sobiv toon Mozarti jaoks. Hiljem ütles üks Jaapani dirigent, et ma olen Tokyos kuulus oma tooni ja muusika poolest. Mul on hea meel, et seda kuulevad ka teised ja et ma oma kõlaga muusikat värvin ja karaktereid loon. Kyoto sümfooniaorkestri mäenedžment ja mängijad on öelnud, et kui mina mängin, siis mängib terve orkester paremini.

Pillide ja kõige sinna juurde kuuluva otsimine on mulle alati olnud muusikaliselt tohutult inspireeriv ning minu muusika- ja kõlamaitset arendav. Paljude dirigentide ja väga heade muusikute

Kõige suurepärasem ja väärtuslikum esitus sellel öhtul oli Debussy Rapsodia klarinatile ja orkestrile. Solistiks oli Salvadore Rähni, Kyoto sümfooniaorkestri klarinetirühma kontsertmeister.

Tema värviderikkal ja sügaval kõlal on erilisel värskel ja ilmekas veenmisjõud. Tema imetlusväärne hingamiskontroll kogu Rapsodia vältel ning oskus esitada seda keerulist teost nii sujuvalt ja voolavalt, et hetkekski ei paistnud välja selle raskused, olid silmapaistvad.

Seda esitust võib igas mõttes nimetada "kõrgeimaks hingamise kunstiks". Me olime sellest täielikult lummatud.

Toshiya Hibiki

Ongaku no Tomo, september 2000

Trio koosseisus Salvadore Rähni, David Geringas ja Michie Koyama tõi Tartu Ülikooli aulasse uskumatult palju publikut. Esitus täitis saali kohati lausa käega katsutavalt massiivsete helivoogudega. [...] Tšellist David Geringase enesekindla jõulisuse ning tippklarinetist Salvadore Rähni põhjatusse sügavusse ulatuva meisterlikkuse ja läbitunnetatuse kohtumine lõi sellise harva esineva pinge, mida kammerkontserdil tavaliselt ei kohta.

Lilian Langsepp

Muusika 2008, nr 8-9

Alain Damiens'iga.

arvates ei jää ma kõlamaitset maailma tippmängijatele alla. Näiteks Leipzigi kvartett ütles pärast 2005. aasta kontserti, et minuga mängiks nad Mozartit edaspidigi väga hea meelega, aga on tippmängijaid, kellega nad seda mingil juhul ei teeks.

Jaapanis ma mängisin sageli uvertüüri teise huuliku ja trostiga kui sümfooniast. Näiteks Beethoveni Üheksandas sümfooniast mängisin kõik osad erineva huuliku ja trostiga ning teise osa C-klarinetiga, nagu originaalpartituuris ette on nähtud. Enne mind polnud keegi Kyoto orkestris C-klarinetiga jännata viitsinud. Mina töin ta jälle orkestrisse, kasutasin seda pilli igal pool, kus ta heliloojatel ette oli nähtud, tuues sellega uue huvitava värvi orkestri klarinetirühma. Muidugi on ilus mängida A-, B- ja C-klarineteid kõiki erineva trostiga ja kui võimalik, siis vastavalt vajadusele ka erineva huulikuga.

Peale selle on mulle kui pedagoogile olnud tohutult abiks kogemused ja teadmised selles valdkonnas.

Kas Kyoto orkestris on välismaalasi? Millistest maadest nad on?

Mina olin seal esimene välismaalane kahekümne kuue aasta jooksul. Pärast tulid Kyotosse tšellistid Slovakiast ja Ameerikast ning fagotimängija Itaaliast. Muidugi oli välismaalasi dirigentide hulgas, näiteks oli meil peadirigent Austriast, Uwe Mund. Proovid toimusid siis saksa ja inglise keeles. Aga enamasti olid meil jaapani dirigendid, kes loomulikult viisid proove läbi jaapani keeles.

Kuidas te jaapani keele ära õppisite? Kas kursustel või lihtsalt töö käigus?

Algul oli väga raske. Oli vaja palju pilli harjutada, kodus abikaasaga rääkisime eesti keelt. Püüdsin nii palju kui võimalik jaapani keelset kõnet kuulata ja lõpuks nelja aasta pärast rääkisin juba ise. Kursustele ma ei läinud, lihtsalt polnud aega. Hieroglüüfe lugeda ma ei oska. Jaapani kiri on väga keeruline, seal on neli kirjatüüpi, kaks tähestikku: hiragana ja katagana, hieroglüüfid, ladina tähtede vasted... Ma saan aru lihtsamast kõnest ja oskan jaapani keeles rääkida.

Teil on kindlasti seal sõpru?

Mul on seal sõpru nii muusikute kui mittemuusikute hulgas, mind tunnevad jaapani dirigendid – olen praktiliselt nende kõigiga mänginud.

Miks te siiski pärast kaheksat aastat tööd orkestris otsustasite

Tõusva Päikese Maalt lahkuda?

Oli mitmeid põhjusi. Jaapanis saab puhkust suvel ainult ühe nädala. Ja ka sel nädalal pidin harjutama, sest ees seisis keerukas kava ja oli vaja selleks valmistuda. Nii et kaheksa aastat mul praktiliselt polnud puhkust ja ühel hetkel ma taipasin: veel mõne aasta möödudes ei suuda ma enam sellisel režiimil töötada.

Kuidas jaapani muusikud sellist töörežiimi taluvad?

Nad on teistsugused. Kaksikümmend aastat tagasi oli neil puhkust ainult üks päev, nii et üks nädal – see on juba progress. Rääkisime abikaasaga ja otsustasime, et on aeg tulevikule mõelda. Meil on kaks last, viieaastane poeg ning kahe ja poole aastane tütar. Neil oleks parem elada ja õppida Euroopas. Peale selle on Jaapanist Euroopasse väga kallis sõita, aga mina soovin, et mu mängu kuuldaks ka teistes maades ning eriti kodus Eestis. Esinesin siin viimati 1991. aastal, kuid siis olin ju veel täiesti teistsugune mängija. Olen väga palju juurde õppinud. Nii et kui 2005. aastal avanes võimalus minna elama ja töötama Islandile, mis on Eestile palju lähemal kui Jaapan, langetasime otsuse. Nüüd töötan väikese Laugari muusikakooli direktorina, mul on puhkust umbes neli kuud aastas ning sissetulek on igati piisav. Oleme rahul. Mulle meeldib ka õpetada. Mind kutsuti tegema meistrikursusi Saksamaale Karlsruhe, kus ise olen õppinud. Olin väga rõõmus, kui seal öeldi, et olen väga hea õpetaja ja et meie Brahmsi trio esitus abikaasa Tuuli ja Karlsruhe ooperiteatri orkestri soolotšellistiga meeldis kõigile väga.

Ütlesite, et teile meeldib õpetada. Kui pikk on teie õpetajakogemus?

Minu esimesed õpetamiskogemused olid aastast 1985, kui ma veel Otsa koolis käisin. Kummalisel kombel olid koolikaaslastest pianistid need, kes minu käest nõu küsisid. Ja veelgi kummalisem, et oma esimesel ametlikul töökohal 1988. aastal töötasin just klaveriõpetajana. Et asi väga imelik ei tunduks, mainin igaks

juhaks, et tollel ajal esitasin üldklaveri eksamil Bachi d-moll klaverikontserdi esimese osa, Skrjabini fis-moll etüüdi op 8 nr 2 ja vist midagi kiiret veel Schumannilt. Lisaks mängisin enda tarbeks Bachi f-moll klaverikontserdi esimest ja teist osa, mitmeid prelüüde ja fuugasid HTKst ning Chopini nokturne.

Saksamaal õppides töötasin kogu aeg klarnetiõpetajana, et elamiseks kinni maksta, kokku kolmes muusikakoolis ja ühe aasta Muusikaülikoolis professor Meyeri assistendina.

Jaapanis andsin ma seitsme aasta vältel meistrikursusi. Enamik mu õpilasi oli juba muusikaülikooli lõpetanud üliõpilased, neid oli igasuguste oskustega ja igas vanuses. Mitmed käisid mul ka Osa-kast tunnis, paaril korral üks isegi Tokyost. Nii et aastal 2008 täitus mul kaksikümmend aastat tööst pedagoogina! Saksamaal võitsid minu õpilased maakonna- ja regionaal konkurssidel mitmeid esikohti. Üks klarnetist Jaapanis, kellele ma juba Saksamaal professor Meyeri kõrval assistendina tunde andsin, küsis minu nõuandeid edasi ka Kyotos – tema on nüüd Sapporo sümfooniaorkestri klarnetirühma kontsertmeister. Eriti õnnelik olin aga siis, kui Karlsruhe Muusikakõrgkool mind eelmise aasta suvel meistrikursusi pidama kutsus!

Minu kogemus orkestrandi ja solistina ning hulga erinevate pillide tundmaõppimine on andnud mulle sellised teadmised, mis teevad õpetamise minu jaoks äärmiselt kergeks. Ma saan kiiresti interpreedi, dirigendi, õpilase või orkestri tasemest aru ja see lubab mul kergelt õpetada, sest probleemid paistavad selgelt silma ja ma oskan neid kohe ka parandada.

Keda eelistate heliloojatest, missugune muusika teile meeldib?

Kuigi mulle meeldivad kõigi heade heliloojate väga head teosed, siis vaikne armastus on Bach. Aga mind viivad pöördesse kõik klassikalise muusika pärlid, olgu nendeks siis Mozart, Brahms, Beethoven, Tšaikovski, Prokofjev jne. Olen selles mõttes nagu jaapani publik, kellele meeldivad klassikalise muusika kuulsaimad teosed.

Pärast kontserti Kyotos. Paremal teine Berliini Filharmoonikute esiklarnetist Karl Leister, keskel abikaasa Tuuli.

Viini Musikvereinis proovis.

FOTOD ERAKOGUST

Vahel kuulan ka head džassi, bluusi, rokki, džäss-rokki või mida tahes – peaasi, et see oleks tõeliste tegijate poolt loodud-mängitud, nagu näiteks vendade Breckerite 1981. aasta plaat.

Millised on teie hobid väljaspool muusikat?

Väljaspool muusikat mul hobisid pole. Ainult vahel väga harva, kui on aega, improviseerin klaveril. Mulle meeldib ise, ettevalmistamata midagi luua, see peab tulema otse. Mul on selliseid otse tulnud teoseid või improvisatsioone kogunenud aastate vältel mitmeid ja need teevad mind õnnelikuks.

Küllap olete perfektsionist – lõpetasite ka Karlsruhe Muusikaülikooli doktorantuuri kiitusega. Kellesse te olete läinud?

Mulle on varajasest lapsepõlvest eeskujuks isa. Ta püüab alati kõike teha väga hästi. Isa pole professionaalne muusik, ta lihtsalt armastab muusikat, oskab mängida kitarril, akordioni, bajaani ja klaverit. Nooruses tegeles ta poksiga. Tal on kuldseid käed, oskab mööblit teha, maju ehitada kuni viimse siseviimistlusedetailini, ja-gab elektrisüsteeme ja on olnud ka kondiiter ja kujundanud plakkateid. Minu isa on võimeline neliteist tundi päevas töötama. Küllap olen temalt õppinud, kuidas töötada, selleks et saavutada head tulemust.

Kuidas leidsite oma pilli?

Minu isa mängis ühes bändis, tõi küll, mitte klarnetit. Klarnetit mängis tema sõber. Mulle hakkas selle pilli kõla väga meeldima. Sel ajal olin juba kaks aastat klaverit õppinud, kuid siis otsustasin klarnetit õppima hakata. Olin tollal üheksa-aastane ja sellest ajast oleme selle pilliga koos seda elu käinud.

Lõpetuseks sooviksin öelda tänusõnad kõigile oma õpetajatele, kelleks on olnud Jaan Kont, Aleksander Rjabov, Hillar Aigro, Rein Karin, Vahur Vurm, Wolfgang Meyer ja Alain Damiens. Samuti tänan ka kõiki oma kolleege Eestis ja klarnetistidest sõpru. Olen kõigilt neilt midagi õppinud.

*

Selvadore Rähni esimene esinemine Eestis pärast lahkumist välismaale toimus 2005. aastal. Siis andis ta Pärnus kontserdi koos Leipzigi keelpillikvartetiga. Sellesuvine sõit Eestisse oli juba kolmas. Selvadore rõõmustab võimaluse üle mängida Eesti publikule ning kohtuda sõprade ja sugulastega, kes enamuses elavad Tartus. Plaane tulevikuks Selvadore eriti ei tee. “Mulle on tähtis igal maal väga hästi oma pilli mängida. Muusika on minu elu. Kõik, mida ma soovin, on, et mul oleks võimalik muusikaga tiptasemel tegelda.”

NELE-EVA STEINFELD

pianist

Tõusev täht Yuja Wang

Plaadifirma Deutsche Grammophon artistide rida sai hiljuti täiendust noore pianisti näol. Nimelt sõlmis firma lepingu 21-aastase hiinlanna Yuja Wangiga. Plaadifirma juhi Michael Langi sõnul on tegemist erakordse noore muusikuga, kes on oma põlvkonna pianistidest üks väljapaistvamaid.

Yuja Wang on noorele eale vaatamata saavutanud muusikuteel väljapaistvaid tulemusi. Lisaks mitmetele teistele preemiatele võitis ta 2002. aastal Aspeni muusikafestivalil klaverikontsertide konkursi ning 2006. aastal pälvis ta Gilmore'i noore muusiku auhinna. Möödunud aastal lõpetas ta õpingud Philadelphias Curtise Instituudis Gary Graffmani juhendusel. Ta on esinenud solistina paljude tipporkestrite ees ning teinud koostööd selliste dirigentidega nagu Charles Dutoit, Michael Tilson Thomas, Osmo Vänskä ja *sir* Neville Marriner.

Yuja Wangi Euroopa debüüt toimus 2003. aastal Zürichi Tonhalls, kus ta esitas David Zinmani juhatusel Beethoveni Neljanda klaverikontserdi. Yuja Wang on kogunud ka suurt tähelepanu esinemistega, kus ta lühikese etteteatamisega on asendanud kuulsate artistide, nagu Radu Lupu, Murray Perahia ja Martha Argerichi ärajäänud kontserte.

Muusikaarvustustes on Wangi iseloomustatud kui tehniliselt kõrgetasemelist, suure keskendumisvõime ja emotsionaalsuse ning rikkaliku kõlapaletiga muusikut. Tema Deutsche Grammophoni esikplaadil kõlab Chopini, Liszti, Skrjabini ja Ligeti looming.

Berliini Filharmoonikute tiigrihüpe

Viimasel ajal on mitmed maailmakuulsad ooperiteatrid leidnud võimaluse Interneti vahendusel oma kunsti laiemale publikule tutvustada. Interneti kaudu on ooperiülekandeid pakkunud näiteks Metropolitan Opera, kelle etendus jõudsid CC Plaza kino vahendusel Tallinna. Samuti toimus möödunud suvel esmakordne otseülekanne Bayreuthi festivalilt, kus arvutitehnika abil läkitati laia maailma Richard Wagneri ooper "Nürnbergi meisterlauljad".

Hiljuti tegi sellise sammu ka üks maailma kuulsamaid orkestreid, Berliini Filhar-

Tõusev täht, pianist Yuja Wang.

moonikud, hiljutise Gramophone'i muusikaajakirja hinnangul pingereas maailma teine orkester Amsterdami Concertgebouw' orkestri järel.

Berliini Filharmoonikute austajad saavad nüüdsest kontserte jälgida mis tahes maailmanurgas, lunastades 10 eurot maksva pileti, mis võimaldab kuulata kontserti neljakümne kaheksa tunni vältel otseülekande kellaajast alates.

Alfred Brendel jättis lavaeluga hüvasti

Möödunud aasta 18. detsembril jättis 60-aastat kestnud lavaeluga hüvasti oma põlvkonna kui mitte terve pianismiajaloo üks mõjukamaid pianiste Alfred Brendel. Kontsert toimus Viini Musikvereinis, kus Brendel esituses kõlas klaverikontsert Esduur "Jeunehomme". Selle aasta 5. jaanuaril 78-aastaseks saanud pianisti poolt oli

see tema huumorisoont ja ärkast vaimu arvestades küllaltki iseloomulik samm mängida hüvastijätuohtul just sellist noorusliku vaimsusega teost.

Alfred Brendeli puhul on tegemist viimaste aastakümnete muusikaelu vaieldamatu autoriteediga, kelle nimega kaasnes alati interpretatsiooniline tippkvaliteet. Eelkõige tegi Haydni, Mozarti, Beethoveni, Schuberti ja Liszti teoste ettekannete ja salvestuste tähelepanuväärne tase ta tuntuks kogu maailmas. Alfred Brendeli klaveriõpingud algasid kuueaastaselt ning muusikahariduse sai ta Grazi konservatooriumis, õppides seal kuuteistkümnenda eluaastani. Seejärel süvendas ta oma teadmisi peamiselt iseõppijana.

Esimese avaliku soolokontserdi andis Brendel Grazis seitsmeteistkümnenda aastase. Muusika kõrval ilmutas ta huvi veel maali-

kunsti ja kirjanduse vastu ning esimese soolokontserdi toimumise ajal oli ühes Grazi kunstigaleriis ka tema akvarellide näitus. Kui Brendel 1949. aastal Bolzano Busoni konkursil neljanda preemia võitis, oli otsus pianistikarjääri kasuks langetatud. Peale kontserdielu osales ta meistrklassides, mida juhendasid Paul Baumgartner ja Edwin Fischer. Viimast peab Brendel kõrvuti Alfred Cortot' ja Wilhelm Kempffiga oma peamisteks mõjutajateks.

Alfred Brendel on ka viljakas esseist ja luuletaja. Tema sulest on ilmunud raamatud pealkirjadega "Mõtisklusi muusikast" ja "Muusikast sõnadega". Pianisti 75 aasta juubeli puhul ilmunud raamat pealkirjaga "Muusikast" sisaldab artikleid ja esseid Beethoveni sonaatidest ja kontsertidest, Schuberti hilisest loomingust ning Lisztist ja Bachist. Kogumikes "Üks sõrm on üle-aru" ja "Väikesed kuradid" siseneb Brendel üheksakümnendate aastate keskel aga hoopis absurdiluule maailma.

Nüüdsest, mil arvukad avalikud esinemised on asendunud vaikusega, keskendub Brendel peamiselt kirjutamisele ja luuletamisele. Teatepulgla võtavad sümboolselt üle Brendeli väljapaistvad õpilased Kit Armstrong, Imogen Cooper, Paul Lewis ja Till Fellner.

Midem Classical Awards 2009

Tippmuusikud pälvisid taas tunnustust,

seekord Prantsusmaal Cannes'is, kus anti välja Midem Classical Awards'i nime kandvad preemiad. Nominente pakkusid välja 127 plaadifirmat 23 riigist. Ajakirjade muusikatoimetajad ning raadiojaamade ja muusikaorganisatsioonide juhid valisid võitjad välja 646 salvestuse hulgast. Auhina sai 45 salvestust, mille hulgas oli helikandjaid erinevate ajastute muusikaga, samuti ajaloolisi salvestusi ning DVD-plaate. Aasta artisti tiitliga pärjati viuldaja Julia Fischer ja kontratenor Philippe Jaroussky. Võitjate hulgas olid ka Jordi Savall ja Hesperion XXI, Andreas Scholl, Murray Perahia, Antonio Meneses, Paul Badura-Skoda, Christoph Eschenbach, Martha Argerich ning veel mitmed solistid, dirigendid ja muusikakollektiivid.

Leipzig'i Gewandhaus-orkester streikis esmakordselt ajaloos

Legendaarne Leipzig'i Gewandhaus-orkester streikis möödunud aasta lõpul esmakordselt orkestri auväärse 265-aastase ajaloos vältel, nõudes mitme väljakuulutatud kontserdi ja balletietenduse ärajätmist. Orkestrantide streigi tõttu toimusid Mozarti "Völuföödi" ja Beethoveni "Fidelio" etendused pelgalt klaverisaatega.

Streigi põhjustas orkestrantide palkade ebavõrdsus võrreldes teiste teatritöötajate tasudega. Praegu toimuvad läbirääkimised orkestrantide palga osas ning rahuldavale

kokkuleppele loodetakse jõuda märtsi lõpuks.

Charles Dutoit sai Verbier' festivaliorkestri peadirigendiks

Šveitsi dirigent Charles Dutoit nimetati hiljuti järgneva viieks hooajaks Verbier' festivaliorkestri peadirigendiks. Ühes sellega määrati festivali kammerorkestri peadirigendiks praegune Budapesti Kammerorkestri peadirigent Gábor Takács-Nagy. Charles Dutoit on varasematel aegadel juhitanud Verbier' festivali sümfooniaorkestrit mitmetel kontserdireisidel, mil pianist Martha Argerichiga anti 2007. aastal kontserte Euroopas ja Ameerikas.

Verbier' festivali tegevjuhi Martin Engströmi sõnul on Dutoit muusik, kes tunneb nimetatud orkestrit paremini kui ükski teine dirigent. Iga-aastane festival leiab alates 1994. aastast aset Verbier' mägikuurordis Šveitsis. Muusikasünnimusest on läbi aegade võtnud osa paljud kuulsad muusikud, nagu Martha Argerich, Mischa Maisky, Thomas Quasthoff, Lang Lang, Leif Ove Andsnes ja Emanuel Ax.

Muusikaplaadid paavst Johannes Paulus II luulest

Placido Domingo tutvustas hiljuti Vatikani albumit vokaalteostega, mille tekstideks on kasutatud paavst Johannes Paulus II luulet. Album kannab nime "In Infinite Love" ning ühes Placido Domingoga esitavad erinevate heliloojate laule Josh Groban, Andrea Bocelli, Vanessa Williams, Katherine Jenkins ning Placido Domingo juunior. Inglis-, hispaania- ja itaaliakeelset laulud põhinevad algselt Johannes Paulus II poolakeelsetel tekstidel, mille loomine jääb paavstiameti-eelsesse aega, 1978. aastasse.

Kirikuajaloo ainus slaavlasest paavst Karol Józef Wojtyła, kes oli 264. paavstina ametis aastatel 1978–2005, tegutses varem näitlejana ning luuletamist jätkas ta ka pärast paavstiks saamist. Vatikani ilmus mitu tema luulekogu. Placido Domingo sõnul ei koosne album üksnes vaimulikest lauludest, tekstide sõnumiks on pigem lihtsad inimlikud tunded emaarmastusest looduse nautimiseni. Albumi andis jaanuaris välja plaadifirma Deutsche Grammophon.

Bullfrog Brown – bluus Emajõe deltast

JOOSEP SANG

Elarvamusteta uudishimulik, kes eesti muusikas pinnast sügavamale puurib, avastab, et “põranda” all käib tihe liiklus ning paralleelselt ja risti-rästi kulgevates, sageli ka ristuvates ning teineteise suubuvates tunnelites sagib suur seltskond loomingulisi noori. Loomulikult kostab iga käänaku tagant erinev muusika, olgu see siis reggae või metal, electro või etno. Vähemalt ühes, sageli maapinnale tõusvas “mutikäigus” kõlab aga maailmaklassiga bluus, mida viljeleb Tartu ansambel Bullfrog Brown. Järgnevalt räägivad duo liikmed, laulja Alar Kriisa ja kitarrist Andres Roots sellest, mis olnud ja tulemas.

Viimased aastad on Bullfrog Browni jaoks olnud edukad, välismaal rohkemgi kui kodumaal. Millised on tunnustusavaldused ja saavutused, mida esile tõsta?

Alar Kriisa: Hmm... Ega ei teagi, millega edukust mõõtma hakata. Nii mõnigi uks on lahti läinud, mõnigi kinni jäänud. Mängida Eestis sellist bluuksi ja olla edukas? See on sama, mis üritada koerale kass pähe istuma panna, kuigi hea tahtmise korral võib see ju isegi õnnestuda. Eestis tekkinud oma kuulajaskond, mis tundub laienevat – see vast ongi kõige suurem tunnustus.

Iga uus plaat on omamoodi saavutus. Meie plaadid on saanud häid arvustusi nii siin- kui ka sealpool piiri. Just äsja kuulutas Kanada veebiajakiri Blues Underground Network meie plaadi “Mother River Delta” Euroopa parimaks bluuksiplaadiks. On hea meel, et just meid üles leiti, kuigi ma kahtlustan, et siin kandis on bluusimehi, kes oleksid seda rohkem väärinud. Saavutuste seas on ka kordaläinud esinemised. Suur au oli esineda koos David “Honeyboy” Edwardsiga. Sama käib Steve Lury, Dave Arcari, Deltahead, Steve Morrisoni ja Eddie Baytose kohta.

Andres Roots: Tegelikult ütleksin ma, et meil on kogu aeg läinud nii hästi, kui ühel Eesti bluusibändil üldse minna saab. Teisel pool piiri hakati meid tähele panema 2005. aasta paiku, kui tulid esimesed välisesinemised Lätis, Leedus, Tšehhis ja Slovakkias. Meie laul “I’ll See You, Mr. Blues” ilmus kogumikul “Resophonic Players of

Europe 2005”; meid otsis üles legendaarse Zigaboo Modeliste’i klahvpillimängija Eddie Baytos, kellega andsime Eestis kaheksa kontserti, tuuritasime ka Dave Arcari ja Bottleneck Johniga.

2006. aastal lisandusid kontserdid Soomes, kus esinesime ka sealsel suurimal bluusifestivalil “Puistobluus”, andsime kontserte Inglismaal ja Šotimaal. EP “Uncooked” kandideeris Tartu aasta teo aunimetusele ning sellelt pärit laul “Meansalot” oli ainus pärast 1971. aastat ning väljaspool USA-d salvestatud lugu, mille Saksa Radio Melibokus kaasas saatesse “Slide-kitarri ajalugu”.

2007. aasta kevadel võitsime 2004. aasta algul Imavere piimandusmuuseumi kontserdil jäädvustatud looga “Spider in My Bed” suurima rahvusvahelise bluusifoorumi “Blindman’s Blues Forum” konkursi; mõni aeg hiljem tuli üks meile seal alla jäänud herra näiteks võitjaks USA ja ilmselt ka maailma bluusirahva suurimal võistumängimisel “International Blues Challenge”. Samal ajal lõppes UBL.com-i kaks aastat kestnud “Ultimate Band Contest”, kus me tulime kuuendaks, võisteldes sõna otseses mõttes tuhandete rahvusvaheliste pop-, rock- ja hip-hop-esinejatega ning edestades kõiki teisi bluusiarstide. Ja muidugi oli meie jaoks suur asi mängida tol suvel koos “Honeyboy” Edwardsiga.

2008 – jälle kontserdid Inglismaal, Soomes, Lätis, Leedus. Briti suupilliguru Steve Luryga salvestasime Inglismaal ka raadiosessiooni Dave Raveni bluuksiastele

“Raven’N’The Blues” ning Eestis materjali kohe ilmuva koostööalbumi jaoks. Alanud aastal tuli Kanadast teade, et “Blues Underground Network” on kuulutanud meie EP “Mother River Delta” aasta parimaks Euroopas tehtud bluuksiplaadiks; läinud aasta lõpul arvas ka Briti bluuksiaste “Nothing But the Blues” meie EP aasta parimate hulka.

Aga tegelikult ei ole muusika õnneks sport ja kõik edetabelid näitavad mingit pidi aiateibaid. Minu jaoks isiklikult on tunnustus pigem see, kui keegi teine peab vajalikuks minu kirjutatud lugusid esitada; näiteks Soomes elava ameeriklase Alaska Kalani repertuaaris on neid hulgam. Ja üks live-bändile on kõige suurem tunnustus ikka see, kui pärast kontserti mõni tundmatu liigi astub ja ütleb, et “muidu ma bluuksi ei kuula, aga see oli nüüd küll äge”. Õnneks juhtub seda nii Tartus kui Londonis, ja piisavalt tihti.

Suurimaks saavutuseks pean seda, et oleme Alariga 2000. aastast koos mänginud ja meil on ikka veel lõbus. Ja seda, et meil on täieline loominguline vabadus teha Bullfrog Browniga just sellist muusikat, nagu parasjagu pähe tuleb.

Mulle on kõrvu jäänud väljend underground blues. Kas Bullfrog Brown seostab end sellega?

Alar Kriisa: Kõlab uhkelt. Samas kõlab see ka, justkui keegi oleks metroorägastikus ära eksinud. Ma arvan, et Bullfrog on tükike siit ja tükike sealt, lisaks suur tükk vanast bluusist. Üldiselt teeme uut ja vana.

Andres Roots: No eks tänapäeval ole bluus oma kõigis vormides põrandaalune, väga “underground”, aga muidu seostatakse meid enamasti alt.blues’i liikumisega. See on iseenesest tore, ainult et sellega on sama häda mis sürrealismiga. Minu mäletamist mööda oli Dalí see, kes keeldus tolle bandega ühinemast, väites õigustatult,

Alar Kriisa ja Andres Roots. Bullfrog Brown esineb koos briti Steve Luryga
18. II Võru kultuurimajas Kannel,
19. II Tartu klubis Trehv ja
20. II Kuku klubis Tallinnas.
 FOTO SIIM NEERUT

et sürrealism ei saa olla programmiline. *Alt.blues*'i skeene on ses mõttes pisikesi Dalísid täis – enamik bände, keda sinna pat-pistetakse, kipub väitma, et nad on midagi hoopis muud, sest kuidas sa suures kambas käies ikka nii väga alternatiivne oled.

Meid on mõjutanud Mississippidelta ja Chicago bluus, aga samavõrra ka kuuekümnendate teise poole rock ja psühhedelia, Dylan ja Johnny Cash. Alar ütles siinkohal kindlasti veel White Stripes ja mina võib-olla Sidney Bechet. “Mother River Delta” sai tehtud muusikalisi piire seadmata ja igasuguseid kontseptsioonihakatisi eos lämmatades, eks ta sellepärast tuligi kõigist meie plaatidest kõige rohkem meie endi nägu. Nii et ses mõttes on meie vooluks ikka Emajõe deltabluus, kuigi eks sellegi sildi all ole erinevad inimesed jõudnud igasugu imelikke asju teha.

Millised on 21. sajandil bluisiringkonnad Eestis, Euroopas, USA-s? Kus te end kõige kodusemalt tunnete? Kus on teid kõige rohkem märganud?

Andres Roots: Eestis ei ole väljakujunenud bluisiringkonda. On suurepäraseid pillimehi ja innukaid kuulajaid, aga skeenet kui sellist veel ei paista. Võrdluseks –

Soome bluisajakiri BluesNews tähistas mullu neljakümnendat ilmumisaastat, “Puistoblues” kolmekümnendat toimumisaastat ja igas mõodus bluisifestivale on peetud rohkem kui Eestis muusikafestivale kokku. Ühest küljest on selle taga ajaloolistel põhjustel oluliselt pikem rockmuusika traditsioon, teisest küljest aga teadlik poliitika. Nagu britid biitlitega kuuekümnendatel ja rootslased ABBAga seitsmekümnendatel, on ka meie põhjanaabrid ammu ära jaganud, et muusika on suurepärase ekspordiartikkel ning seetõttu tuleb noorte huvi pillimängu ja ürituste korraldamise vastu igati soodustada ja toetada. Vaadates viimastel aastatel maailmaareenile pääsenud Soome bändide arvu, ka bluusis, ei jää kahtlust, et see tegevus on ennast ära tasunud. Eestist meenub esimese hooga kümme aastat tagasi ilmunud lehelugu, milles ühe Lõuna-Eesti linnavalitsuse kultuurispetsialist teatas, et noori bände ei tohi lavale lasta, sest neil puudub ju esinemiskogemus... Nokk kinni, saba lahti. Mingis mõttes on asjad siingi paranenud, aga suuresti entusiastide vere hinnaga.

Suurbritannias eksisteerib paralleelselt mitu erinevat bluisiringkonda. On rocki-

ja süldimehed, kes mingil põhjusel end bluisimeestena esitlevad ja siis kurdavad, et rahvale bluus ei meeldi. On tugev punk-rock-bluusi koolkond, kes annab pidevalt välja ultraradikaalseid vinylisingleid, mis tavaliselt Londonist kaugemale ei jõua. Skaala teise otsa jääb *americana*-rahvas, kes teeb väga sihiteadlikult ilusat akustilist muusikat ja kellest me kindlasti kunagi veel kuuleme. Siis on kõik need pillimehed, kes löid kuuekümnendatel kaasa briti bluusi buumis, tegid vahepeal aastakümneid palgatööd ja kasvasid lapsi ning on nüüd pensionipõlves taas aktiveerunud. Ja lõpuks on üksikud hullud *alt.blues*'i-mehed, nagu Dave Arcari. Kui meid kellegagi ühte žanrisse peab paigutama, siis elistaksime teda. Samas, tänu meie eklektilisele muusikamaitsele ja kalduvusele varieerida koosseisu ja helitugevust saab Bullfrogi vajadusel esitleda nii folk- kui ka punkbändina (Eestiski on “Mother River Deltat” Raadio 2-s mänginud nii Aimar Ventsel “Etnokonservides” kui ka Rein Vader “Rocka rollas”), nii et tegelikult oleme me kogu selle loomaaia mingil hetkel lava jaganud.

Kus meid kõige rohkem märgatakse? Soomes on profiil kõrgem ja tööpõld laiem, aga ega Eestis ka ei kurda. Kõige koduse-

malt tunneb ansambel end laval, olgu see siis kus tahes, kuigi kodulinna publik on muidugi eriline. Mina isiklikult tunnen enast suurepäraselt nii Šotimaal kui ka Soomes, kuidas on Prantsusmaal, saab näha märtsis...

Kas rahvusvaheline kuulajaskond tajub Bullfrog Browni muusikat mingil moel regionaalsena, eestilikuna, põhjaeuroopalikuna? On eksootilisel päritolul mingi osa selles, et teid on laiemalt märgatud ja tunnustatud?

Alar Kriisa: On igasuguseid arvamusi. Fakt on see, et ma ei suuda elu sees laulda nii nagu Muddy Waters ja olla sama tumeda nahaga. Bluus pidavat olema "universaalne keel". Ehk me oleme selle keele peaaegu selgeks saanud? Alati on ju lõbus vaadata, kuidas võõramaalane sinu emakeelt räägib, või vähemasti üritab.

Andres Roots: Isegi Slovakkias tutvustati meid meie suureks üllatuseks kui "šõpru Ida-Euroopast", nii et Eesti bändide põhjaeuroopalikena tajumine on enamasti vist küll eestlaste soovunelm. Soomes ma ei ole märganud, et üldse mingit erilist vahet tehtaks, välja arvatud see, et ikka on tore kuulutuse peal bändi nime järele mingi teise riigi tähis kirjutada ja rahvusvahelistest külalistest rääkida.

Laias laastus on bluusihullude hulgas kaks suurt ideoloogilist koolkonda. Üks ütleb, et bluus on rahvusvaheline keel, ning on siiralt rõõmus, kui saab esitleda bluusibändi mingilt eksootiliselt maalt. Nii on näiteks Austraalias üks raadio-DJ, kes meid iga paari nädala tagant mängib. Mõni aeg tagasi uuris ta, kus see Eesti ikka on. Üritasin siis populaarselt selgitada ja panustasin loomulikult ka ise sellele Põhja-Euroopa kaardile... Nüüd on tema *playlist*'ides bändi nime ja riigi järel alati uhke märkus "Jõuluvana elukoha lähedal". Austraalia ja Uus-Meremaa raadiotes ongi meid juba aastaid rohkem mängitud kui Euroopas, Eestist rääkimata.

Teine koolkond on teine äärmus. Missisippiis elavad inimesed ütlevad, et bluusikavad mängida ainult kohalikud; Ühendriikide kodanikud ütlevad, et bluusikavad mängida ainult ameeriklased; kanadalased ütlevad, et bluusikavad mängida ainult Põhja-Ameerika elanikud; britid ütlevad... Jne. Kohati on see päris karm. Blindmani bluusifoorumi konkurss oli näiteks

korraldatud nii, et hääletajad said lugusid kuulata ja lemmiku valida, aga ei näinud esitaja nime. Ja kui siis selgus, et nad olid mingid eestlased esimeseks valinud, hakkas angloameerika poole pealt Ida-Euroopa ja Eesti kohta ikka tõsist söimu tulema. Ametliku versiooni kohaselt läksid nii USAst kui ka Inglismaalt tulema pidanud auhinnad postis kaduma, mine võta kinni. Aga lubatud auhinna parimaks osaks olnud plaadid Alan Lomaxi bluusisalvestustega kinkis meile 2008. aasta alguses Lomaxi tütar isiklikult. Nii et lõpp hea, kõik hea.

Olete välja andnud hulga plaate. Palju neid kokku on ja millised on veel kavas?

Andres Roots: Jaanuaris 2004 Eesti Piimandusmuuseumi masinasaalis salvestatud "In Concert" ilmus toona ainult tasuta *download*'ina. Hea akustiline kontsert, kuigi alles poolel teel 2000. aastal tudengibändide konkursi võitnud Green Bullfrogi (Alar Kriisa, Andres Roots, Peeter Piik ja Kalle Kindel) ja praeguse Bullfrog Browni vahel. Nii ehk naa tõi just see salvestus ja selle tasuta jagamine Bullfrogile Eestis esmase tuntuse. Ei ole võimatu, et mingi osa sellest kunagi kusagil uuesti päevavalgust näeb.

"Mudhole Stories" ilmus 2004. aasta augustis ja on ainus Bullfrogi CD, mille oleme ise müügil kõrvaldanud. Selle tegemise juures oli nii palju nõuandjaid, et lõpptulemus läks lihtsalt võssa. Ometi avas see meile Eestist väljaspool esimesed ukсед, ja mõned head lood seal siiski olid. Neid oleme ka jõudumööda uuesti salvestanud: kolm ilmus EP-l "Tundra" ja kaks said nüüd Steve Luryga sisse mängitud.

"Ametlik" diskograafia algab 2005. aasta albumiga "Snakes and Devils", mis avas meie jaoks nii mõnegi ukse. Lisaks Üllar Kärddile suupillil teevad seal kaasa ka Peeter Piik kontrabassil, Raul Terep löökriistadel ja Kalle Kindel džembel. Et meie tiraažid on isegi Eesti mõistes imeväikesed, tuli 2007. aastal kordustiraaž, kuhu lisasime ka EP "Uncooked" lood. Nüüdseks on seegi otsas.

"Uncooked" ilmus 2006. aastal ja koosneb lugudest, mis sündisid "Snakesi" lõpetamise ajal. Üllar on suupillil, Peeter Piik kontrabassil ja mandoliinil, Raul trummidel ja Marju Varblane viiulil. Viiuliga loole "Build me a Statue" tegi Andy Wicks Londonis ka video.

EP "Tundra" ilmus 2007. Sellel esineb

väheke kurjem Bullfrog, Üllar endiselt suupillil ja Raul trummidel, sedapuhku kõigis lugudes.

EP "Mother River Delta" tuli välja kevadel 2008 ja on esimene kahekesi tehtud plaat. Minu meelest parim.

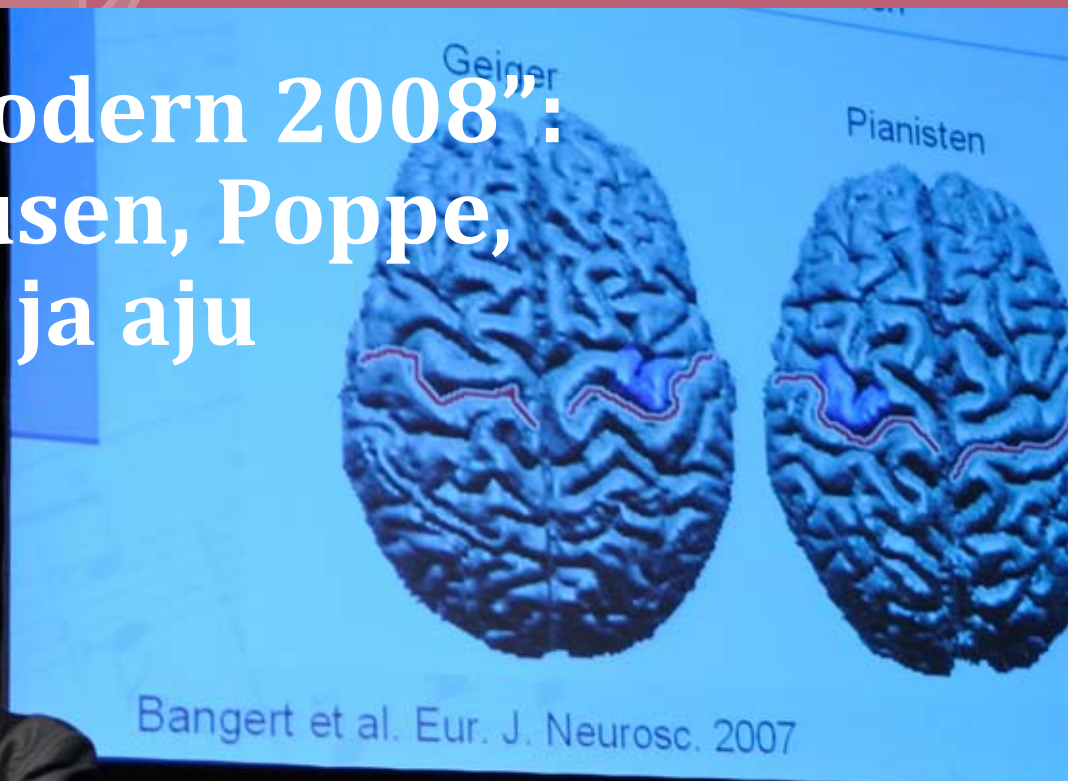
"Ametlik" *bootleg* "Twelve Live Wart-hogs" sai kokku pandud sügise *alt.blues*'i festivali "Floating Cockroach" jaoks. Pool lugudest on Tampere Maja duokontserdilt 2008. aasta juunis, pool viimaselt Üllariga antud kontserdilt klubis Trehv 2007. aasta detsembris, neist kolmes teeb kaasa ka Raul trummidel. See plaat on kõigile neile, kes käivad meile rääkimas, et "studiosalvestused on küll head, aga liiga lihvitud, kontsert on ikka rajum ja parem". Siin ei ole midagi lihvitud, tegemist on sihilikult puutumata keldri-*sound*'i ja kõigi "kaladega" jäädvustusega kahest öhtust bändi elus. Huvi selle plaadi vastu ja positiivne vastukaja bluusimaniakidelt üllatas meid ennastki.

"With Steve Lury" ilmub 13. veebruaril 2009 ja on salvestatud juulis 2008. Suupilli mängib briti bluusiveteran Steve Lury, erinevatel "bassistel" teeb kaasa Peeter. Algne idee oli teha stuudio-EP, siis aga selgus, et juhuslikult võeti linti ka kontsert, kus Peeter kaasa tegi, nii et lõpptulemusena on tegu täispika albumiga, millest pool on salvestatud stuudios ja pool kontserdil, jälle Tartu Trehvis. Tegemist on kõige traditsioonilisema bluusiplaadiga, mis me seni teinud oleme, kontrastiks eelmisega on selle miksinud ja masterdanud kurikuulus Koiksoni produtsent Asko Altksoo, nii et sedapuhku on ka *sound* igati eesrindlik. Kõik studiosalvestused on muide algusest peale teinud Jaan Tamm ja "Snakesist" kuni tänaseni olen produtsendi toolis istunud ise, ühest küljest selleks, et vältida uut "Mudhole'i", teiselt poolt selleks, et oleks teada, keda kividega loopida, kui midagi väga untsu läheb.

Mis on veel kavas? Traditsioonilisemad bluusilood said nüüd Steve'iga hinge pealt ära, aga usun, et veidi nurgelisemaid lugusid oleme Alariga kirjutanud veel umbes kolme albumi jagu. Nendest esimese kallal tahaks võimalikult ruttu tööle asuda, aga lubadusi ei anna ega taha ka ennustada, milline plaat täpsemalt tuleb. Ja kuna Eesti Kitarriseltsi päälük Kristo Käo pakkus hiljuti välja, et oleks aeg tekitada üks bluus- ja *slide*-kitarri õpik koos CD-plaadiga, siis tuleb ka selles osas kardetavasti midagi ette võtta.

“Wien Modern 2008”: Stockhausen, Poppe, muusika ja aju

TALVI NURGAMAA
vioolamängija

Eckart Altenmüller toob välja erinevuse pianistide ja poogenpillimängijate ajus. Punane gammakujuline kõver näitab peenmotoorika arengut. Keelpillimängijatel on see sügavam paremas ajupoolkeras, olles mõjutatud vasaku käe peenmotoorika arengust, ning pianistidel vasakus ajupoolkeras, olles mõjutatud parema käe peenmotoorika suuremast arengust.

Nüüdismuusika festival “Wien Modern” 26. oktoobrist – 16. novembrini.

Viini nüüdismuusika publik on harjunud sisustama pikki pimedaid novembriõhtuid festivali “Wien Modern” kontserte küllastades. Tuleb nentida, et “Wien Modern” on tähtis eelkõige kohalikele muusikasõpradele ja ei pürigi ilmselt rahvusvaheliselt oluliseks muusikasündmuseks. Seda näitab ka tõik, et päris maailma esiettekandeid on festivalil vähe. Enamik suuremaid projekte on juuba Müncheni biennaalil või Donaueschingenis varem aset leidnud. Tänavune festival, mis tähistas oma kahekümnendat toimumisaastat, oli tavapärasest lühem, kestes vaid kolm nädalat. Uuendusi oli teisigi: kolm päeva sai “Komponistide maratonil” kuulata noorte, veel õppivate heliloojate

loomingut ning publikul oli võimalus igal õhtul ka loengus käia.

Sel aastal alustas festival hoopis uuel tasandil diskussiooni. Tõtt-õelda märksa akadeemilisemat laadi kui tavaliselt. “Wien Modern” võttis loenguvormis lähi-vaatluse alla teema “Muusika ja aju”. Lisaks loengutele oli sama sarja raames ka kontserte, mis haakusid otseselt teemaga. Muu hulgas oli esindatud ka Eesti publikule tuttav Alvin Lucier alfalainete transformatsiooniga. Valdavalt said muusikaga seonduvatest protsessidest ajus ning muusika kasulikkust mõjust ajule teatud küsimustes ülevaate nii pillimängijad kui ka muusika passiivsemad nautijad. Mõne loengu puhul oli aga ilmselge oht, et kui biofüüsikud ja meedikud muusikaga seonduvaid protsesse ajus uurivad, siis mõjub

uurimise tulemus või küsimuse asetuse professionaalsele muusikule ehk veidi naiivselt ja muusikakaugelt või on see tähtis pigem meditsiini ja füüsika valdkonnas. Väga põneva loengu pidas **Stefan Koelsch** ootamatutest akordidest klassikalises muusikas ja selle mõjust ajule. **Eckart Altenmülleri** loeng mootoorikast oli iseäranis huvitav just instrumentalistidele. Ennenägematu/kuulmatu oli **Gerold Baieri** ja **Thomas Hermann** ajuimpulsside sonifikatsioon ehk kuuldavaks tegemine, mida demonstreeriti laval. Publikul oli võimalus kuulata “elavas ettekandes” Alvin Lucier’ polürütmilisi ajuimpulsse ning hiljem teiste inimeste ajuimpulsse. Tulemus oli kõlaliselt huvitav, kuid ka sonifikatsiooni kasulikkust võib ennekõike siiski meditsiinis näha.

Arditti kvartett, kes on kahekümne

aasta vältel igal aastal “Wien Modernil” esinenud, andis tänavu kaks erineva kavaga kontserti. Üks tõeliselt juubelihõnguline kontsert oli Arditti kvarteti teisel õhtul aset leidnud soovikontsert. Publik võis valida kahekümne ühe teose seast oma lemmikud ja kvartett kandis need kohe ette. Iseäranis muljetavaldav on, et üks kvartett suudab nii mahuka kava ette valmistada ja vastavalt publiku soovile valiku ette kanda.

Irvine Arditti vabandas muheldes publiku ees, et teoste nimekiri on nii lühike. Huvitav oli see, millised teosed publik välja valis: kohati esines laharvamusi hääletajate ja häältelugeja vahel, mis andis juubeliüritusele veelgi särtsu juurde. Publiku maitse oli üsna huvitav, näiteks Olga Neuwirthi, György Kurtági ja Iannis Xenakise loomingu kõrval kõlas viimase valitud teosena Witold Lutosławski keelpillikvartett – väärt teos, mida harva mängitakse.

Terve nädala sisustas “Wien Moderni” hilisõhtuid **Tony Conrad** oma veidi psühheedeelse minimalistliku muusika ja vaimukate filmidega. Kunstiülikoolis oli huvilistel võimalik muusiku ja videokunstmiku mõtetega ka lähemalt tutvuda. Tony Conradi muusika on siinkirjutajale kohati lausa väljakannatamatu. Selleks on konkreetne põhjus, nimelt arvab Tony, et kui ülemhelireast kasutatakse intervale suhtes 1:5-le ja 5:6-le, siis miks ei võiks kasutada ka 6:7-le ja 7:8-le intervale. Selliseid ülemhelide kombinatsioone Tony Conrad oma teoses “Dividing the Fifth” ka järjekindlalt rakendab, samuti ülemhelireast tuletatud laade ja harmooniaid, kus on kindlasti sees ka üheteistkümned ja kolmeteistkümned ülemheli või seitsmes suhtes kaheksandaga. “Dividing the Fifthi” temaatiline materjal oli samas naivistlik, popmuusikat meenutav, kuid laadid olid just eespool kirjeldatud meetodiga tuletatud; teos ise oli pikk ja muusikaline materjal kordus. Veidi huvitavam oli Tony Conradi ja Angharad Daviese improvisatsioon, kuigi see meenutas pisut loitsivat keldribändi.

Juba mitmendat aastat on “Wien Modernil” traditsiooniks tummfilmide muusikaline kujundamine. Ettevõtmine siduda tummfilm tänapäeva muusikaga on tihti peale riskantne. Seekord valitud **Georg Wilhelm Pabsti** film aastast 1925 “**Die Freudlose Gasse**”, peaosas Greta Garbo, osutus praeguses majanduslanguses temaatika poolest väga aktuaalseks. Aktuaalsus

polnud ainus, mis selle filmi puhul mõjus. Vaesuses viirelevate Melchiorgasse elanike lugu on väga tundeliselt jutustatud. Seda toetab fantastiline näitlejatöö. Burkhard Stangli muusika süvendas suurepärase teose mõju veelgi. Huvitav oli just see, et muusika ei läinud kaasa välise aktsiooniga, vaid oli pigem väga meisterlik peategelaste tundemaailma peegeldus.

*

“Wien Modern” võtab igal aastal lähivaltluse alla tavaliselt kahe helilooja loomingu. Sel aastal olid luubi all **Karlheinz Stockhauseni** ja **Enno Poppe** teosed. Tuleb tõdeda, et mõlema looming kõlas festivalil suhteliselt vähe. Eriti oleks oodanud rohkem Stockhauseni teoste ettekandeid. See puudus on Stockhauseni puhul ka mõistetav, sest paljude tema teoste ettekandmine nõuaks ilmselt rohkesti lisaressursse nii keerukuse, suure koosseisu kui ka ilmselt Stockhausen-Verlagi rangete reeglite tõttu. Osaliselt kompenseerisid tema ettekannete vähesust filmid erinevatest teostest ja näitus “Stockhausen Permanent”, kus olid väljas kõik Stockhausen-Verlagilt ilmunud Stockhauseni CD-plaadid. Näituse nimi “Stockhausen Permanent” tähendas seda, et Michael Gumholdi kujundatud väikses Georg Kargli galeriis mängis vahetpidamata Stockhauseni muusika. Näituse külastaja sai oma külastuse ajastada nimekirja ja ajatabeli järgi, vastavalt sellele, millist teost ta kuulata soovib. Näituse idee jäi aga pisut väetiks, sest peale CD-plaatide ei olnud Kargli galeriis midagi muud Stockhauseni seenduvat.

Stockhauseni “Gruppeni” ettekanne Viini raadio sümfooniaorkestri esituses oli kahtlemata üks festivali huvitavamaid ettevõtmisi. Kolmele üheaegselt kõlavale orkestrile kirjutatud teos, akustiliselt efektned süntees orkestri-, kammer- ja soolomuusikast, kanti ette samal kontserdil kaks korda. Publikul oli võimalik kontserdi vaheajal kohti vahetada ja teistkordsel kuulamisel teost akustiliselt erinevalt kogeda. Samal kontserdil tuli ettekandele ka Stockhauseni “Gesang der Jünglinge”. Teadupärast on ta esimest korda kasutanud akustikat väljendusvahendina just selles viiele valjuhääldile komponeeritud elektroonilises teoses ja “Gruppeni” idee ongi tulnud “Gesang der Jünglinge” loomisest.

Peale kahe ruumimuusikateose tulid samal kontserdil ettekandele ka Stockhau-

seni varased klaveripalad I–IV, klaveripala V ja valik klaveritsüklist “Natürliche Dauern” Marino Formenti suurepärase esituses. See kõik kokku andis hea ülevaate Stockhauseni varasest ja hilisest loomingu ja ka helilooja mõttemaailmast. “Natürliche Dauerni” staatilised, kuni kustumiseni kestvad akordid meenutasid paratamatult autori mõtisklusi üksikheli ainulaadsusest – ühe heli eluaega tohib lühendada vaid erilisel eesmärgil (Stockhauseni sõnad Goldstaubi ideed lahti seletades). Komplitseeritud “Gruppen” kolmele orkestrile jälle näitab pigem Stockhauseni usku pidevalt arenevasse inimesesse, kes on planeedile Maa saabunud eelkõige õppima ning peaks olema võimeline tajuma erinevate kunstivaldkondade üha keerulisemaid struktuure.

*

Enno Poppe teoseid kõlas “Wien Modernil” vähe, kuid üldiselt sai 39-aastase helilooja tegevusest väga sisuka ülevaate. Avakontserdil kõlanud “Altbau” Pierre Boulezi ja SWR Sümfooniaorkestri esituses ei ole just kõige traditsioonilisem Poppe teos. Selle nimi “Altbau” (“Vana maja”) viitab sümfooniaorkestri ajalukku kuulumisele, orkester on helilooja sõnul ise nagu vana maja, mille parkett, kipskrohv ja fassaad näevad paremad välja ilma uuendusteta. Sellest ka ilmselt reserveeritus ning võimsate puupuhkpillide ja vaskpillide vahelduvate paralleelselt liikuvate klasterakordide kohmakus loo alguses. Teoses võib eristada kaht osa. Esimene osa on massiivsem ja rütmide poolest vaheldusrikkam. Mäng väga lihtsate ja nappide motiividega, mis liiguvad ühelt orkestrigrupilt teisele, annab võimaluse kuulajal süveneda “Altbau” tämbrirohkusse. Mõlemas osas domineerib kujund, mis meenutab nii tiheduse kui ka amplituudi poolest väga laiaks veninud kahe noodi vahel pendeldavat *vibrato*’t, kohati ka trillerit, kasvades sekundist aeg-ajalt tertsi ulatusse. Huvitav oli Poppe puhul muidugi nii tavalise tehnilise võtte, pendeldava, lahtikirjutatud *vibrato* nii järjekindlalt kasutamine peaaegu kogu teose jooksul. Rütmide keerukus ja vaheldusrikas orkestrikõla näitab, et päris uuendusteta pole õnnestunud Poppel vana maja säilitada.

Enno Poppe autorikontsert, kus Klangforum Wieneri juhataas helilooja ise, oli vaieldamatult üks festivali haripunkte. Kontserdil kõlasid teosed “Knochen”, “Öl” ja “Salz”.

Klangforum Wien aplodeeris Enno Poppele pärast autorikontserti ning keeldus ise püsti tõusmast.

FOTOD MICHAEL ZACHERL

“Knochen” (“Kondid”) ja “Öl” (“Õli”) moodustavad koos “Holziga” (“Puit”) triptüh-honi, millest iga teost on võimalik ka eraldi esitada. Klangforumi kontserdil oli “Holz” välja jäetud ning kõlas hoopis “Salz” (“Sool”). Kõigi kolme puhul iseloomustab nimi teose struktuuri, kõla ja kulgu. Näiteks “Knocheni” alguses domineerib suhteliselt kriiskav ja kuiv kõlamaastik, mis koosneb lühikestest pausidega *marcato*-nootidest erinevatel pillidel, keelpillidel on kasutatud valdavalt *pizzicato*’t ja *col legno*’t. Teose keskosas struktuur tiheneb, pausid jäävad ära ja helivältsused pikenevad. Lõpus tuleb jälle kuiv klõbisev kõlamaastik tagasi, kuid seekord hakkab üha tihedamini sek-kuma metall-lehe painutamisesest tekkinud kosmiline *glissando* kõla. “Öl” koosneb pikematest, voolavamatest meloodialiinidest, kulminatsioon on kuulda juba balkani muusikast ja jazzist mõjutatud helikeelt. “Salz” kõlab omanäoliselt juba teoses kasutatud kolmekümnekahekendiktoonides häälestatud hõmmondoreli tõttu.

Poppe autorikontserdil kõlanud teosed olid küll väga tiheda, kuid samas ka kuni kulminatsioonini väga selge ja jälgitava struktuuriga. “Salz” muidugi on teatud mõttes erand, sest see koosnebki 125-st lainest – tõusust ja mõonast, mis alati, 125 korda, ähvardavad lõppeda kaosega. Poppe teostele on omane haruldane vitaalsus ja energia, seda eriti, kui helilooja on ise diri-

gendipuldis talle juba nii tuttava Klangforumi Wiener ees.

Ansambel Mosaik, mille üheks asutaja-liikmeks oli ka Enno Poppe, esitas põneva kava oma liikmete loomingust. Mosaik tegeleb uute väljendusvahendite ja kõlade otsimisega, nüüdismuusika erinevate avaldumisvormide mõtestamisega ja on ettekan-dele toonud palju noorte heliloojate teo-seid. Kõige muu hulgas kõlas Enno Poppe “Rad” (“Jalgratas”). Iseloomult mehaaniline ja pöörane teos on kirjutatud kahele klahv-pillile, mille klahvide helikõrgusi reaajas pidevalt elektrooniliselt muudetakse, tule-museks on mikrotonaalsed skaalad, mida veel omakorda multiplitseeritakse. “Rad” on kahtlemata tehniliselt nõudlik, kuid jä-tab tänu elektroonikatrikkidele veelgi virtu-oosema mulje.

Kontseptsioonilt mõnes mõttes sarnane oli ka Poppe “Tier” (“Loom”) keelpillikvar-tetile. Sarnasus on nimelt selles, et mõle-mad keskenduvad liikumisele: kuidas lii-gub jalgratas, kuidas liigub loom. Kuid need liikumised on erinevad, sest ratas on mehaaniline, loom aga ettearvatu. “Tier” sarnanes muusikalise materjali poo-lest pisut “Altbauga”. Ka siin on kasutatud väga palju lahtikirjutatud *vibrato*’t, mis al-gul *piano* nüansis on kõigest sekundi ulatu-ses, vahel harva ka tertsis, ning emotsiooni suurenedes ehk looma ägenedes *forte*’s ja *fortissimo*’s suureneb lahtikirjutatud *vibrato*

intervall kuni noonini. Arditti esituses võis aimata teose lõpus üsna raevunud olendit.

“Arbeit, Nahrung, Wohnung” on Enno Poppe kolmas projekt libretist Marcel Beyeriga. “Wien Moderni” mahukast alma-nahhist võib lugeda, et tegemist on “lava-muusikaga neljateistkümnele härrale”. Ilmselt on nimme välditud teose ooperiks nimetamist. Lavatüki libreto põhineb Daniel Defoe romaanil “Robinson Crusoe”, kuid Beyer ei alusta jutustamist loo algu-sest, vaid Robinson Crusoe pääsemisest. Viimane stseen on aga Crusoe pikk põli üksikul asustamata saarel. Hoolimata väga headest esitajatest (Neue Stuttgart Vokal-solisten) oli lavatüki tekstist väga raske aru saada (ka neil, kelle emakeel on saksa keel). Samas oli muusika väga mitmekesine ja ül-latusti pakkuv. Kogu teose kõla kujundasid kolm võrdselt tähtsat komponenti: vokaal, sealjuures ka Crusoe kõneroll, neli *key-board*’i ja väga mitmekesine löökpillirühm. Nagu “Radis”, on ka siin kasutatud mikro-intervallides häälestatud elektroonilisi klahvpille, mille häälestust on võimalik reaajas muuta. Lauljate partiis oli väga palju lahtikirjutatud pendeldavat *vibrato*’t, mille amplituud vastavalt tekstile, emot-sioonile ja fraasile kasvas ja kahanes. Teksti-ga tuli selle pendeldava võtte emotsioon märksa paremini esile. Vahva oli see, et ka lauljad olid instrumentaalgrupi Musik-Fabrik tegevusse kaasatud. Vastavalt teose nimele “Arbeit, Nahrung, Wohnung” on ka Robinson Crusoe tegevus valdavalt seotud ühega neist valdkondadest, kas siis töö, toi-tumise või elukohaga. Töötoa tuliste rüt-midele ei ole kerge Euroopa muusikas min-git vastet leida. Huvitav oli ka pillide valik, lisaks rohketele löökpillidele kasutati töö-kõla saavutamiseks ka metalltorusid ja muud sellesarnast. Kõögikõla sündis samu-ti löökpillide ja osaliselt ka kõögitarvetega. Väga muljetavaldav oli viimane stseen, mis kujutas Robinson Crusoe pikka üksindus-põlve. Üksindusstseeni muusikaline mater-jal oli esmasel kuulamisel lähedane gregoo-riuse laulule, hiljem selgus, et mõjud pärine-sid Šoti kirikulaulust. Enamasti olid kiriku-laululikud vokaalpartiid üksteisest ajaliselt ja mikrointervallilises nihkes. Viimane stseen lausa keeldus lõppemast ja oli ka teose kuu-lajaile peaaegu väljakannatamatult pikk, kuid kuulajatelt rõõvitud aeg ja muusikalise materjali korduvus olid just võimsaimad lõ-pustseeni üksindustunde vahendajad.

Eesti elektrooniline muusika: muljeid väljastpoolt

IA REMMEL

Elektroakustiline muusika on nüüdisloomingu üks olulisi osi ning lõputuid mängulisi võimalusi pakkuvaid areaale. Ühel rohketest maailmas korraldatavatest elektroonilise muusika festivalidest, 7. ja 8. novembril Richmondis kõlas seekord rohkesti ka eesti seda tüüpi muusikat. Ettekandele tuli Age Hirve “Boomerang” klaverile ja elektroonikale, videoteos “Tablemat of the Baltic Sea” (autorid Aleksander Suuman, Ülo Pikkov, Mirjam Tally), Malle Maltise “Alla luce e all’aria aperta” flöödile ja elektroonikale, Märt-Matis Lille “Väinämöise kandlemäng” elektroonikale, videoteos “Substantia Stellaris” (autorid Ilmar Laaban, Mati Kütt, Tõnu Kõrvits) ning esiettekandena Toivo Tulevi “Above” sekstetile ja elektroo-

nikale. “Above’i” esitas festivali resideeriv ansambel “eight blackbird” (flööd, klarnet, viiul, tšello, löökpillid ja klaver), kes on oma poeetilise nime saanud Wallace Stevensi poemi “Kolmteist viisi vaadelda rästast” järgi.

Festivali peakorraldaja helilooja **Benjamin Broeningu** sõnul on festivalil teretulnud kõikvõimalikud ootamatud elektroonika ja naturaalmuusika ühendused. Eesti muusika on tema arvates muljetavaldav: “Eesti ei ole suur maa, kuid helilooming on siin väga rikkalik ja palju mitmekesistem, kui oskaks oodata. Piisab, kui nimetada kas või mõned nimed, nagu Arvo Pärt, Erkki-Sven Tüür, Helena Tulve, Toivo Tulev, Tõnu Kõrvits, et mõista, kui

stiililiselt mitmekesine ja kõrgetasemeline on eesti helikunst. Nooremast põlvkonnast olen kuulnud Märt-Matis Lille, Age Hirve ja Malle Maltise loomingut, mis mulle samuti väga meeldib. Oma külas käikudel Tallinna naudin alati suurepäraseid nüüdismuusikakontserte. Eesti kontserdielu on üldse väga rikas.”

Festivali tellimusel kõlas Richmondis esiettekandena Toivo Tulevi “Above”.

“Toivo Tulevi kõlamaailm on ainulaadne, rikas ja vastukajasisid tekitav. Mulle avaldab väga muljet Toivo dissonantsikäsitlus. Mulle meeldib tema looming niivõrd, et otsustasin seekord temalt festivaliks uue teose tellida. Ka teose esitaja, ansambel “eight blackbird” nautis Toivo muusikat ning samuti nautis seda publik.”

Toivo Tulevi Richmondis teose proovis.

FOTO ERAKOGUST

Ühe armastuse lugu kirjades

Raimond Valgre kirjavahetusest Niina Vassiljevaga

Valgre poolt Niina Vassiljevale saadetud üsna põhjalik "Life Story" sisaldab 53 joonistust, mis moodustavad koos tekstiga 21-leheküljelise ploki.

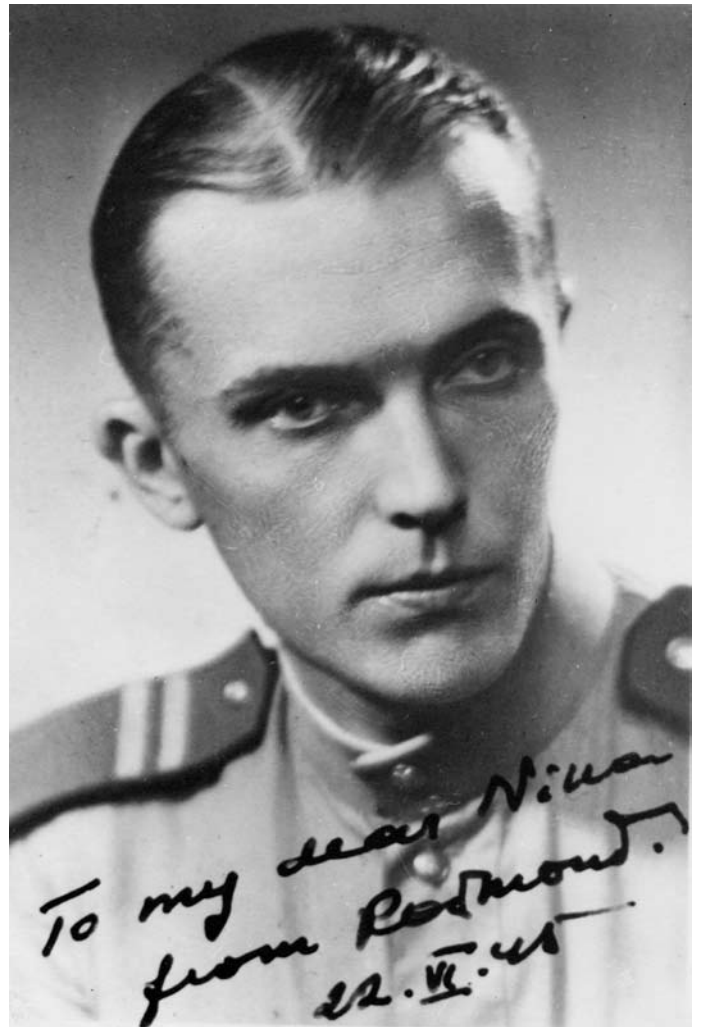
28. juuli 1944, Opolje tagavarapolk:
[---] Momendil elan ma eriti hästi, siin on koos peaaegu kõik muusikud Eestist. Te ei kujutagi kui suur orkester meil on: 9 saksi, 8 trompetit, 4 trombooni, 4 akordioni, 5 string-kitarri, 2 bassi, trummid, hulk viiuleid, lauljaid – kõiki kokku üle 50 inimese. Nii tore on kirjutada ja seada lugusid nõnda suurele orkestrile! [---]

16. august 1944:
[---] Te kirjutasite nii suure armastusega oma emast ja isast, kindlasti on nad väga toredad inimesed. Elada koos peaaegu 30 aastat, ilma tülideta ning hoida teineteist peaaegu samuti kui kunagi mesinädalatel – see on tõepoolest kadestusväärne. Enamus inimestel mängivad iseloomud ja egoism oma osa ning pärast mõningaid aastaid abielu nad veel vaid vaevalt taluvad üksteist ja pettuvad ikka enam ja enam... Muidugi – peavad olema head närvid ja hea iseloom. Peab olema küllalt suuremeelne, et mitte lasta pisiasjadel (ja tavaliselt on need pisiasjad) hävitada kõik. Olen kindel, et Teie ema ja isa on inimesed suure ja hea südamega – ning selline olete ka teie – nende tütar! [---]

Nägin üht ilusat filmi Sonja Heniega – "Päikesepaistelise oru serenaad". Nüüd me juba mängime sealt seda fokstrotti "In the mood" ("Heas tujus") ja slow'd "Miks näen päikest paistmas kui sajab...". Selle õiget nime ei tea, kuid see meeldib mulle, võibolla sellepärast, et on kirjutatud "südamega". [---]

[---] Olen Sonja Heniega näinud palju filme, kuid arvan, et see on nendest kõige parem. Glen Milleri orkester on Ameerikas kuulus. [---] Oli üsna kummaline tunne vaadata niisugust ilusat elu kuskil pimedas, hirmsate varemete vahel. [---]

Varemete mainimine tähendas, et Punaarmee oli sakslastelt vallutanud Narva. Puruks pommitatud linn jättis Valgrele väga rusuva mulje.

1945. aastal Niinale saadetud foto.

25. august 1944:
[---] See linn, kus me oleme, näeb välja lihtsalt kohutav – ainult varemed, ei midagi muud... Olgugi, et natukene on püütud juba koristada, on see üpris kurb pilt. Kuid me ei taha lasta oma heal tujul langeda. Meie "tuhavoi" marsib ümberringi, anname kontserte haiglates jne.

Elu läheb edasi uue hooga ja kõik, mis purustatud, saab juba paari aasta pärast ehitatud uuesti. [---]

1944. aasta septembri lõpul jõuab Valgre

Tallinna. Koju jõudmise eufooriast toibunud, võtab Valgre arvesse sõprade soovitud minna sisseastumiseksamitele Tallinna Konservatooriumi.

[---] Nii – ma otsustasin minna õppima klaverit ja kompositsiooni. Nad palusid mul mängida midagi, mida olen ise komponeerinud. Teadsin, et nad lähevad vihaseks, kui mängin mõne fokstroti või tango – seepärast mängisin neile üht laulu, mille tegin ükskord Venemaal oma emale. See on niisugune kurb laul ja kõlab nagu mõni ooperiaaria.

Kui ma siis lõpetasin, ütlesid nad: "Jaa, aga kas Te ei mängiks midagi tõsisemat." Ütlesin, et see on kõige tõsisem kõigist, mis ma kunagi kirjutanud olen. [---] Siis nad ütlesid, et kui Teil midagi ei ole, siis improviseerige midagi. Siis ma pidingi mängima (usun, et see oli kõige halvem improvisatsioon, mida keegi kunagi kogu maailmas on mänginud!). See oli midagi nagu oleks Bach, Chopin, Tšaikovski – kõik kokku segatud. [---] Kokkuvõttes sain eksami eest "nelja".

[---] Arvan, et Teid huvitab see, et üks, kes mind eksamineerisid, oli Lepnurm, orelkunstnik, keda kindlasti mäletate sellest kontserdist, kui ta mängis Leningradis Bachi. [---]

Arvatavasti Valgre ema kaudu jõuab Niinani info, et Valgre liialdab joomisega.

26. detsember 1944:

[---] Mul oli väga häbi, kui lugesin Teie pika kirja nende märkuste tõttu, mis Te teete mulle joomise pärast. Olen selle kõige täiesti nõus, seda enam, et selle kirjutasite Teie, kallis. Kuid ikkagi on selles erinevaid vaatenurki, millest nii noor tütarlaps kunagi ei suuda aru saada. Tahaksin, et Te loeksite Hemingway "Jumalaga, relvad". Siis näeksite võibolla. [---]

Need kolm aastat purustasid rohkem kui varem üldse oskasin arvata. [---] Olen kaotanud suure osa oma romantikast ja hellust. Ja ainus asi maailmas, mis mulle midagi veel tähendab, Niina, kallis – olete Teie. Kui ma peaksin kaotama Teid, oleks kogu maailm mulle "hall argipäev" – karm ja halastamatu. Ainus, mis täidab mu südame romantikaga – olete Teie. [---]

Sõja lõpp oli käeulatuses. Sellele reageerib Valgre väga emotsionaalselt.

3. mai 1945:

Mu kallis Niina!

[---] Kas Teile ei näi, et me elame hämmastaval ja huvitaval ajal. Berliin on meie käes, Hitler ja teised verised kurjategijad surnud. Ümberringi toimuvad suured ja hämmastavad asjad, mida pole kunagi olnud maailma ajaloos. Iga päev toob midagi uut, see on tõesti vaimustav ja raske uskuda, et see kõik on tõsi. Kuid see on tõsi ja see ütleb mulle, et varsti saame olla koos, mu kallis. Kusagil mere ääres näiteks. Kallim. Kallim! Sellest on nii vaimustav mõelda. [---] Võibolla sel

suvel võime koos nautida Munthe raamatut [Axel Munthe "San Michele raamat"], lamades kusagil rohul palaval juunipäeval.

Kuigi sõda on läbi, jätkub Valgre sõjaväeteenistus veel mõnda aega. Vahepeal saadeti kõik pillimehed Aegviitu ehitustöödele.

25. august 1945:

[---] Elame praegu metsas ja kella 8-st 8-ni ehitame maja. Õigemini zemljankat, milles peame talvel elama.

[---] Nüüd oleme iga päev läbimärjad. Mu saapad ei kuiva üldse ära. Kuid Tallinnas on nüüd ilus, eriti kui olla tormises sadamas. Kunagi kui ma koolipoiss olin ja elasin üle esimest armastust, küsisin endalt: miks muudab tormine meri mu südame nii rahutuks, kuid tema silmad, mis on nii rahulikud ja sinised, panevad mu südame mässama. [---]

20. detsember 1945:

[---] Vabandage palun, et ei ole Teile ammu enam kirjutanud. Ma lihtsalt ei saanud. [---] Täna, ei tea isegi kuidas, viisin oma dokumendid konservatooriumisse. Nad koukisisid välja mu vanad paberid minu eksamite kohta ja võtsid mind üliõpilaseks vastu. Homme on juba kaks esimest tundi – teooria ja klaver (õpin kompositsiooni). Ma lubasin, et ma enam ei joo. Vahest ainult vana aasta õhtul. [---]

1945. aasta lõpu ja aastavahetuse veetis Valgre Hageris, isapoolse vanaisa Juhan Tiiseli talus. Kuigi alkohol oli võtmas võimust, proovis Valgre sellele siiski vastu seista.

7. jaanuar 1946:

[---] Istusin õllepoes oma vanade sõpradega ja püüdsin neid veenda joomist maha jätma. Kõik hakkasid naerma. Siis me vedasime tuhande rubla peale kihla, et ma ei võta nädal otsa ühtegi napsu. Täna on kolmas päev ja ma olen oma sõna pidanud. Ema ja sõbrad on väga hämmastunud. Ma käskisin neil raha korjama hakata.

Kallim, Teie oma armsusega aitate mind alati. Kuid kas Te tõesti arvate, et ma võtaksin Teilt raha kui see Teil ka oleks. Mitte iialgi. Kalli! Teil on hea süda, kuid ma ei tee seda kunagi, sest see käib mu põhimõtete vastu. [---]

Raimondi ema reaalsustaju sunnib teda

saatma Niinale kirju, kus ta püüab tõestada, et Raimond ei armasta kedagi. Ta olevat suur egoist.

1946. aasta mai lõpul Valgre abiellus ootamatult kaheksateistkümnendaastase neiega.

Juuni 1946:

[---] Täna sain Teilt kirja, kuid kallis (kui ma üldse tohin seda sõna enam kasutada), ma abiellusin mõni päev tagasi, olin veidi vintis ja ütlesin poistele, et abiellun kella kahe ja kolme vahel ja ma pidasin sõna. Tegin seda tõepoolest, kuigi ma ei teadnud, mis sellest edasi saab. Kuid näib, et kõik on korras ja ma sain endale hea naise. Ta on väga kaunis, armas ja hea.

Abielu jooksis aga ruttu karile.

10. juuni 1946:

[---] Te saite kindlasti kätte mu kirja, kus ma teatasin, et olen abielus. Ma ei taha sellele enam mõeldagi. See oli mu elu suurim viga. [---] Kuid nüüd olen ma kõige õnnetum inimene maailmas, ma arvan.

11. juulil 1946:

[---] Mu naine ei ela enam koos minuga ja ma rääkisin emale, kuidas asjade seis on. Ma loodan, et ta sai aru. [---]

1947. aasta suve veetis Valgre Pärnus, mängides Rannakohviku ansambelis.

27. juuni 1947:

[---] Meie kohvik on kohe ranna ääres, nii et ma näen merd kogu aeg kui mängin. Te võite ette kujutada mu tundeid kui ma mängin tantsuks – ja meri kutsub... [---]

Kohe pärast Pärnust Tallinna saabumist kolis Valgre uude elukohta Vene tänaval. Suureks lootusekiireks sai Niina plaanitav Tallinna külastus.

31. august 1947:

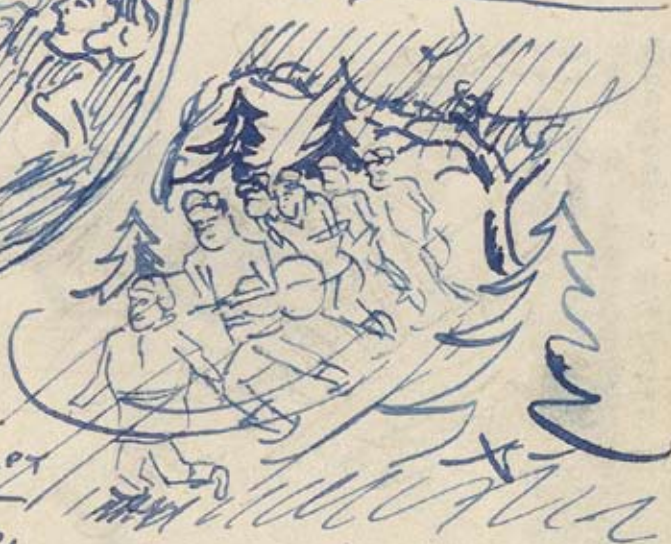
Mu kallis Niina!

Juba teist päeva elan ma oma uues toas. Eile oli kõvasti tööd, et kõik asjad siia kolmandale korrusele saada. Seal vanas kohas oli vahel lihtsalt hirmus olla, eriti kui vihma sadas. Siis polnud kogu toas kuiva paita ja ma istusin trepil, kuhu ei sadanud. Kuid nüüd on kõik O. K. Leiate selle koha kiiresti üles, kui tulete, sest see on üsna lin-

So often played in clubs
 around
 And good success did
 always found
 But food, most money
 and PANCAKES...
 That all took sets
 a juu, by name...

HE trotted us,
 IN STORM, IN
 COLD...
 WERE HUNGRY, SLEPT
 AFTER ALL
 IN DAYTIME WORKED,
 IN NIGHTS WE PLAYED...
 UNTILL OUR "SAK" AND FIDDLE DIED....

The stams
 tree broke like
 straw...

One fell on
 me
 No harm
 did do

Raimond Valgre joonistused tööpataljoni päevilt
 FOTOD TMMI KOGUST

na keskel. Kas tulete septembris? Ma nii väga ootan. Püüdku tulla. Luban olla edaspidi parem.

Vahepeal käibki Niina koguni kahel korral Tallinnas. Valgre kirjades kahjuks need käigud ei kajastu.

5. oktoober 1947:

[---] Täna on mu sünnipäev. Praegu on väga varajane hommik, kell on umbes viis. Eile tulim maalt, olin väga väsinud ja läksin hästi vara magama. Sellepärast polnud mul täna hommikul enam und. Võibolla imestate, et ma pole Teile nii kaua kirjutanud, kuid selleks on nii palju põhjuseid. Mängin nüüd tsirkuses ja see rändab kogu aeg ringi. Muidugi pole see rändamine kuigi kerge, kuid küllaltki huvitav ja ma saan kenasti raha. [---]

9. november 1947:

Kallis Niina!

Jällegi jõudsin väikesesse linna nimega Võru ja saan siin kirjutada mõned read. Mis uudist? Nii kaua pole saanud Teilt ühtegi kirja. 20. det. paiku jõuan koju ja siis loodan leida neid ees. Suudlustega, Raimond

1948. aastast on olemas vaid kaks lühikest kirja. 1949. aasta algus toob aga mitu põhjalikku kirja.

14. jaanuar 1949:

Kallis Niina!

Palju tänu Teile kirja eest, olin nii rõõmus kui sain selle, üle nii pika aja. Nii palju kuid on möödunud ja Teist polnud mingeid teateid, ma hakkasin juba mõtlema, et olete abiellunud.

Palusite, et kirjutaksin oma elust ja tegevusest. Tegelikult polegi mul midagi head kirjutada. Vigastasin oma paremat kätt, üks luu oli murdunud. Ja siis panid veel "targad" arstid ta valesti kokku, nii et pärast kuu aega kipsi sain ma teda vaevu liigutada. Olin nii meeletu ja vihane, [---] et müüsin maha ka oma akordioni. [---]

Mõtlesin, et alustan hoopis millegi muuga – otsin endale mingi töö ja teenistuse. Kuid see pole nii kerge. Kuna ma olen olnud kogu aeg pillimees, siis on muusika mul "veres". Varsti hakkasin uuesti mängima ühes tantsuorkestris trumme. Hakkasin treenima

oma sõrmi ja nüüd töötavad nad juba üsna korralikult nii, et saan mängida klaverit ja akordioni. [---] Momendil ma mängin "Madruste klubi" nende akordioniga. Päeval annan akordioni tunde, nii et tulen läbi... ja unistan ikkagi, et ostan endale uue pilli ning kogun selleks raha.

[---] Seda sorti muusikat, mida mina armastasin, on nüüd väga harva raadios kuulda. Fokstrotid ja slow'd pole praegu soovitatavad. Nii on lugu ka minu muusikaga. Olen nüüd "Heliloojate Liidu" noortesektsooni liige ja mulle on selgeks tehtud, et neid pole soovitatav komponeerida. Kirjutasin ühe valsi [jutt on vist laulust "Tiiu, Tiiu"] ja sellel oli isegi edu, kuid sain selle pärast pikka vanade rahvalaulude uurimist meie Muusikamuuseumis. Pole hea kirjutada laule "kahvatutest kuukiirtest" ja romantikast, vaid hoopis aktuaalsematest asjadest nagu "tööst". See on muidugi vajalik, kuid kas romantika peab siis sellepärast surema? Lõppude-lõpuks pole me ju masinad.

Palun lubage, et kirjutate mulle peagi. Tunnen end nagu põrgus ja ainult Teile kirjad toovad mulle veidigi päikesepaistet – teadmise, et Te pole mind unustanud. Armastan Teid ikka veel Raimond

Igapäevaelu vastuolud Valgre kirjades aina süvenevad. Samas ei kustu lootus kohtuda.

1. märts 1949:

[---] Olgugi, et mu ümber on nii palju inimesi, tunnen end nii üksik. Nad kõik räägivad toidust, riietest, hindadest... Kuid mina unistan. Tean, et on hullumeelsus tahtma midagi enamat. Näiteks komponeerida mõne nii hea laulu, nagu mitte keegi kunagi varem pole kirjutanud. [...]

23. märts 1949:

[---] Teile kiri andis mulle nii palju uut lootust elada ja kõigest üle saada. [---] Kui loen Teile ilusaid kirju, läheb ka mu südames helgemaks. Unistasin sellest, kuidas kuu tõuseb üle musta vee – ja olla seal koos Teiega. Kas näeme seda kunagi koos Teiega? Vaade minu aknast pole momendil küll nii romantiline. See meenutab mulle Velikije-Lukit: ainult varemed. Kunagi oli see postkontor, kuid sakslased põletasid selle maha enne kui nad Tallinnast lahkusid. Ja nüüd vahel, kui puhub tugev tuul, varievad nad kokku kõva mürinaga. Ma tõe-

poolest värisen hirmust, kui öösel selle peale üles ärkan. Kuid praegu paistab heledalt päike ja see tähendab, et varsti tuleb kevad. Kas Te ei saa sel aastal Tallinnasse tulla? Siis kui kevadlilled õitsema hakkavad. Alati teie Raimond.

28. aprill 1949:

[---] Mul on nüüd üsna palju tegemist, sain tööd päevaks ja õhtuti mängin klaverit ning akordioni mõningates klubides. [---] Teil on õigus kui kirjutate, et ma pole teinud midagi, et võita Teid. Kuid mida ma saan teha? Ma ei saa tulla Leningradi. Mitte seda, et ma ei saa, vaid ma olen liiga uhke, et tulla ilma rahata ja ilma korraliku riitusega. [---]

Kuid on mingid lootused, kuna kaks minu parimat asja tõlgiti vene keelde ja saadeti Moskvasse. [Üks neist oli "Saaremaa valss"]. Kui nad lähevad läbi ja saavad populaarseks, siis olen korrapealt "rikas". [---] Loodan peagi Teist midagi kuulda, kui mitte rohkem, siis ainult paar ridagi. Võin ma Teid suudelda? Ma ikka veel... Alati Teile Raimond

Viimane Valgre kiri Niinale kannab kuupäeva 3. juuli 1949. Elust lahkumiseni oli jäänud kuus kuud. Kirja lõpp on selline:

[---] Olen Teile palju kirju kirjutanud, kuid pole jõudnud neid posti panna. Kuid täna ma teen seda, sest kunagi Te kirjutasite mulle "Amado mio" [itaalia keeles "minu armastatu"] – ja ma tean seda – ikkagi.

Mina elan ikka üksik koos emaga oma väikeses toas ja kirjutatan laule ning muusikat. Kui Te prooviksite keerata raadio Tallinna peale, siis neljapäeval 22.20, reedel 13.20 või pühapäeval kl. 20 kuuleksite kindlasti mu uusi lugusid.

[---] Loodan ikka saada Teilt mõned read.

Alati Teile – Raimond

Kirju lugenud
Alo Põldmäe

Stiilipuhtad Tsibihärbläseq

TRIIN KUKK

pärimusmuusikaõpilane

Kauges Setomaa nurgas Obinitsas pesitseb juba aastakümneid punt linavästrikke. Ei, tegemist pole lindudega, mida nimi Tsibihärbläseq tähistab, vaid noorte Lõuna-Eesti neidudega, kes on leidnud oma väljundi kandmaks edasi esiemade ürgset pärandit – laulu.

Enamikule pärimusmuusika austajatest võivad Tsibihärbläseq olla tuttavad eelkõige tänu samuti Setomaalt pärit noormeeste ansamblile Zetod, kes on oma kontsertidel ning plaadi “Lätsi tarrõ tagasi” salvestamisel selle jõulise, ent naiseliku koori abiväge kasutanud. Tegelikult on tegemist aga täiesti iseseisva ning pikkade traditsiooniga neidude rühmaga, mille koosseis on mitmeid kordi uuenenud ning arenenud. Praeguses ansamblis laulavad ja tantsivad seitsmekuni kaheksateistkümneaastased näitsikud, kelle seas on ka kuulsate Obinitsa laulude emade lapselapselapsi. Muidugi ei ole ka endised lauljad, kes juba linnaõhku hingavad, oma laulukaaslasti hüljanud, vaid loovad igal võimalusel musitseerimises kaasa. Koori juhendaja ja eestvedaja Rieka Hörn arvab, et selline koorist lahkulöömine on mingil määral isegi kasulik. Kui juhtub, et terve koosseis ei saa Obinitsast välja sõita, on omad abilised kohe olemas. Igal juhul on Tsibihärbläseq väga kokkuhoidvad, viies eeskujulikult omakultuuri tänapäeva kiirsesse ja esemetest küllastunud maailma. Tsibihärbläste tegevus ei seisne üksnes laulmises ja tantsimises. Tegu on justkui väikese kogukonnaga, mis esitab peale muusika ka setokeelseid näidendeid ning hoiab au sees seto kõõgi ja kombestiku traditsioone. Samuti loovad näitsikud kaasa ürituste korraldamisel ning panustavad nõu ja jõuga kohaliku elu arengusse. Noored linavästrikud on näiteks korraldanud Setomaa kuningriigi lastepäevi ja omakultuuri laagreid, kus osalevad huvilised erinevatest põlvkondadest. Tüdrukud on setode “kultuurikaardile” toomiseks ära teinud suure ning tänuväärse töö.

Kui tulla Tsibihärbläste põhitegevuse ehk laulmise juurde, siis olgu öeldud, et repertuaari valivad neid ise. Nii saavad nad laulda just seda, mis silmad särava paneb

Tsibihärbläseq
leelopäeva
paraadil.
FOTO MERLIN LÖIV

ja laululöörid valla lööb. Inspiratsiooni saavad nad kirjandusest, plaatidelt ning teiste kooride kavadest. Kontserdi kokkupanekul probleeme ei teki – poolteist tundi sisustatakse vaevata, kuna igal tüdrukul on mõni laul, mida eest võtta. Edevamatel on neid muidugi rohkem. Oma lugudes säilitavad nad seto muusika ehtsuse ning laialdase mitmehäälsuse. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia pärimusmuusikatudeng Toomas Oks, kes on Tsibihärbläste tegevusega kursis olnud ligi aasta, iseloomustab Eestimaa noorimat leelokoori järgmiselt: “Tsibihärbläseq on kõige omapärasema kõlaga noor muusikaline koosseis, mida ma kuulnud olen. Hämmastav, et nii erineva tämbriga lauljad suudavad nii ilusat kooskõla tekitada.” Veel leiab Toomas, et igas esinemises on tunda suurt arengut. “Nad kohe oskavad oma asja hästi teha, seejuures on nad väga sõbralikud ja avatud suhtlemisega. Sellist sõbralikkust ei kohta tihti.”

Tüdrukute sõbralikkus ning töökus saab tasutud arvukate kontsertidega. Üks märkimisväärsemaid esinemisi oli kindlasti 2005. aasta iseseisvuspäeval toimunud presidendi vastuvõtul. Väiksemaid, ent mitte vähem olulisi kontserte on samuti palju. Esinemas käiakse paljudes Maarjamaa paikades, alati suure rõõmu ja säraga. Tihti jagavad Tsibihärbläseq lavalaudu folk-rock-punkloor-bändiga Zetod. Nagu eelnevalt

mainitud, laulavad seto punki viljeleva meesansambli teisel plaadil kaasa ka Hörna Maar’a, Juhkami Enna, Blumi Kärt ning Tammistõ Riin. Eesti publiku rõõmustamise kõrval on tüdrukute laul paitanud ka piiritaguseid kõrvu. Esinemas on käidud sugulasrahvaste juures Marimaal, Udmurtias, Mordvas ja Tatarimaal, samuti Soomes, Norras, Lätis ja Leedus. Koori liikmel Maarjal on eredaimad mälestused just idanaabrite juurest. Venemaal reisimine on üsna keerukas, samas ei jõua neiu ära imestada udmurtide külalislahkust. Lauad olid kodulehtud toidust lookas ning rõõm Tsibihärbläste muusikast siiras.

Suurt tähelepanu väärrib kindlasti ka koori vaimne ema ja nõuandja Rieka Hörn. Tema pakutav vabadus laseb tüdrukutel ise jõuda muusikani, mida nad edasi kanda soovivad. Rieka ei keela ega käsuta, sest siis on muusika kõige loomutruum ja noortele meelepärase. Maarja sõnul annab Rieka õige suuna, kuid edasi peavad tüdrukud liikuma üksi. Ise leides ja leitud omal käel arendades on muusikal kindlasti suurem väärtus kui etteantud lugude laulmises. Veel toonitab Maarja, et Tsibihärbläste eesmärk ei ole jõuda suurtele lavadele ega masside südamesse. Eelkõige teevad nad muusikat iseendale, et esiemadelt õpitut seto noorte seas alal hoida, ning neile, kellele Tsibihärbläste muusika tõeliselt meeldib.

Uhiuus orkester Tallinn Sinfonietta

KRISTINA KÖRVER

*Lõppenud aasta hilissügisel esitles end avalikkusele kontserdiagentuur **HIMusic Agency**, tuues publiku ette äsja asutatud orkestri **Tallinn Sinfonietta**. Noortest ja väga noortest muusikutest koosneva kollektiivi kunstiline juht ja dirigent on samuti noor, kuid juba üsna suurte kogemustega ja auhindadega pärjatud **Risto Joost**. Pidulik ja suurejooneline avakontsert anti Vene Kultuurikeskuses, kavas Mozarti sümfooniad nr 1, 10 ja 40 ning kontsertariaid bulgaaria soprani **Sonya Yoncheva** esituses.*

Mozarti sümfooniade kavvavõtt on iseene- sest juba suur julgustükk, sest nagu klassistlik muusika üldse, on need orkestrile teatavasti otsekui lakmuspaber, mis toob halastamatult välja pisimadki puudused. Teisalt on selline repertuaar muidugi süvenemist ja pingutusi tuhatkordselt väärt ning õnnestumise korral on võitjateks nii mängijad kui ka tänulik publik. Seega ter- vitas verivärske orkester oma publikut just- kui sõnumiga: "Sellised me oleme, võtke või jätke!" ning sedavõrd ambitsioonikas kavavalik tekitas juba kontserdi eel muusi- kute vastu väikest sümpaatiat.

Millised nad siis olid? Energilised, de- büüdi vääriliselt õhinas, ärksad ja tähelepa- nelikud nii muusika kui üksteise suhtes. Kui avalugu, sümfoonia nr 1 ei pääsenudki ehk tuhmivõitu kõla ja pisut ebakindlate strihhide tõttu päriselt mõjule, siis edaspidi asi ainult paranes. Sümfoonias nr 10 leidis orkester saali akustikaga hea kontakti ning lasi kõlada kohati väga kaunitel tämbrilei- dudel. Eriti nauditav oli dirigendi visioon Mozarti varastest sümfooniast, milles peaaegu iga fraas sai suure hoolega välja joonistatud ning julgetest tempo-, dünaa- mika- ja karakterikontrastidest kujunes nauditavalt reljeefne muusikaline maastik. Sama võib öelda ka 40. sümfoonia kohta, mille esitus võlus just oma läbimõeldusega. Kui tempo- ja kõlaühtsusest jäigi mõnes

kohas üht-teist vajaka, siis kompenseeris seda värske ideedega isikupärane tervik- kontseptsioon. Tallinn Sinfonietta debüüt- kontsert ei olnud kindlasti laitmatu, aga see polegi kõige olulisem. Oluline on see, et igal juhul tekitasid nad huvi oma edasise tegevuse vastu. Seda enam, et orkestril on plaanis tuua publiku ette kõik Mozarti um- bes poolsada sümfooniast.

Samal õhtul andis HIMusic Agency ai- mu oma muusikalisest maitsest ja kvalitee- di latist ka sooloartistide valikul. Nimelt esindab agentuur mitmeid rahvusvahelise karjääriga vokaalsoliste. Sarmikas sopran Sonya Yoncheva laulis Mozarti nõudlikke kontsertariaid ("Misera, dove son!..." KV 369 ja "Voi avete un cor fidele" KV 217) sellise loomuliku ilmekuse ja vabadusega, nagu oleks meisterlik vokaaltehnika talle juba sündides kaasa antud. Lisaks tehnilis- tele oskustele võlus tema väga omapärane varjunditerohke tämber, kus vilksatas ka teatraalset kõnelähedust ja vahel pisut kä- hedaidki toone. Seda masti lauljaid ei kuu- legi Eestis nii sageli.

*

*Et agentuure ja orkestreid ei asutata meil just iga päev, usutlesin sel teemal asjaosalisi **Ivo Lillet ja Risto Joosti**.*

Tallinn Sinfonietta tegutseb klassikalise muusika agentuuri HIMusic Agency all, mille koduleheküljel on ära toodud vaid kaks kontaktisikut: Ivo Lille ja Harles Mägi. Kas tegemist on tõepoolest ainult kahe mehe ettevõtmisega? Kuidas tek- kis mõte luua oma klassikalise muusika agentuur?

Ivo Lille: Klassikalise muusika agentuuri asutasime 2008. aastal. Selle loomine toi- mus tänu mitmete asjaolude kokkusattumi- sele – oli lihtsalt õige hetk. Agentuur on tõesti kahe mehe ettevõtmine, mis aga ei tähenda, et meil ei oleks oma tugiisikuid. Tallinn Sinfonietta tegemiste juures on äär- miselt oluline roll dirigent Risto Joostil.

Kontaktid suurepärase lauljatega Euroo- past on meile loonud rahvusvaheliselt tun- nustatud pianist ja kontsertmeister Ave Sikk, kes osaleb ka lauljate muusikalisel et- tevalmistamisel kontsertideks.

Ajal, mil kõik räägivad majanduslangu- sest ja kultuurile tehtavate kulutuste kärpimisest, esitlete teie uhiuut süm- fooniaorkestrit. Kas Eesti muusikaelu ja -publik vajab veel üht orkestrit?

I. L.: Arvan, et hea muusika kuulamiseks leidub alati publikut ning majanduslangu- sele järgneb üsna tõenäoliselt jälle tõus. Tallinn Sinfoniettal on kõik eeldused kas- vada omanäoliseks ja kindla kvaliteedimär- giga orkestriks.

Praeguses koosseisus mängivad valda- valt väga noored muusikud. Ilmselt oligi üks teie eesmärke pakkuda eesti noorte- le interpretidele uusi väljundeid? Kuid millised on ambitsioonid tulevikuks? Kas tegemist on püsikoosseisu või n-õ pro- jektiorkestriga?

Risto Joost: Igal uuel kooslusel on oluline kujundada oma nägu, mis aitaks kollektiivi teistest eristada ja ühtlasi annaks kuulajale põhjuse just seda seltskonda kontserdisaali kuulama tulla. Tallinn Sinfonietta koosseis on tõepoolest nooremapoolne, koosnedes oma ala professionaalidest: juba kanda kin- nitanud muusikud kutselistes kollektiivi- des, lisaks vabakutselised muusikud ja veel üliõpilase staatuses olevad noored inter- preetid. Loomulikult on hea kasvada ja areneda koos sarnase mõttelaadi ja sarnaste soovidega muusikutega – see annabki lõpp- kokkuvõttes orkestrile tõelise näo, kvalitee- di ja põhjuse uuesti kokku tulla.

Ambitsioonidest rääkides on hetkel kõige tähtsam viia läbi Mozarti sümfoonia- te sari, mis on tõepoolest piisavalt suur väl- jakutse, aga ühtlasi ka reaalselt teostatav eesmärk. Tulevikus on soov teha koostööd

Tallinn Sinfonieta debütkonsert Vene Kultuurikeskuses. Esiplaanil sopran Sonya Yoncheva, temast paremal dirigent Risto Joost.
FOTO HIMUSIC AGENCY

eesti heliloojatega, kes loodetavasti on huvitatud kirjutama meile uusi teoseid. Paratamatult kisub nii minu enda kui ka HIMusic agentuuri hing ooperižanri poole. Aga sellest praegu veel pikemalt ei räägiks.

Nii väga kui ma ka ei sooviks, on raske nimetada Tallinn Sinfonieta kollektiivi püskioosseisuks. Esiteks on see võimatu juba praktilistel põhjustel, ka kutselised orkestrid vaevlevad sama probleemi käes. Eks meie liiga madalad palgad ja muusikaruumi väikus põhjusta muusikute (nii noorte kui ka vanemate) pidevat finantsilis-muusikalist tunglemist ühest kollektiivist teise. Teiseks toimuvad meie kontserdid vähemalt esialgu liiga suure intervalliga, mis ühtlasi toob kaasa ka koosseisu muutumise.

Oma tutvustuses ütlete, et orkester on seadnud eesmärgiks esitada peamiselt 18. ja 19. sajandi muusikat, millest suur osa (just romantiline repertuaar) on meie kontserdielus ju küllaltki mahukalt esindatud. Millega kavatsete eristuda, et

oma publikut kõita?

R. J.: Ei julge otseselt nõustuda, et meie kontserdikülastaja kuuleb liiga tihti Haydni, Mozarti või Beethoveni sümfooniaid. Peaaegu tundmatu on eesti publikule Haydni ja Mozarti varasem sümfooniline looming, millest suur osa põhineb kammermuusika elementidel. Seetõttu peaks sari “Mozart ja tema sümfooniad” pakkuma väga head teekonda ja arenguvõimalust harukordse muusika keskkonnas nii esitajatele kui ka kuulajatele. Lisaks juba piisavalt tavatule ideele esitada kõik Mozarti säilinud sümfooniad on orkestril ka tõsine soov pakkuda võimalust esineda solistina nii erksatel eesti interpreetidel kui ka rahvusvaheliselt tunnustatud välismaa muusikutel. Maikuu kontserdil saab kuulda suurepärase oboekunstniku Riivo Kallasmaa interpretatsiooni Mozarti oboekontserdist.

Üks olulisi suundi orkestri tegevuses on ka soov esitada kammermuusikat, kas siis väiksema koosseisuga või seatuna suuremale koosseisule. Eks Mozarti enda loo-

ming ole juba sissejuhatavalt seda ideed toetamas. Ja ei saa ka ära unustada uut muusikat, mida on plaanis tellida ning esitada kõrvuti varem looduga.

Milliseid artiste HIMusic Agency veel esindab? Millest te oma valikul lähtute?

Ivo Lille: Agentuur esindab veel saksofonikvartetti SaxEst. Lauljatest kuulub peale avakontserdil esinenud soprani Sonya Yoncheva agentuuri artistide nimekirja veel bariton Antoine Bernheim, sopran Pricille Laplace ja metsosopran Yaroslava Kozina. Muusikute valikul lähtume eelkõige nende professionaalsusest.

Kui tihedat avahooaega te plaanite? Millal on oodata järgmisi kontserte?

I. L.: Järgmisel hooajal plaanime teha veel mõned kontserdid sarjas “Mozart ja tema sümfooniad”, esimene neist on maikuu. Esile on kerkinud veel palju põnevaid mõtteid, mida siis vastavalt võimalustele püüame järjest teostada.

Klassikud kaante vahel

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

“Ester Mägi. Elu ja helid”. Eesti Muusika Infokeskus 2008. Tekstide autorid: Evi Arujärv (looming), Tiia Järg (intervjuu). Koostaja: Evi Arujärv. Kaane- ja CD-kujundus: Joosep Siitan. Küljendus ja kujundus: Eva Nukk.

“Helilooja Jaan Rääts”. Eesti Muusika Infokeskus 2008. Tekstide autorid: Evi Arujärv (looming), Timo Steiner (intervjuu). Koostaja: Evi Arujärv. Kaane- ja CD-kujundus: Joosep Siitan. Küljendus ja kujundus: Eva Nukk.

*
2008. aasta lisas meie muusikaraamatute riivile Eesti Muusika Infokeskuse väljaannetena kaks isikuraamatut: “Ester Mägi. Elu ja helid” ning “Helilooja Jaan Rääts”. Nagu ka EMIKi varem ilmunud teosed Eino Tambergist, Helju Taugist, Hugo Lepnurmest ja väikeseformaadilised brošüürilaadsed üllitised muusikaklassikutest (täpsemalt vaata EMIKi koduleheküljelt), on need raamatud üks omaette žanr, mis täidab tasapisi lünka selle kirjanduse osas, mida muusikateadlased, muusikast kirjutajad, kirjastajad ning raha jaotavad institutsioonid võlgnevad meie loovkunstnikele, heliloojatele, interpreetidele.

*
“Ester Mägi. Elu ja helid” oli mõnus adventiaja lektüür. Tundsin lugedes suurt sümpaatiat helilooja vastu ja tänumeelt raamatu koostajate suhtes. Samas sellest oopusest endast polegi kerge arvamust kujundada, sest seda laadi raamatud ei ole žanriliselt määratletavad ning terviklikkus, mis aitaks rääkida ühesest muljest, jääb ju puudu. Need raamatud kätkevad endas läbivalt justkui kolme funktsiooni, millele annaksin tinglikult nimetused: “abiks toimetajale” (allusioon omaaegsele ajakirjale “Abiks agitatorile”), tea ja/või tunne (isikut), üks peatatud ja fikseeritud ajahetk meie kultuuriloos.

Raamatut käe peal kaaludes – nagu tavatses humoorikalt kirjatöid hinnata kadunud Johannes Jürisson – rõõmustab silma ja sü-

dant dokumenteeritud osa kaalukus. Ilmunud artiklite, referaatide ja teadustööde nimistu, heliplaatide loetelu, eriti aga oopuste täielik nimekiri kronoloogilises järjestuses, mis on aksepteeritud ka helilooja enda poolt, äratav usaldust. Oluline boonus on raamatuga kaasas olev CD, mille muusikavaliku on samuti teinud Ester Mägi ise. Kogu see osa (peaaegu kolmandik raamatu mahust) on tõepoolest suureks abiks kõigile, kes õpetavad, kes kirjutavad ja toimetavad annotatsioone, panevad kokku kontserdikavasid või teevad muud sellesarnast tööd. Sedasama “abiks toimetajale” funktsiooni täiendab suurepäraselt ka loomingu ülevaade. Mõlema raamatu puhul on selle kõige raskema ülesande enda kanda võtnud Evi Arujärv. Teoste tutvustused, olgu siis žanrite kaupa või teisiti, on küll (ehk liigagi) lühikesed, ent kannavad head muusika tundmise ja tunnetuse pitsert. Eks need tutvustused olegi kergelt annotatsiooni mahtu. Ega palju anna juurde ka peatükid, mis kannavad sissejuhatus (“Saateks”), stiili ja teoste iseloomustamise või kokkuvõtte nimetust. Siinkohal tekibki kerge küsimärk: sisuliselt korduvad ju neis ühed ja samad mõtted, samad iseloomustused, samad epiteedid. Lahe ja ladus sõnavoolavus ning -osavus tundub esmapilgul kaalukas, aga kui lugeda veel ja veel kord, tekib mõte, kas “käärid” poleks toimetamise käigus ehk kasuks tulnud... Ent see tunne võib muidugi olla ka väga subjektiivne.

“Elu ja helid” jaguneb kolme ossa: esimesed ca 70 lehekülge on loomingu üldist ja žanrite kaupa üksikasjalikumalt kirjeldamist ning analüüsi Evi Arujärvelt, järgmised 70 lehekülge haarab enda alla intervjuu heliloojaga, mille on teinud ja kirja pannud Tiia Järg, ja viimased 50 lehekülge sisaldavad faktimaterjali. Evi Arujärv kasutab lä-

biva võttena rohkelt tsitaate Ester Mägi kohta avaldatud artiklitest. Neid on, nagu näitab kolmandas osas paiknev loetelu, läbi aastakümnete kogunenud parajal hulgal, nii et peaaegu igasuguste arvamuste ja oletuste kohta on olemas nagu kinnitus helilooja oma sõnade näol intervjuudest või muusikateadlaste tolle hetke seisukohtadest. Need on huvitavad viited ja lugemismõnu lisab, et tsiteeritud autorite ringis on ka juba müüdiks saanud Hugo Lepnurm, Helju Tauk ja Ofelia Tuisk. Tore on tõdeda, et juba aastal 1957 ja sealt edasi on Ofelia Tuisk mõistnud Ester Mägi ande suurust ja erakordsust. Samuti loeme seda välja Hugo Lepnurme tolleaegsetest (1979 ja hiljem) avaldatud ridadest. Isiksust kui loovat indiviidi aga avavad hästi helilooja enda vastused intervjuueerijatele. Ka need artiklid on aastate- ja aastakümnetetagused ning need on vägagi kõnekad. Paraku ongi Evi Arujärv oma targasti koostatud loominguülevaadetes jõudnud helilooja kui loova inimese olemusele palju lähemale kui 70-leheküljeline Tiia Järgi intervjuu heliloojaga.

Nii olen jõudnud tinglikult teise punkti juurde. Intervjuu rahuldab täiesti esimese poole, so teadasaamise osa, Ester Mägi isiksus jääb paraku siiski kumendama kuhugi silmapiirile. Võib-olla ongi nii hea... Võib-olla ahvatleb see sagedamini tema loomingu lähemena.

Intervjuud lugeda on põnev ja selle

kaudu saame palju huvitavat teada nii helilooja elust kui ka loomeprotsessist, tema minevikust ja elust tänases Eestis ning praeguses (muusika)maailmas.

Helilooja Ester Mägi on Eesti ligi 100-liikmelises heliloojate peres üks ja ainus ja erakordne. Seda erakordsust oleksin nii otse kui ka ridade vahelt tahtnud rohkemgi välja lugeda. Helilooja enda tagasihoidlikkus ja oma isiksuse tagaplaanile jätmise esitas kindlasti ja mõistetavalt raamatu koostajatele teatud tingimusi. Ometi – raamat jääb! Selles ei oleks pruukinud olla hinnanguliselt tagasihoidlik. Kaunilt kujundatud kaaned, huvitavate piltidega ja õhurikas kujundus teevad teose väga meeldivaks ja hästi käsitatavaks. Kõige olulisem on aga see, et koos Ester Mägi elu ja tegevuse trükkisõnas kajastamisega on siin fikseeritud ka tubli tükk meie rahva muusikalugu ja kultuuri kõige laiemas mõttes. Ja tahes-tahtmata – meie tänane päev nii rikkuses kui vaesuses.

*

Ka raamatut “Helilooja Jaan Rääts” võiks vaadelda kolme olulise funktsiooni seisukohast: millist faktilist abi annab ta paljudele muusikate ja muusikaajalugu vahendavatele inimestele, missugust jäävat ajaloolist sõnumit ja tausta see endas kätkeb ning – last but not least – milline on üks 20/21. sajandi eesti helilooja kui isiksus ja õpetaja, kelle loomingupagas on kaugelt üle saja oopuse, mille hulgas palju instrumentaalseid suurvorme; kui muusik, kes keeruliste aegade raamistuses joonistub välja mitte ainult viljaka kirjutajana, vaid ka kui administraator ja vastutavatel ametikohtadel töötanud funktsionäär. Lühidalt, Jaan Räätsa portreerida ei ole mitte ainult keeruline, vaid ka vastutusrikas. Ta on mõneti nagu aja märk.

Kuigi ilmunud ja ilmselt ka toimetatud paralleelselt ja peaaegu samaaegselt Ester Mägi raamatuga, kujundatud samas formaadis, sama kunstnikukäekirjaga ja värvika kaanepildiga, ei ole need kaks raamatut siiski päris ühes stiilis.

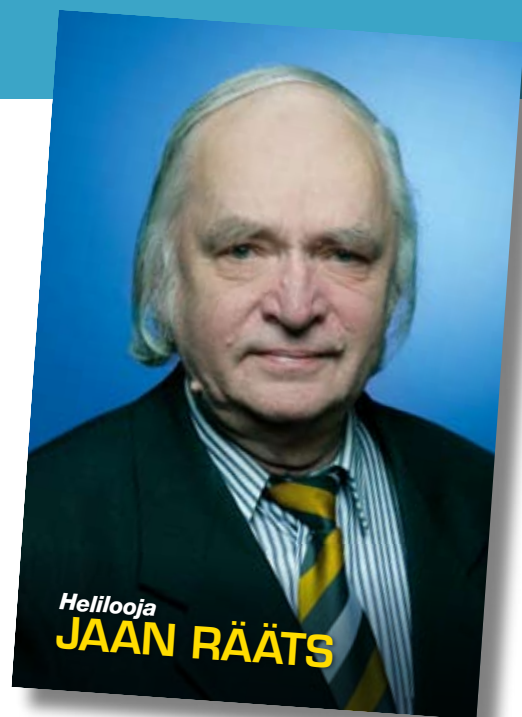
Sisuliselt koosneb küll ka “Helilooja Jaan Rääts” kolmest suurest temaatilisest osast: loominguga ülevaade ja analüüs, intervjuu heliloojaga ning ulatuslik ja usaldust äratav faktimaterjal, n-ö teatmeosa. Raamat kui tervik on “läbi komponeeritud”. Sissejuhatavad artiklid on niihästi üldistava kui ka suunava sisuga. Nende all mõtlen Evi Arujärve “Jaan Rääts eesti muusikas” ja

“Teekaaslasel Jaan Räätsast”, Evelin Kõrvitsa “Õpilased õpetajast” ning tegelikult täiendab just seda rida ka muusikaosa algus, peatükk “Jaan Rääts – konservatiivne avangardist”. Selle esimene alalõik “(Auto)portree tsiitaatidega” koosnebki helilooja enda varem öeldud arvamustest ja ütlemistest, ent samas vaimus jätkuvad rohked tsiitaadid ka peatüki teistes alajaotustes, mis viib lugeja kiirkäigul läbi helilooja erinevate elu- ja ametiperioodide.

Võiks isegi tõdeda, et neljakümne leheküljega oleme juba saanud kätte ühe pildi Jaan Räätsast, sellest tugevast ja lakoonilisest ütlemisega mõtte- ning sõnaosavast muusikust ja muusikategelasest. Materjali on palju, aga kuna objekt on üks, siis ei ole päriselt pääsetud teatud laadi sisulistest kordustest, kuid seda pole häirival määral. (Nalja tegi vaid see, et põhiliselt nimetasid peaaegu kõik küsitletud ikka ja jälle Jaan Räätsa Kontserti kammerorkestrile! See kõlas juba nagu Juku vastus küsimusele, mitu sümfooniati on Beethovenil: Kolm! Kolmas, viies ja üheksas.)

Järgmisel kuuekümnel leheküljel, mis moodustab ca veerandi raamatu mahust, on teemaks helikeel, teosed žanrite kaupa ja mõned ka eraldi, nende käekäik, tähtsus helilooja enda loomereas ning üldises muusikapildis omal ajal ja tagantjärele. Faktiline materjal on siingi aukartust äratav: millal miski loodud, miks, keda või mida silmas peetud; kes mängis, millal, kus, miks; milliseid “-isme” on helilooja lähedalt või kaugelt kaenud, kuidas neisse suhtunud; kuidas temasse endasse on suhtunud. Koostaja tunneb ja tunnetab hästi Jaan Räätsa muusikat ning teda ennastki. Analüüsi ja suhtumise pieteeditunne on hinnatav kui kvaliteet ja see teeb raamatu ajatuks. Tsiitaate on palju ja paljudelt. Tsiteerisin minagi Ofelia Tuisku kui oraaklit aastast 1965: “Rääts loob teosest teosesse ühtainsat – elu lõputu ringmängu ja liikumise kujundit”. Paradoksaalne, ent see kujund kandub loomulikult teel ka raamatusse, mis temast enesest räägib.

Raamatus ei jää siiski domineerima mitte niivõrd muusika osa, so teoste stilistiline ja olemuslik “lahtiharutamine”, vaid intervjuu heliloojaga. Timo Steiner on end väga hästi kurssi viinud Jaan Räätsa elu põ-

hisündmuste, tegevusloogika ja loominguga. Ta püsib kindlalt oma valitud “joonel”, tema küsimused on asjakohased ja informatiivsed, isegi kui helilooja vastus on vahel pelk “ei”. Jaan Rääts ise on kõnelejana osav. Just nimelt – osav. Olen teda ka ise aastate jooksul “ära kasutanud”, tehes heliloojatega raadiovestlusi ja lootes ning saades just Räätsalt irriteerivaid eriarvamusi. Selles on üks tema sümpaatseid olemuslike jooni, nagu ka omalaadne huumor. Õieti, üks kasvab otseselt välja teisest. Oli rõõm, et see väga isikupärane joon intervjuus kaduma ei läinud ja lausa nagu hääleliselt kõrvu kostis.

Aegade kulgemisele tagasi vaadates, just elulugude vahendusel, on kummalinegi tõdeda, kuivõrd “tsunftisiselt” olid inimesed üksteisega seotud. Ja mitte ainult Eesti piires, vaid eriala raames ka sellel ühel kuuendikul planeedist... Ja kui tähtis oli (ja on!) suhtlemine, silmaring, avatus teiste jaoks, mis pöördub tagasi avatuseks su enda hüveks. Praegused põlvkonnad võiksid neile aegadele ja suhetele mõnelgi hetkel filosoofiliselt läheneda. Siis saaks ka mõistetavaks, miks need meie heliloojad, kes olid maailma muusikale avatud, avatud kõige ajast ja poliitikast lähtuva-tuleneva kiuste, on nüüd avardunud maailmapildis ka ise oma loominguga maailma jõudnud. Maailma selle kõige laiemas tähenduses. Jaan Rääts on üks fenomen selles kultuuripildis, ühelt poolt tüüpiline ja samas ääretult omapärane. See kuvand tuleb raamatu kaudu ehedalt esile.

Ajaülene Olivier Messiaen

IA REMMEL

Suurejoonelise prantsuse helilooja Olivier Messiaeni 100. sünniaastapäeva tähistati 10. detsembril Tallinnas ja 11. detsembril Tartus kontsertidega “Olivier Messiaen 100”. Toomas Trass esitas orelitsükli “Le Nativité du Seigneur” (“Issanda sünd”) ning Peep Lassmann kaheksa osa tsüklist “Vingt regards sur l’Enfant-Jésus” (“Kakskümmend pilku Jeesuslapsel”). Nende kahe tähendusriikka teose ettekanne oli vääriiline tähelepanuosutus lähisajandi ühele originaalseimale ja värvikamale heliloojale; ehk oleks suurjuubeli puhul vääriinud ettekannet ka näiteks mõni Messiaeni orkestriteos.

Avignonis sündinud, literaatide perest pärinev Olivier Messiaen (tema isa oli inglise filoloog, ema poetess, vend kirjanik) kujundas oma suveräänse ning eksimatult äratuntava helikeele, mille aluseks on nn piiratud transpositsiooniga heliread ning ainulaadne, muutuv rütmika.

Veendunud katoliiklasena olid tema tõekspidamised lahutamatu seotud kirikuga. 1966. aastast Pariisi Konservatooriumi kompositsiooniprofessor, töötas ta ligi kuuskümmend aastat ka Pariisi Püha Kolmainu katedraali peaorganistina. Usk oli tema filosoofia alus, teda haaras ka katoliikluse müstiline, ekstaatiline pool. Oluliseks mõjutajaks oli ka india muusika, eriti sellele omane rütmiline keerukus ja nn “tagasipöördumatud rütmid”. Kolmandaks

suureks mõjuhoovuseks Messiaeni elus oli linnulaul, selles peituv muutlikkus, ootamatus, naturaalne värskus.

Messiaeni muusika seostub lähedastel sõnaga, alates teoste poeetilistest pealkirjadest kuni inspireerivate kaastekstideni. Oma loomemeeetodist on ta kirjutanud mitmeid uurimusi nagu näiteks “Technique de mon langage musical” (“Minu helikeele tehnika”), “Traité de rythme, de couleur, et d’ornithologie” (“Traktaat rütmist, värvist ja ornitoloogiast”), hiigelkookuvõte oma tõekspidamistest seitsmes köites.

Kontserdi esimeses pooles esitas Toomas Trass 1935. aastal loodud üheksaosalise monumentaalse orelitsükli “Issanda sünd”. Praegu Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias orelipõpejõuna töötav Toomas Trass on Hugo Lepnurme õpilane ning õppinud ka kompositsiooni Lepo Sumera ja Jaan Räätsa juures. Ei mäletagi, millal viimati kõlas Estonia kontserdisaalis orel soolopillina, seda oli huvitav taas uuesti kuulda. “Issanda sünni” monumentaal-plastiline, suurejooneliselt piltlik helikeel täitis ruumi kõikevaldavalt. Silmapaistev on Messiaeni pillikäsitluse värvikus, registreerimisvõimalused ja seeläbi loodavate kõlamaailmade mitmekihilisus. “Issanda sünni” väljendub Messiaenile omane nn dramaturgiline staatika, liturgiast lähtuv “pühadust loovate” korduste kasutamine.

Toomas Trassi esitus oli tehniliselt selge ja

aktiivne, dramaturgiliselt läbi mõeldud, teose sõlmpunkte efektselt esile toov. N-ö objektiivsema emotsionaalse toonusega, kordustele rajatud osadele “Les Bergers” (“Karjased”) ja “Les Mages” (“Targad Hommikumaalt”) järgnevad müstiliselt mitmetähenduslikud “Desseins éternels” (“Igavesed eesmärgid”) ja “Le verbe” (“Sõna”) ning “Dieu parmi nous” (“Jumal meie keskel”). Teose esitust saatis suurejooneline slaidinstallatsioon, luues Estonia kontserdisaali lavale virtuaalse katedraali. Kompositsiooni autor oli ja “Issanda sünni” kaastekste luges Naatan Haamer.

1944. aastal loodud “Kakskümmend pilku Jeesuslapsel” jätkab “Issanda sünni” müstilist religioossust. “Kakskümmend pilku Jeesuslapsel” on kirjutatud lähedasel loomeperioodil ning teose monumentaalselt piltlik, sümboliterohke helikeel väljendub siin klaveri spetsiifika kasutades. Peep Lassmann on erudeeritumaid Messiaeni spetsialiste Eestis. Esitus oli dramaturgiliselt pingestatud, kõlamaailm reljefne ja plastiline, sugestiivseid seisundeid loov. Tõusis esile Messiaenile omane ajakäsitlus, lummava staatika ning ekstaatilise aktiivsuse vaheldumine. Ka selle teosega oli kaasas Naatan Haameri slaidinstallatsioon erinevatest sümbolsetest pildidest, mis haakus suurteose meeoluga ning moodustas ehe da kunstilise terviku.

Fotod Naatan Haameri slaidiinstallatsioonist

Hetk "Wilhelm Tell" kontsertettekandelt. Esiplaanil Mario Zeffiri ja dirigent Arvo Volmer. FOTO HARRI ROSPU

Kas ooperiköök rahuldab gurmaani?

HEILI VAUS-TAMM
muusikakriitik

Gioacchino Rossini ooperi "Wilhelm Tell" kontsertettekanne 20. detsembril Rahvusooper Estonias. Osades: Rauno Elp, Mario Zeffiri, Helen Lokuta, Angelika Mikk, Nadia Kurem, Leonid Savitski, Priit Volmer, Mati Turi, Mart Laur, Urmas Põldma ja René Soom. Rahvusooper Estonia koor ja orkester, dirigent Arvo Volmer.

Ooperimaailma gurmaanlik külg on ka *bel canto* ooperite kontsertettekanded. Gurmaan oskab nautida, ent nõuab lauale ka parimat. Need, kes tulevad ooperi ja sealjuures vähe esitatud ooperi kontsertettekannet kuulama, ootavad muusikast väga suurt laengut. Ja seda ainult muusikast, sest lavastust ja sellega seonduvat

elamust ju ei ole. Kui gurmaan tellib, ütleme, pasteedi, peab see olema vähemalt eriliselt vahune ja peene maitsebuketiga. Ootaks ka, et lisanduks midagi uut. Kui maailmas on uueks suunaks toitude muutmine molekulaarsel tasandil (*à la* kandilised tomatid või magus kartul), siis puhtmuusikaliselt esituselt midagi nii kummalist just ei oodata. Aga mingi rahuldane kvaliteet, eriline pühendumine või senikuulmatu tõlgendusfiness võiks küll muusikagurmaani peenendunud taju rahuldada. Kas see ettekanne oli sellisel tasemel?

Esimeseks ja suureks võiduks oli võr-ratu häälekasutuse ja uskumatu pühendumisega tenor Mario Zeffiri osalemine. See kreeka päritolu tenor õilistas ka eelmise

bel canto ooperi, Bellini “Puritaanide” kontsertettekannet (2007).

Zeffiri ongi keskendunud *bel canto* rollidele (debüüt La Scalas 2001. aastal Bellini “La Sonnambulaga”). See on meie lauljatele vähe esitatud valdkond. Põhineb ju meie ooperiteatrite ja galakontsertide repertuaar Mozartil, Verdil-Puccinil ja veidi vene heliloojate teostel (Rahvusoooperi mängukavas on küll Rossini “Tuhkatriinu”, aga see pole tooniandev). Zeffiri esitas mõlemal korral partii peast, kuigi kontsertettekandel kui ühekordsel pingutusel ju päheõppimise nõuet pole. “Puritaanide” kontsertettekandel kõneldi, et see on ta lemmikteos ja sellepärast laulab ta seda peast. Aga ka Melchthali rolli “Wilhelm Tellist” esitas laulja ilma noodita. Ühest küljest on see loomulik inimese kohta, kelle ampluaa on *bel canto*, aga teisest küljest näitab meeleutunud pühendumist. Ja veidi ka enese teise kategooriasse asetamist. Zeffiri oli ka ainus, kes oma rollis veidi liikuda sai. Siin tekivad minu arvatte kontsertettekande kui žanri juures sisulised käärid. Tavaliselt on selle ettevalmistusaeg oluliselt lühem kui lavastatud ooperil. Loomulikult ei saa sellele ka nii palju raha kulutada, sest tagasi tuleb ju oluliselt vähem – vaid paar kontserti ja needki mitte ooperilavastuse piletihinna eest. Noodist lauldud partii ei anna lauljale sellist häälelist ega kujunduslikku vabadust nagu peast esitatud partii. Aga samas – ootame ju puhtmuusikaliselt esituselt veel peenemat, veel paremat ja väljatöötatumat kvaliteeti kui lavastatud ooperil! Sest vastasel juhul oleks ju kontsertettekannet vaid üks pealiskaudne noodist maha lauldud muusika ja veel ilma lavastuseta. Sellisel kujul mõttetu, eks! Nii et selles osas oli gurmaani ootuste kohane tõesti Zeffiri, kelle üdini stiilne ja suurima üleolekuga esitatud roll oli oluliselt rohkem välja töötatud kui paljudel sama teose lavastatud variantidel. Tema puhul ülistatakse vokaalseid kõrgusi. Mina tooksin eriti esile hääletekitamise kerguse ja loomulikkuse. Selle eestlastele kahjuks emakeele häälduse tõttu võõra eespositsioonist laulmise. Ja muidugi oli nauditav tema prantsuse keele hääldus. Meie trupi kiituseks olid ka nemad Lauri Leesi keelekohenduse alt läbi käinud (eriti hea hääldusega oli Urmas Pöldma).

Mida aga kogu *bel canto* stiililt oodata? Ei hiilga need teosed orkestrivärvide ega huvitava pillikasutuse poolest. Pole filosoof-

filist mitmeplaanilisust ega rabavat dramaturgiat. Aga on, või vähemalt peaks olema vaimukus, sära, ilu ja nautimismeel. Ja kindlasti teatud kergus, isegi muusikaline frivoolsus, mängulisus. Parimatel hetkedel seda orkestris oli. Oli ka Arvo Volmeri dirigenditöös, eriti peast juhutatud avamängu ja viimasel hetkel asendajana liitunud Mati Turile sissenäitamistes. Just sobivat, naljatlevat ja üleolekuga teatraalsust. Tunnustust tuleb avaldada ka tšellosolist Mart Laasile ja palju sooleerinud metsasarverühmale. Kui aga orkester rasked verdilikud toonid peale tõmbas, oli sellest kahju. Koori naishääled kostsid meeldivalt, meespool oli aga hõre ja kandvuseta. Vokalistidest rõõmustas eelkõige Nadia Kurem, kes laulis duetis Zeffiriga ajuti vägagi kauneid, kergeid ja õrnu koloratuure. Meeldiv oli meie lauljate tunnustav kaasaelamine ja väärikas partnerlus Zeffirile. Ideaalset esitust peale Zeffiri kahtlemata polnud, aga esile tahaks tõsta peaaegu kõiki. Helen Lokuta on praegu Estonia tugevamaid lauljaid oma mahlaka tämbri, sarmika lavakuju ja võimeka täpsusega. Selle stiili puhul võiks veel rohkem panustada kergusele. Rauno Elbi mahukas rollis üllatas meeldivalt lüürika, Mart Lauri puhul pani kuulama hea sügav hääle ja kergus. Angelika Mikul olid mõned kaunid õnnestumised ja aktiivne rollisuhtlemine. Mati Turi oli tõeline kangelane, et kahe tunniga partii omandas ja kontserdi päästis. Kokku võttes – gurmaani oli huvitav õhtu.

Ajakirja Muusika jaanuarinumbris on artikli “Eesti naislaul aastal 2008” juures oleva foto allkirjas kahetsusväärne viga. Triin Kochi kõrval seisab pildil mitte Vaike Uibopuu, vaid koormeister Ene Ahven. Toimetus vabandab.

ELU ELAMUS

ENN EESMAA
Riiigikogu saadik

Paljudest muusikaelamustest valin välja võimalik et minu jaoks esimene. Oli viiekümnendate aastate algus. Ema võttis mind Estonia teatris valmiva uudisoooperi “Tormide rand” peaproovi. Mu isa Enno Eesmaa laulis Ungru krahvi poja Kurti rolli, mida hilisemas versioonis tublisti kärbiti. Ungru krahv oli Tiit Kuusik, kes lõi tegevuse käigus raevunult oma “lavapoeega” lahtise käega näkku. Selle peale hakanud mina saalis nutma ning küsisin *forte fortissimo*’s ema käest, et miks see onu minu isa löi. Pärast seda juhust olen alati suhtunud skeptiliselt neisse, kes lapsi tööle kaasa võtavad.

“Johannes Damaskusest” ja noorus

TIIU LEVALD

laulja ja pedagoog

“Aineks on siin psühholoogiline probleem: igavesest ajast igavesti kestev võitlus kunstiandelise geenuse ja pärandatud kombe formalismuse vahel... Et siin luuletaja usuteadlaste üle viimati võitu saab – see on sügav, ilus ja ajakohane mõte, mis muusikas omale avalduse on leidnud.” Nii on arvanud baltisaksa arvustaja Carl Hunnius (Elu, 24 XI 1907) pärast Rudolf Tobiase teose ettekannet Tartu Vanemuises.

Johannes Damaskusest oli jõuline ja kirglik mees, kes sündis esimese sajandi keskel Süürias ja suri ligi saja-aastaselt, õppis usuteadust ja ilmalikke teadusi, töötas riiginõunikuna, kaliifi finantsabina ja kristlaste maksukogujana ning oli muhameedlikus Süürias mõjukas kristlane. Temast sai tulihingeline ikoonikumardajate kaitsja, mistõttu teda tabasid rängad katsumused. Meie päevil teatakse teda ka kui õigeusu liturgia süstematiseerijat, kelle loodud kirikuühme lauldakse tänaseni. See, et 24-aastaselt Tobiast selline temaatika köitis, on tunnustus helilooja põhjapanevast, kodust kaasa saadud haritusest ning varajasest vaimuküpsusest. Kõnekas on fakt, et kaasõpilased hüüdsid teda Beethoveniks. Orelimängu ja saksa keele valdamine avasid talle muusikapärandi määratud varaaidad. Tobiase ebaõiglaselt varajane elust lahkumine (ta oli 45-aastane) lubab vaid oletada, milleks ta veel võimeline oleks olnud. Siin sobib tsiteerida Mart Saart: “Tobias on tugev talent neoklassika suunas... Tema mõjub rohkem oma ande jõu ja karakterlikkusega kui originaalsusega. Mis Tobiase teostes välja paistab, on erk, julge, ärgas ja elujaatav meeleolu. Temal on palju tugevat, karmi, teravat, titaanlikku, vaimukat. Tema on tervise ja mässavalt pidutseva hingelise jõu laulik.” (Muusikaleht nr 10, 1928).

9. jaanuaril esitasid Estonia kontserdisaalis Tobiase kantaadi “Johannes Damaskusest” ERSO, RAM, Ellerhein ning solistid

Aile Asszonyi, Helen Lokuta, Oliver Kuusik, Uku Joller ja Märt Jakobson dirigent Mihhail Gerts juhatusel. Gerts on praegu sama vana, kui oli Tobias teost luues – seega kohtumine samal elutee verstapostil. Kuna Gerts on ka pianistiharidusega ning alles täiendab oma dirigendiharidust EMTA doktorantuuris Paul Mägi juures, võib uskuda, et noorel muusikul on ees huvitav ja pikk kunstnikurada.

Teose vorm oli kindlates raamides, kõik olulised teemad olid usumatult küpse mõtlemisega välja peetud ning kahe nii erineva kõlaga koori fraasikujundus oli ühtne tervik.

Noorus oli märksõnaks ka peaaegu kõigi solistide puhul. Uku Joller on teistest pikema tee maha käinud, kuid ei mäletagi, millal viimati oleks saanud kuulda tema hääle põhiväärtust, säravat baritoni! Helilooja on seda registrit targalt kasutanud ja kuna teose põhiväärtusi kätkeb just Johannese partii, eriti “Leinalaul”, viis Jolleri sõnaselge ning pika hingamise ja tämbrikkusega joonistatud lõputu meloodia kuulaja endaga jäägitult kaasa. Süüvinult kõlasid Helen Lokuta noore munga, Oliver Kuusik jutustaja ja Märt Jakobson kloostrilema rollis. Aile Asszonyi “hääle taevast” ei andnud seekord

Dirigent Mihhail Gerts.
FOTO EESTI KONTSERDI ARHIIVIST

kahjuks võimalust kuulda ingellikku helinat, tooni kvaliteedis oli mingi ebakõla. Muljet avaldav oli teose üheksas number, milles sisaldus üks selle loo tuumakamaid ivasid: “Ei vaba mõte kütkeid tunne minigeid, ei teda murda saa. Ta ahelais ei sure ja jääbki vabaks ta!” Nauditav hääle kooslus ja harmooniamäng andsid aimu tulevases “Joonase lähetamisest”.

Kullaprooviga laulud

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

Kontserdisari "Eesti muusika kullafond": Helen Lokuta (metsosopran), Oliver Kuusik (tenor) ja Ivo Sillamaa (klaver) 10. jaanuaril Mederi saalis.

Esindusliku kontserdisarja seekordne kava viis meid eesti klassikalise laululoomingu kullavaramu juurde ja – varjamatult tunnustust jagades – õhtu kujunes kaunite laulude meeleolukontserdiiks. Õige pisut nostalgilisekski.

Mõlemad solistid olid just eelmisel õhtul edukalt laulnud Tobiase kantaadi "Johannes Damaskusest" solistide rolle. Eriti sümpaatselt mõjus **Oliver Kuusik**. Mederi saali visuaalselt kitsas, kuid omal kombel nagu akustilise võimendusega kõlaruum esitab aga interpretidele omi salakavalaid nõudmisi. Ruumi iseärasuse arvestamine oleks mõlemale solistile kasuks tulnud. Parimad hetked kujunesid seetõttu lauludest, kus ei läinud vaja (dramaatilist) *fortissimo*'t. Kuulajana ja nautijana, mitte kriitikuna lauludele lähenedes oleksin igatsenud näiteks Villem Kapi klassikaks kujunenud romansis "Kui lõpeb suvepäeva viimne vine" õrnamat, ütleksin õhtulikumat tõlgendust. Kuigi tõusev fraas kisub vägisi *forte*'sse, oleks hoopis kaunis *piano* olnud sisule lähedasem, eriti lõpusalmis. Vokaalselt õnnestus hästi vaoshoitud ja kaunis V. Kapi "Pilvele". Ka Artur Kapi laulu "Metsateel" kuulates kummitas mõte, et paljulauldud romansside puhul on mingi esituse mall välja kujunenud, millest ka uue põlvkonna solistidel on raske mööda pääseda. Aga proovida võiks.

Helen Lokuta tõi välja kaks Mart Saare soololaulu ("Vaikus" ja "Mis see oli?"), seejärel Oliver Kuusik omakorda kaks ("Sa kõige armsam mulle" ning "Üksainus kord"). Saare soololaulude puhul trafareti-hirmu küll pole, sest neid on oluliselt vähem esitatud ja kuulnud. Saare muusikas on väga suur roll klaveripartiil, mis alustab lõpetab-voogab-täiendab vokaali lausa

Helen Lokuta ja Oliver Kuusik on lähedase temperamendi ja kauni häälega, mis ka ansambelis hästi kokku sobib.

FOTOD EESTI KONTSERDI ARHIIVIST

meisterlikus ilus. Siin oli eriti kuulda, nagu hiljem Eduard Tubina lauludeski, **Ivo Sillamaa** head maitset ja stiilitaju ning meeldiv oli ka muusikute hea omavaheline kontakt.

Anna Haava sõnadele loodud "Üksainus kord" kõlas sel õhtul kaks korda: Saare tõlgendusele järgnes Helen Lokuta esituses kohe Konstantin Tüürpu laul, mis ongi ju palju populaarsem. Helen Lokuta esitas seda tuttavat meloodiat imekaunilt, lausa lapseliku siiruse ja puhtusega. (See kahe samale tekstile loodud laulu kõrvutamine oli kenaleid!) Kuldar Sink, kelle Tagore-aineline "Me armastus" ("...on lihtne nagu laul") polnud just lihtsa helikeelega. Sel hetkel hakkasingi mõtlema, millisel loomeperioodil võis Kuldar selle küll kirjutada. Viimasel viisil mitte, sest siis pürgis ka tema kaunite meloodiate ning puhaste kooskõlade poole. Ehk oleks eesti muusika kullafondi kontseptsiooni juurde sobinud ka laulude loomisaasta äramärkimine kavalehel? Tundsin selle järele puudust.

Kontserdi esimene pool lõppes Evald Aava populaarse duetiga ooperist "Vikerlased", mis kenasti ja ilmekalt ette kanti. Sama võib öelda ka kontserdi lõpunumbri, Tormise ooperi "Luigeland" dueti kohta. Ilusaid duette oleks eesti muusika varasalvest rohkemgi võinud leida-esitada. Mõlemad solistid olid lähedase temperamendiga, ka väliselt väga ilusad vaadata, kauni häälega, mis ansambelis hästi kokku sobis. Oliver Kuusiku vokaal on ühtlasem, stabiilselt kõigis registrites paigas, jumalast antud ilusa tenoritämbriga, millele kooliline külg on andnud lihvi ja suurepärase valitsemis- oskust. Helen Lokuta *piano*'d ja *mezzopiano*'d on imelised, aga *forte*'s oleks justkui forsseerimise metalli sees. Eduard Tubina keerukates läbikomponeeritud lauludes ("Epiloog", "Ingel lindudega", "Igatsus") on palju dramatismi ja just seal seda "metalli" rohkem kõlaski. Mõneti see isegi sobis siia!

Oliver Kuusiku edasised laulud olid

lihtsamad: Mihkel Lüdigi "Lapsepõlves" ja väga tuntud Neeme aaria Eugen Kapi ooperist "Tasuleegid". Kontserdi lõpus kõlas muusika Tormise ooperist "Luigeland": Helen Lokuta laulis Virve kirju ("Sügis", "Talv", "Kevad") ning koos esitati juba mainitud duett. See on üks õnnelike inimeste duett ja üks esituseski ole siis mängu rohkem kui muusikat. Heas mõttes!

Mederi saalist veel. Väike saal ja väike publik ei ole päris valmis võtma vastu suurt paatost ja muusikalist "ilmekust", mis suurel laval ja kuulajast parajal kaugusel tunduks päris loomulik ja isegi vajalik.

Kontserdisarjast ja Eesti Kontserdist aga niipalju, et just see kontsert oma klassikaliselt hästi läbimõeldud ja tõelise kullaprooviga muusikaga oleks vajanud küll noort publikut, koolilapsi, muusikakoolide õpilasi, vajanud reklaamimist ja teavitamist noortelehtedes ja Õpetajate Lehes, kontakte lauluõpetajatega jne. Võimalusi on ju kümneid! Lausa kahju oli solistidest, kes olid südamega oma kontserdi ette valmistanud ja esinesid tõesti nauditaval tasemel. Paraku kellegi tegemata kodutöö (või palgatöö) tõttu vaid mõnekümnele kuula-jale... Aprillis astub samas sarjas üles Uus Tallinna Trio. Vahest on neil rohkem publiku-õnne.

Ellerlased Turus toomkiriku ees.
FOTO ERAKOGUST

Eller Sümfonieti ja Elleri lastekoori kontserdireis Soome

ANNELA LÄÄNELAID

Tartu Elleri-nimelise Muusikakooli keelpilliõpetaja

Eesti Vabariigi 90. aasta juubel viis suure seltskonna ellerlasi novembri keskkel viieks päevaks taas raja taha – Soome. Nimelt soovis Turu Eesti Selts tähistada meie vabariigi suurt juubelit kontserdiga eesti muusikast. Nii esinesid Eller Sümfoniett ja Elleri lastekoor piduliku kontserdiga Turu konservatooriumis.

Turu konservatooriumiga on Elleri-nimelisel Muusikakoolil pikaajalised ja soojad muusikalised sidemed. Vahetatakse kollektiive ning õpetajaid. Nii käisid oktoobri algul sealse konservatooriumis klaveritunde andmas Pille Taniloo, Andres Mutso, Jorma Toots ja Tanel Joamets. Neist viimane esines ka soolokontserdiga. Eller Sümfoniett esines konservatooriumis aga 2006. aasta sügisel. Nii toona kui ka nüüd dirigeeris tartlasi Endel Nõgene.

Kokku anti erinevates saalides neli kontserti, neist teine suurem kontsert leidis aset Espoo Muusikainstituudis.

Ellerlaste kavast olid Elleri “Koit” ja Kangro “Display X: Perpetuum mobile” (solistideks Anni Saarma pikoloflöödil ja

Lauri Levistu tuubal). Viimane heliteos on väljakutse mängijaile, aga samas võimalus näidata tuubat kui kontserdilava instrumenti. Kontserdi esimese poole lõpetasid Elleri “Kodumaine viis” ja Pärdi “Kollaaž teemale B-A-C-H”. Esimese poole keskele mahtus ka Kantšeli “Eine kleine Daneliade”, viiulisolistiks Miina Laanesaar.

Kontserdi teises pooles tulid ettekandele Eespere muusikaline muinasjutt “Metsluiged”, Ernesaksa-Aintsi “Rongisõit”, Ehala “Rahalaul” filmist “Nukitsamees” ja Vinteri “Laul Põhjamaast”. Kõigis neis löi kaasa kooli lastekoor Terje Heido-Rosenbergi juhatusel. Koos Marika Aidla liikumisseadetega tõi lastekoor lavale lusti ja värskust, mis tõmbas kaasa kuulajaidki.

Instrumentaalteostest esitati Lepo Sumera noortekontsert klaverile ja orkestrile “Kolm maailmaimet” noore pianisti Algis Pauljukaitisega ning Tubina “Krati tants” balletist “Kratt” koos nimiosalise Aivar Kallastega. Kratti nägi publik aga juba kontserdi alguses täitmas oma peremehe ehk siis dirigendi antud ülesandeid. Lisa-

palana kõlas Sibeliuse “Valse triste”.

Elleri koolil on aktiivsed sõpruslapsed mitme maa muusikakoolide ja muusikutega, mis annab noortele muusikutele võimaluse näidata oma pillimänguoskust väljaspool Eestit, samas ise osa saades ja tutvudes teiste maade pillimängutraditsioonidega. Eelmine suurem kontserdireis toimus 2007. aasta detsembris Prantsusmaale, kui Pariisi eeslinnades anti neli kontserti. Järgmisena minnakse külla taas Soome – Espoosse, kus toimub neljas kammeransamblite festival FE’sTaRi. Peale Elleri kooli ja Espoo Muusikainstituudi võtab festivalist osa ka Mediņši-nimeline Riia Muusikakool. Kontserdireisid ja jätkuvad küllakutsed innustavad noori rohkem harjutama ja tööd tegema.

Elleri-nimelises Muusikakoolis on muusikaharidust antud juba kaheksakümmend üheksa aastat. Kooli aastapäeva tähistati 9. detsembril kontserdiga Vanemuise kontserdisaalis traditsioonilise jõulumuusika festivali raames.

Aasta Muusik 2008 on Tiia-Ester Loitme.
FOTO ÜLO JOSING

**Peep Lassmann pälvis
Kultuurkapitali aastapreemia
juhtrolli eest Eesti muusikaelu ja
muusikahariduse edendamisel ning
säraga interpreeditegevuse eest.**
FOTO ANDE KAALEP

Estonie. Chants seto.

Ocora C 600022

Setu laule on viimasel ajal plaadistatud meeldivalt palju. Ocora leviga kumu peaks ulatuma päris kauge- tesse kõrvadesse. Soliidse märgi all ilmunud plaat on ehk sammuke setu leelo UNESCO kultuuriväärtuste nimekirja võtmise poole. Leelot defineerivad mitmehäälsuse must terts (mida kumisevam ja teravam, seda parem), laulude omapärane rytmika ja kirjakeelest tugevalt eris- tuv murre, milles mõned tänasecki sõnolised improviseerida suudavad. Tasakaalu mõttes on koostaja Triinu Ojamaa peale *lauluimä* de [Anne Vabarna (2,3), Kati Lummo (7), Vee- ra Pähnpuu (15)] jäädvustuste rõ- hutanud ka traditsiooni jätkumist. Pool lindistustest on pärit kestvast kümnendist. Plaati kuulates ja väli- sele kontekstile mõeldes joonistu- vad välja muutused – väärt *killõ*’de (kõrgete häälte) põud, millega Seto Leelotarkade kogu peaks tegelema. Ravimist vajaks kas või Zetode paar- risduurist lähtuv venelik mitmehäälsus. Hõrenenud on rituaalne ja eluli- ne kontekst, kust laulud pärinesid, ja ahenend repertuaar – kiputakse laulma rohkem “hitte”. Rahvarän- nete ja koduigatsuse tulemusena on tekkinud välis-setude koorid, ke- da siingi kuuleb. Nad talletavad ja vahel ka fantaseerivad [Väikse Helle- ro nõudlikuks kaanoniks muudetud venna itkemine (8)]. Samal ajal on mõned “yritudi ilmestavad” koduse- to “tsäugad” vajunud mingisse ek- sotistlikku lamedusse. Nagu mujalgi globaliseeruvus ilmas, jääb rahvari- de fassaadi taga puudu pärismaa- laslikust sisust. Kuid ma ei väida, et asi oleks hull. On ju Leiko ja Helbi koor, peale kasvavad Tsihibärbläseq jne. Tänaeid kangelas esindavad Õie Sarv (1) ja Paul Hagu (9), uni-

kaalne on Anne Sepamäe rahvaliku *vibrato*’ga impro (14). Minu jaoks on plaadi säsi minevikus (taheda- mad lindistused pärit ajast enne 1972. aastat), seal vallandatud ener- gia on vägev. Tänaased hääled on tihti muusikakoolist ja raadiost riku- tud. Meeste eestvõetud laulude val- lik, eriti piduselt logisev sylidipala “Valgõ jänes”, viitaks nagu sellele, et tsurad armastasid vaid naljatle- vat, kiirete hyydsilpidega myrisevat kõla – sel juhul oleks pidanud kaa- sama midagi selle ala suurmeister- telt, kunagiselt Uusvada meeskoo- rilt. See pole päris tõsi, leiaks ka me- ditatiivsemaid viise ja usulisi teema- sid. Buklett on asjalik, olla võinuks veel laulutekstide tõlked. Plaat on hea sissejuhatus nii välismaalastele kui ka põhjaeestlastele.

LAURI SOMMER
poet ja muusik

Külalised. Külalised.

Stereotunnel

Hipopi ja jazzi kokkusulatamises pole 21. sajandil enam midagi uut. Mäletan hästi, kuidas Guru’s Jazz- matazz, Us3, Buckshot LeFonque, MC Solaar jt mind üheksakümnen- date alguses erutasid, mõjudes to- na tõelise revolutsioonina. Suur osa sellest muusikast kõlab ka praegu hästi, sest tegemist oli söakat sõnu- mit kandva värske koostöövormiga, kus DJ ja MC ning jazzinstrumenta- listid löid vastanditest tugeva tervi- ku. Ansambli Külalised esikalbum mõjub selle ajaloo taustal paraku veidi igavalt. Selles on raske näha jazzbändi ning räpparist ja lauljast koosneva eesliini integratsiooni; ka muusikalise materjali poolest on al- bum üheülbaline, kuigi “külasta- tud” on nii *reggae*- kui ka latiinoorüt-

me, soulist ja *funk*’ist rääkimata. Tekstiline materjal on seevastu vä- gagi tugev. Ansambli liidri, räppar Tommyboy riimid on leidlikud ning nende esitus mõjuv, kuid kahjuks ei toeta neid vääriliselt ei taustamuusikud ega produtsenditöö. Ei toeta ka Külaliste lauljatar Mai Leemet, kelle bluusiskaala nootidel üles-alla liikuvad “improviseerimised” hakka- vad varsti tüütama. Nendel harva- del hetkedel, kui lauljatarile usalda- takse midagi meloodialadset (näi- teks laulus “Vajan armastust”), kõ- lab ta palju paremini. Külaliste de- büütplaad pole siiski elamustevaba – meeldivalt mõjuvad lood, kus jär- jepidevalt toekate tekstide *flow*’ kõrvale kerkivad ka vaheldusrikka- mad muusikalised “sündmused”. Sellised on näiteks positiivne “Reisi- büroo” või vana *acid jazz*’i meenu- tav “Mäng”.

JOOSEP SANG

Get It! Tallinn Riga Jazz 4tet feat. Siim Aimla & Liina Saar.

AV Records AVR-002

Siim Aimla on viimasel ajal jäänud teenimatult mõne tuntuma Eesti jazzsaksofonisti varju. Sellel plaadil on ta komponeerinud lõviosa pala- dest, materjal lindistati 2008. aasta augustis. Nagu eesti jazzis tihti kombeks, on seegi plaat sisult ja ka meeleolult kaunis eklektiline ning teeb ringi peale üsna erinevatele stiilidele. Nii on “Cyber Gig” pärit *hard bop*’i taimelavast ja kirjutatud tüüpilise *mainstream*’i vaimus. “You’ve Returned” tõukub klassika- lisest swingist, “Something Else” on maheromantiline ballaad, “Grab It” aga hoopis reibas ning kaasahaarav funk, kus Viktoris Ritovsi klahvpillid, Mart Soo kitarr ja Aimla saksofon

gruuvivad tõelise *élan vital*’iga. Ka “Thank You, Michael” (ilmsesti on silmas peetud Michael Breckerit kui Siim Aimla üht suurimat eeskuju) langeb samasse kategooriasse. Hoolikas kõrv võib Aimla mängus teatava breckerlikkuse ka ära tun- da. Liina Saare vokaal on paljutõo- tav, kuigi mõned traageliidid on paista. Kuid eks ole see noore laulja puhul ju loomulik. Bassist Andris Grunte ja trummar Aivar Vassiljev jäävad diskreetselt tagaplaanile. Omalaadsed on ka Viktoris Ritovsi kaks kompositsiooni, mis sulandu- vad nii hästi kokku, et kuulaja mär- kab üleminekut hädavaevu. Plaadi tegijad ja trummar Aivar Vassiljev liikult hakkama saanud. Kindlasti leiab see helikandja tänu oma pop- jazzilikule suunitlusele tee paljude muusikahuviliste kodudesse ja plaa- dimasinatesse.

IVO HEINLOO
jazzikriitik

Supervõimed. Chalice.

Superbandiit Records

Chalice’i värskem, järjekorras neljas plaat mõjub nii teatraalselt, kuulde- mängulikult ja tekstikeskselt, et võiks kanda silti “raadioteater esit- leb”. Kui leida üks sidus “jutustus”, mis kõik palad ühendaks (ehkki tea- tud laulust laulu kulgev niit on ko- hati niigi märgatav), mõjuksid mit- mend laulud karaktersete “aariate- na” ühiskonna ja üksikisiku mõtte- ja hingeelu teemadel, rõhuga tume- damatel instinktidel. Chalice salves- tas kogu materjali oma kodustuu- dios. Et taustad on teostatud friigi- saundiliste klahvpillide ja sãmplite- ga, tekib kohati teatud kaaluta ole- ku tunne. Minu maitse jaoks on süntesaatori piinamist ja (ei teagi kas meelega või kogemata eba-

täiuslikku) vokaalakrobaatikat liiga palju, see väsitab lõpuks kõrvad ära. Vana tõde “less is more” või “lihtsam on lõovam” illustreerivad sellised lood nagu tiheda-tigeda tekstiga hiphop “Kergelt syttiv inimpomm” ja “hitipotentsiaaliga” “Epilaator” (mis oma obstsöönse lüürika tõttu küll kindlasti eetriaega ei pälvi). Plaadi lõpus keerab Chalice uue lehekülje, näidates, et ta oskab ka “päriselt” laulda ning paljastab oma tönismägiliku palge. “Leitud asjad” on pateetilne ja “sõnumiga”, “88kapim6mmi” siiras ja soe. Üle poole tunni väldanud erutsesseisund maandub ja järjest viha-seid, kuigi kahtlemata väga andekaid riime pildunud album lõpeb lepitavas, leppinud atmosfääris.

JOOSEP SANG

...suured koerad, väiksed koerad... Kukerpillid ja Metsatöll.

Must Hunt Records 001

Hea, et salvestamine ja tiražeerimine on nii jõukohaseks saanud. “...suured koerad, väiksed koerad...” on kiire jäädvustus ühest ideevälgatusest. Ansambli vastastikune austusavaldus, sõbralik mõõduvõtt ja loodetavasti ka hea müügiartikkel, mis ei pretendeeri kontseptuaalsele tervikule. Paarkümmend minutit muusikat, mis pakub hea võimaluse võrdlemiseks. Kuigi erinevatest põlvkondadest ja populaar-muusika stiili- ja žanriskala eri ots-test, on need kaks meeskonda üsna sarnased lugupidava suhtumise poolest eelkäijate poolt meile jät-tusse. Varandus, mida kumbki meie ette toob, on erinevast ajastust.

Metsatöll aimab järele tuhatkonna aasta taguse muinasrahva mõtteviisi ja loob ise manglevalt juurde, keevitades seda äsjaste aastakümnete helikeelde. Kukerpillide küla-laulud ning kantri ja cajun on pärit alles viimasest poolteistsajandist. Kukerpillid on Metsatöllu laulud, eriti “Merepojad” ja “Kotkajoad” väga endalikuks kodustanud; Metsatöll on pannud rõhu muusika-lisele küljele, arranžeerimisele, valides Kukerpillide lauludest endale meelde jäänud, meelepärased lood ning need oma raskerocki käe-ga ümber kirjutanud.

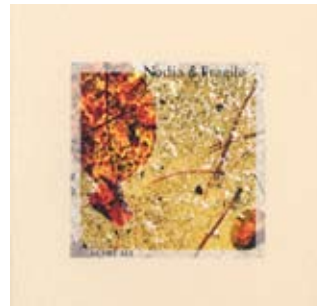
Plaat näitab, et Kukrid ja Töll pole muusikalised kõigesööjad, vaid astuvad mõnuga saabastes, mis neile jalga mööda – kui mitte arvesta-da plaadi kõige õnnestunumat pala “Lahinguväljal näeme, raisk”, mis kokkulepitud kukerpilliikkusest enim kõrvale põikab. Seda teeb ka “töllude” variant loost “Suured koerad, väiksed koerad”, mille int-rost kostaks justkui taas rahvus-meeskooi, dirigent käega keerulisi pausilööke lugemas. Nende ansambli publik, ehkki ühisel live’il rõõmsasti koos, siiski ei segune. Kas või juba seetõttu, et Kukerpillide järgi liigutakse rohkem horisontaal-selt, aga Metsatöllu stiil eeldab ena-masti vertikaalset käitumist. Mõne-kümne aasta pärast kerkivad ehk esile need, kes mõlema muusikat juba folkloorina võtavad.

ANTS JOHANSON muusikakorraldaja

3Corners of the World. Robert Jürjendal, Petri Kuljuntausta, David Rothenberg.

Terra Nova Music TN-0805

Uchke ali. Nadia & Fragile.

Nadia & Fragile

Civitas Soli. UMA. ELWOOD 049

Kuigi Robert Jürjendal on ka hinna-tud õpetaja ja helilooja, teatakse ta-da eelkõige ansambli Weekend Guitar Trio ja Fragile kitarristina, ke-da iseloomustab filigraanne mängu-tehnika, isikupärane lähenemine elektroonilistele abivahenditele ning põnevad koostööprojektid, mis leiavad kõige sagedamini aset stiilidevahelisel eikellegimaal. Aastal 2008 ilmus lausa kolm plaati, mille dominandiks on Jürjendali “maalili-ne” kitarrimäng.

Plaadil “3Corners of the World” tuleb Tallinnas ja Helsingis toimu-nud kontsertidel kokku Eesti-Soome-Ameerika muusikalabor, kus on lisaks Jürjendali soomlasest “elektroonik” Petri Kuljuntausta ja ameeriklasest klarinetist David Rothenberg. Koos musitseerides loovad nad staatilisi helimaastikke, mis kannavad küll markantseid ja sageli mängulisi pealkirju, nagu “10,000 Swedes Went Through the Weeds” või “Groove Us, Move Us”, kuid asetavad esikohale ühest punk-tist teise kaunist kulgemise maagia, püüdmata jutustada mingit “lugu”.

Albumil “Uchke ali”, millel Jürjendalist ja trummar Arvo Urbist koosnev Fragile võõrustab udmurdi lauljari Nadia Utkinat ja vilepille mängivat Sergei Kungurovit, on lu-gusid ja nende jutustamist terve plaaditais. Seetõttu on kahju, et plaadiga pole kaasas udmurdi rah-valaulude tekste ja tõlkeid. Peal-kirjade järgi saab küll aimu sellest, et kõlavad nii tavandilaulud kui ka lüürilised viisid, kuid keelt tundmata on raske laulude südamesse tungi-da. Pisut taustainfot saab siiski plaad-il leiduvast videost, kus kaunihääln-e lauljatar räägib siira uhkuse ja ar-mastusega oma rahva lauludest ja kommetest. Võrreldes albumiga “3Corners of the World” on plaadil “Uchke ali” vähem Jürjendali-le meelepärast tonaalse ankrupunkti tunnet, ehkki meeleolud on suurel määral siiski vaikelulised.

Ansambli UMA on Robert Jürjendali partneriks trompetist Aleksei Saks. Duo esitab meloodia-rohket omaloomingut, kus on täht-salt kohal ruumispetsiifiline mäng dünaamika, kaja, vaikuse, valguse ja varjudega. Plaat on salvestatud kiriku ning ka elusas ettekandes sobib UMA muusika kindlasti kõige pare-mini just avarate võlvide alla. Erinevalt kahest teisest plaadist keskendub Jürjendal plaadil “Civitas Soli” metallkeelttega akustilise kitar-ri kirkale naturaalsele kõlale, mida elektroonika värvib, kuid ei varjuta. Aleksei Saks soe ja “fjordihõnguli-ne” trompet ning Jürjendali kristal-ne kitarr maalivad oma mänguga õhulisi, unenäolisi haldjamaastikke. Soovitan nii selle kui ka kahe teise plaadiga tutvust teha. Kui neid kol-me kõrvutada, võib leida nii sarna-susi kui ka erinevusi. Erinev on ima-ginaarne ruum, kus erinevate koos-seisude muusika kõlab (ja on mõel-dud kõlama). Sarnane on pidev pür-gimine ilusa heli südamesse, soov saavutada hoolikalt valitud ja kok-kusobitatud helidega sõnulseleta-matu võlujõud. Muusika ongi ju just oma sõnades väljendamatult erilise toime tõttu “kõigist ilu tütrest pü-him ja nõiduslikem”, nagu lord Byron on öelnud.

JOOSEP SANG

Riho Pätsi heliloomingut.

Eesti Rahvusringhääling

Riho Päts on eesti koolimuusika rajaja, silmapaistev pedagoog, helilooja, koorijuht ning muusikauurija. Käesolev topeltplaat ilmus 2008. aasta septembris, sisaldades valikut Pätsi väärtloomingust auväärsete kollektiivide ja interpretide esituses. Tegemist on lihtsa, ehtsa, omase ja armsa, eesti rahvamuusikast inspireeritud loominguga. Südamele lähedasematest lindistustest, mida ma igapäevastes muusikatundides meelsasti kasutan, tasub mainida palu “Kaaratsim”, “Õhtu ilu”, “Soku tants”, “Mängulaul” (salvestatud 1974. aastal Riho Pätsi 75. sünniaastapäevale pühendatud kontserdil Estonia kontserdisaalis), “Ühte laulu tahaks laulda”, “Kodu poole, kulla poole”, “Pillerpall”, “Muti metroo”, “Karjaste tants”, “Sokukene”, “Kägu”, “Sortside tants”, “Maa-aluses sepikojas”, stseenid lasteoperist “Kaval-Ants ja Vanapagan” ja mardimängust “Meie küla poisid” jt. Kogumik sisaldab ka ajaloolisi salvestusi, nagu soololaul “Kus sa käisid, sokukene?” Tiit Kuusiku ja Valdur Rootsi esituses, “Ühte laulu tahaks laulda” (segakoor Heli, dirigent Riho Päts), “Jaan läeb jaanitulele” (ENSV Filharmoonia Meeskoor, dirigent Gustav Ernesaks).

Kui mõelda, millisele sihtgrupile on Riho Pätsi koolimuusika fond plaadid koostanud, on need kindlasti värskendav täiendus iga muusikaõpetaja plaadiriivile. Eriti vajalik on see koondmaterjal noorema põlvkonna muusikaõpetajatele.

RUTT RIDBECK
muusikaõpetaja

KUULA KA NEID

Üheksa. XXI Sajandi Orkester.

XXISO-002

Plaadil “Üheksa” laulavad XXI Sajandi Orkestri saatel oma tuntumaid hitte Gerli Padar, Ines, Maarja, Lea Liitmaa, Helin-Mari Arder, Lenna Kuurmaa, Laura Põldvere, Hannaliisa Uusma ja Hedvig Hanson. Mitme meeleoluga arranžeringud sümfooniaorkestrile on teinud Andrus Rannaääre, Tauno Aints, Raul Sööt, Teet Raik, Rasmus Puur, Andre Maaker ja orkestri dirigent Erki Pehki

Minu keha. Illustraator.

MTÜ ILL Produksioon

Praeguseks neli aastat tegutsenud ansambel Illustraator viljeleb oma debüütplaadil otsekohest rockmuusikat, mida täiendavad huumorit, satiiri ja mõningast ühiskonnakriitikat sisaldavad (tõsi küll, kohati üsna küsitava väärtusega) laulutekstit bändi liidri, laulja Indrek Brandmeistri sulest.

Pastoraal. Helirännak põldudel ja heinamaadel.

Eestimaa Looduse Fond ELFO4

Veljo Runneli salvestatud ja koostatud plaadil teevad “muusikate muusikat” kadakataks, kaerasori, karminleevike, sookiur, piiritaja, kiivitaja, heinaritsikas ning kümned teised põldude ja niitude asukad. Käesolev on neljas heliplaat Eestimaa Looduse Fondi välja antavast sarjast “Helirännud”.

JOOSEP SANG

NordicSounds

KALLMANN MUSIC
esitleb

ILMUNUD ON UUS NOODISARI
NORDICSOUNDS

Vilju Veski ja Tiit Kalluste koostöös sündinud projektide Põhjala saarte hääled ja Tango Nuevo ühisnimetaja NordicSounds on tänaseks kujunenud mõlema muusiku kaubamärgiks. Ainulaadne helikeel ja isikupärane pillikasitus on toonud muusikutele rahvusvahelise edu. Vilju Veski ja Tiit Kalluste muusikaga on välja antud CD-d „Põhjala saarte hääled I”, „Põhjala saarte hääled II”, „Mi tango en Buenos Aires/ Nordic Sound Meets Pipi Piazzolla” ja DVD „Tango Nuevo”.
Valmimas on uus heliplaat „Põhjala saarte hääled III”

Jaanuar

Tallinnas

30. 01 – 7. 02 XX barokkmusika festival

1. 02 kell 12 Verdi ooper "Rigoletto" Rahvusoper Estonias

5. 02 kell 19 Minkuse ballett "Don Quijote" Rahvusoper Estonias

6. 02 kell 19 Tambergi ooper "Cyrano de Bergerac" Rahvusoper Estonias

6. 02 kell 19 Maksim Štšura (klaver), ERSO, Nikolai Aleksejev (dirigent) Estonia kontserdisaalis

6. 02 kell 19 Talvejazz. Tribute to Duke Ellington: Baltic Quartet feat Kaire Vilgats Kumu auditooriumis

7. 02 kell 12 Orelipooltund: Hille Poroson toomkirikus

7. 02 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvusoper Estonias

8. 02 kell 12 Loewe' muusikal "Minu veetlev leedi" Rahvusoper Estonias *

10. 02 kell 19 Gabriel Chodos (klaver) Estonia kontserdisaalis

11. 02 kell 19 Mikko Innanen (saksofon), Jaak Sooäär (kitarr), Taavo Remmel (kontrabass), Tanel Ruben (trummid) Estonia Talveaias

12.–15. 02 Muusikafestival "Täiuslik vaikus"

12. 02 kell 19 Pirjo Levandi, Hoi Ma Lellos Estonia kontserdisaalis

12. 02 kell 19 Minkuse ballett "Don Quijote" Rahvusoper Estonias

13. 02 kell 19 Esietendus: Verdi ooper "Maskiball" Rahvusoper Estonias

14. 02 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus

14. 02 kell 18 Tanja Tetzlaff (tšello), Gunilla Süssmann (klaver) Mederi saalis

14. 02 kell 18 Akadeemiline kamermuusika: Liis Jürgens (harf), Kristi Mühling (kannel), Ene Nael (klavesiin) Kadrioru lossis

14. 02 kell 19 Felix Mendelssohn 200: Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Daniel Reuss (dirigent) Nigulistes

14. ja 19. 02 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvusoper Estonias

14. 02 kell 21.30 Talvejazz: Trio Sawadu Teatri NO99 jazziklubis

15. 02 kell 18 Verdi ooper "Maskiball" Rahvusoper Estonias

15. 02 kell 19 Kimmo Pohjonen (akordion, vokaal), Samuli Kosminen (löökpillid), Proton String Quartet

Uniko Estonia kontserdisaalis

*

17. 02 kell 19 Minguet Quartett (Saksamaa) Estonia kontserdisaalis

17. ja 21. 02 kell 19 Loewe' muusikal "Minu veetlev leedi" Rahvusoper Estonias

18. ja 20. 02 kell 19 Verdi ooper "Maskiball" Rahvusoper Estonias

19. 02 kell 19 Griegi portree: Vanemuise sümfooniaorkester, Mihkel Poll (klaver), Jassi Zahharov (bariton), Lembit Peterson (tekst), Mihhail Gerts (dirigent) Estonia kontserdisaalis

19. 02 kell 19 Virtuosoosid: Jukka Harju (metsasarv), Tallinna Kammerorkester, Juha Kangas (dirigent) Mustpeade Majas

20. 02 kell 19 Tüüri Violakontsert Eestis: Lars Anders Tomter (vioola), ERSO, Olari Elts (dirigent) Estonia kontserdisaalis

21. 02 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus

21. 02 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis

21. 02 kell 18 Vocalissimo: Taavi Tampuu (bariton), Kadri-Ann Sumera (klaver) Mederi saalis

21. 02 kell 19 Diplomaatilised noolid – Kanada: Inuiti kurgulauljatar Tanya Tagaq Kumus

22. 02 kell 12 Lasteballett "Lumivalgeke ja seitse põialpoissi" Kocsaki muusikale Rahvusoper Estonias

22. 02 kell 15 Eesti Rahvusmeeskoor, Triin Koch (dirigent) Estonia kontserdisaalis

*

25. 02 kell 19 Celia Roose (laul, torupill, pikkvile), Tuule Kann (kannel, laul, parmupill), Robert Jürjendal (kitarr) Estonia Talveaias

26. 02 kell 19 Tangofantaasiad: Grupo Encuentros (Argentina) Estonia kontserdisaalis

26. ja 27. 02 kell 19 J. Straussi ooperett "Viini veri" Rahvusoper Estonias

27. 02 kell 19 Joyce Yang (klaver), ERSO, Eri Klas (dirigent) Estonia kontserdisaalis

28. 02 kell 12 Orelipooltund: Marelle Siitas toomkirikus

28. 02 kell 17 Wagneri ooper "Tristan ja Isolde" Rahvusoper Estonias

28. 02 kell 18 Tallinna Kitarrikvartett Mederi saalis

28. 02 kell 18 Akadeemiline kam-

mermuusika: Kai Ratassep (klaver), Mati Mikalai (klaver) Kadrioru lossis

Tartus

1. 02 kell 16 Salongiõhtu "Suve viimne roos": Merle Jääger (tekst), Lande Kits (flööt), Pille Taniloo (klaver) Vanemuise väikese maja ovaalsaalis

6. 02 kell 18 Meistrite Akadeemia: Andrus Haav (viul), Ralf Taal (klaver) Tartu linnamuuseumis

6. 02 kell 19 XX barokkmusika festival. Vivaldi gala: Tallinna Kammerorkester, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Aile Asszonyi (sopran), Risto Joost (kontratenor), Oksana Sinkova (flööt), Kalev Kuljus (obo), Indrek Vau (trompet), Andres Mustonen (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

10. 02 kell 19 Verdi ooper "Trubaduur" Vanemuise suures majas

11. 02 kell 19 Ábráhami operett "Savoy ball" Vanemuise suures majas

12. 02 kell 19 Kimmo Pohjonen (akordion, vokaal), Samuli Kosminen (löökpillid), Proton String Quartet Uniko Vanemuise kontserdimajas

12. 02 kell 19 Styne'i muusikal "Sugar ehk Džässis ainult tüdrukud" Vanemuise suures majas

13. 02 kell 18 Tantsuetendus "Peeter Paan" Vanemuise suures majas

14. 02 kell 19 Ooperigala: Vanemuise sümfooniaorkester ja solistid, Anu Tali (dirigent) Vanemuise suures majas

15. 02 kell 16 Tšaikovski ballett "Uinuv kaunitar" Vanemuise suures majas

17. 02 kell 19 Styne'i muusikal "Sugar ehk Džässis ainult tüdrukud" Vanemuise suures majas

20. 02 kell 18 Tantsuetendus "Peeter Paan" Vanemuise suures majas

20. 02 kell 19 Griegi portree: Vanemuise sümfooniaorkester, Mihkel Poll (klaver), Jassi Zahharov (bariton), Lembit Peterson (tekst), Mihhail Gerts (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

25. 02 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Vanemuise väikeses majas

27. 02 kell 19 Tangofantaasiad: Grupo Encuentros (Argentina) Vanemuise kontserdimajas

28. 02 kell 19 Ábráhami operett "Savoy ball" Vanemuise suures majas

Pärnus

12. ja 13. 02 kell 19 IV rahvusvaheline Arbo Valdma klaveri TALVE-UNiversiteedi kontserdid raekojas

14. 02 kell 19 Kimmo Pohjonen (akordion, vokaal), Samuli Kosminen (löökpillid), Proton String Quartet Uniko Pärnu kontserdimajas

15. 02 kell 16 Proovikas 2009: Pärnu linna ja maakonna noortebändide konkursi finaalkontsert Endla Küünis

15. 02 kell 19 IV rahvusvaheline Arbo Valdma klaveri TALVEUNiversiteet: lõppkontsert raekojas

21. 02 kell 19 Griegi portree: Vanemuise sümfooniaorkester, Mihkel Poll (klaver), Jassi Zahharov (bariton), Lembit Peterson (tekst), Mihhail Gerts (dirigent) Pärnu kontserdimajas

28. 02 kell 12 Ümin 2009: Pärnu linna ja maakonna koolinoorte vokaalansambli konkurs Pärnu kontserdimaja kammerisaalis

28. 02 kell 19 Tangofantaasiad: Grupo Encuentros (Argentina) Pärnu kontserdimajas

Jõhvis

5.–8. 02 Jõhvi balletifestival 2009

13. 03 kell 19 Kimmo Pohjonen (akordion, vokaal), Samuli Kosminen (löökpillid), Proton String Quartet Uniko Jõhvi kontserdimajas

23. 02 kell 18 Eesti Rahvusmeeskoor, Triin Koch (dirigent) Mihkli kirikus

Viljandis

13. 02 kell 19 Jaak Tuksam (laul, kitarr), Riho Sibul (laul, kitarr), Robert Jürjendal (kitarr) Pärnumuusika Aidas

13. 02 kell 22 Aidaakvaarium: Bashment Kingz Sound, Tarrvi ja MC J.O.C. Pärnumuusika Aidas

15. 02 kell 17 Trio Sawadu Pärnumuusika Aidas

17. 02 kell 18 Kontsertkohtumine: Aimar Ventsel Pärnumuusika Aidas

20. 02 kell 18 Eesti miniatuurid: Tobiase Keelpillikvartett, Anu Lamp (tekst) Jaani kirikus

20. 02 kell 20 Inuiti lauljatar Tanya Tagaq Pärnumuusika Aidas

26. 02 kell 19 Marko Matvere ja Väikeste Löötspillide Ühing Pärnumuusika Aidas

Mujal Eestis

2. 02 kell 18 Akadeemiline kammermuusika: Liis Jürgens (harf), Kristi Mühling (kannel), Ene Nael (klavesiin) Rakvere Muusikakoolis

3. 02 kell 17 Henn Rebane, Allan Jakobi, Jaak Lutsoja (akordion) Jõgeva Muusikakoolis

7. 02 kell 16 Hingemuusika: Henry-David Varema (tšello), Mihkel Poll (klaver) Türi kultuurimajas

7. 02 kell 19 Eesti Rahvusmeeskoor ja sümfoniorkester, Erki Pehk (dirigent) Võru kultuurimajas Kannel

10. 02 kell 19 Akadeemiline kammermuusika: Kai Rataspepp (klaver), Mati Mikalai (klaver) Saue Gümnaasiumis

11. 02 kell 18 Meistrite Akadeemia: Andrus Haav (viul), Ralf Taal (klaver) Tõrva kiriku kammersaalis

12. 02 kell 18 Meistrite Akadeemia: Ensemble Martinu (Tšehhi) Narva linnuses

13. 02 kell 18 Felix Mendelssohn 200: Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Daniel Reuss (dirigent) Haapsalu toomkirikus

18. 02 kell 19 Tallinna Kitarrikvartett Kuressaare Kultuurivara saalis

19. 02 kell 18 Meistrite Akadeemia: Andrus Haav (viul), Ralf Taal (klaver) Rakvere rahvamajas

20. 02 kell 18 Eesti Vabariigi aastapäeva kontsert: tšellokvartett C-Jam Häädemeeste Spordikeskuses

21. 02 kell 18 Eesti Rahvusmeeskoor, Triin Koch (dirigent) Haljala rahvamajas

Muusikasaated Eesti Televisioonis

1. 02 Prokofjev. Ballett "Tuhkatriinu" (Šveits 2003). Koreograaf: Heinz

Spoerli. Esitavad Zürichis balletiteatri trupp ning solistid Karine Seneca ja Stanislav Jermakov. ETV2

5. 02 Tantsufilm: Roxana (Kanada 2006). Koreograaf: Roberto Campanella. ETV

8. 02 Armastusega. Age Oks ja Toomas Edur. ETV

8. 02 Šostakovitš. Ballett "Polt" (Prantsusmaa 2006). Koreograaf: Aleksei Ratmanski. Moskva Suure Teatri etendus. ETV2

12. 02 Tantsudokumentaal: Muutumise kunst (La danse, l'art de la recontre; Prantsusmaa 2007). Režissöör: Dominique Hervieu ja José Montalvo. ETV

15. 02 Jõhvi balletigala. ETV2

19. 02 Muusikadokumentaal: Kuu varjukülg. Giacomo Puccini elu (Saksa 2008). ETV

22. 02 Muusikadokumentaal: Rüttn

ruulib! (Saksa 2004). Stravinski balleti "Kevadpühitus" loomeprotsess. Koreograaf: Royston Maldoom.

Berliini Filharmoonia Orkester *sir* Simon Rattle'i juhatusel. ETV2

22. 02 Tantsuetendus: Kevadpühitus (Saksa 2004). Koreograaf: Royston Maldoom. Berliini Filharmoonia Orkester *sir* Simon Rattle'i juhatusel. ETV2

26. 02 Muusikadokumentaal: Elvis – Presleyde pilgu läbi (USA). ETV

27. 02 Tantsufilm: Akrobaadid (Kanada). ETV

Andmed on kontrollitud 17. jaanuaril. Täpsem info kodulehekülgedel.

Märtsi kontserdiinfot COLLAGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 12. veebruariks aadressil kristina@ema.edu.ee

G. OTSA NIM TALLINNA MUUSIKAKOOLI KONTSERDID VEEBRUARIS

N 5. VEEBRUAR KELL 10

R 6. VEEBRUAR KELL 10

L 7. VEEBRUAR KELL 10

G. OTSA NIM TALLINNA MUUSIKAKOOL
(VABADUSE VÄLJAK 4)

NOORTE PIANISTIDE KONKURSS

ESINEVAD

TALLINNA MUUSIKAKESKKOOLI,

H. ELLERI NIM TARTU MUUSIKAKOOLI

JA G. OTSA NIM TALLINNA MUUSIKAKOOLI

PIANISTID

HÕIGILE KONTSERTIDELE SISSEPÄÄS TASUTA

WWW.OTSAKOOL.EDU.EE

L 7. VEEBRUAR KELL 17

LAULUVÄLJAKU KLAASSAAL

(NARVA MNT 95)

PÄIKESELOOJANGU KONTSERT

CUERDAS DEL SOL*

ESINEVAD

KLASSIKALISE KITARRI ERIALA ÕPILASED

JUHENDAJA TIIT PETERSON

**PÄIKESEHEELED*

R 20. VEEBRUAR KELL 15

G. OTSA NIM TALLINNA MUUSIKAKOOL

(VABADUSE VÄLJAK 4)

**NOORTE HELILOOJATE LOOMINGU
KONTSERT**

ESITAMISELE TULEVAD TALLINNA MUUSIKAKESKKOOLI JA G. OTSA
NIM TALLINNA MUUSIKAKOOLI KOMPOSITSIOONIPILASTE TEUSED

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid veebruaris

1. veebruar kell 12.00	EMTA kammersaal MARJA JÜRISSENI ja MATI MIKALAI <i>klaveriõpilased</i>	22. veebruar kell 12.00	EMTA kammersaal MART LAASI <i>tšelloõpilased</i>
7. veebruar kell 12.00	Teatri- ja Muusikamuseum RUSLAN STROGY (klaver)	22. veebruar kell 17.00	Ajaloomuseum AINO RIIKJÄRVE <i>viiliõpilased</i>
8. veebruar kell 18.00	Kadrioru loss "Õpetaja portree" – TULIKE LOORITS	25. veebruar kell 17.00	EMTA kammersaal MAIGI PAKRI <i>klaveriõpilased</i>
15. veebruar kell 18.00	Kadrioru loss MIRJAM KEREM (viilul) ja RIINA JOLLER (klaver)	27. veebruar –1. märts	EMTA kammersaal II rahvusvaheline kammermuusika festival "IN CORPORE"
15. veebruar kell 12.00	EMTA kammersaal MARJU ROOTSI <i>klaveriõpilased</i>		

www.tmkk.edu.ee
6576 004

TALLINNA
MUUSIKAKESKKOOL

MITMEKÜLGNE

SIRP Vikerkaar
Keel ja Kirjandus **LOOMING**
Õpetajate Leht
LOOMINGU RAAMATUKOGU **LR** teatermuusikakino
HARIDUS muusika
TÄHEKE Diplomaatia
kunst.ee AKADEEMIA

VALGUSTATUS

www.tellimine.ee

muusikafestival

TÄIUSLIK VAIKUS

veebruär

12.-15.02.2009

N 12.02

TÕNU KALJUSTE & TALLINNA KAMMERORKESTER

Uks maailma, aken avarustesse

R 13.02

NUOVE MUSICHE

Rolf Lislevand Ensemble

Vanamuusika uus hingus

L 14.02

TRYGVE SEIM Ensemble

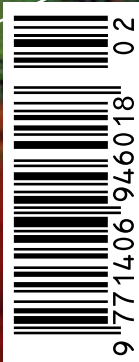
Kolme muusikajõe kohtumine

P 15.02

LIVE AT BELLEVILLE

Kauniselu kumeda kontrabassi valgel

/ Arild Andersen aasta parim jazzmuusik 2008,
Paolo Vinaccia, Tommy Smith

tel. 6 699 940

www.filharmonia.ee

toimumiskoht

MUSTPEADE MAJA

kontsertide algus

KELL 20.00

